UN CAMIÑO DE FUTURO

Interreg

España – Portugal

Cofinanciado por la Unión Europea
Cofinanciado pela União Europeia

EIXO ATLÁNTICO
DO NOROESTE PENINSULAR

UN CAMIÑO DE FUTURO

EIXO ATLÂNTICO
DO NOROESTE PENINSULAR

Edición: Eixo Atlántico do Noroeste Peninsular.
Dirección: Xoán Vázquez Mao.
Ilustración: Norberto Fernández e Daniel Docampo.
Redacción e Coordinación: Departamento de Programas e Cooperación.
Traducións orixinais: Claudia Iglesias.
Traducións actualización 2026: Departamento de Programas e Cooperación.
Ano de edición: 2026.
ISBN: Versión Dixital: 978-989-9266-39-1

Esta publicación foi cofinanciada polo Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional FEDER a través do programa Interreg VI-A España-Portugal (POCTEP) 2021-2027.
O contido desta publicación é de exclusiva responsabilidade do autor que as emite.

CAMIÑO INGLÉS
Páx.7

CAMIÑO DO NORTE
Páx.25

CAMIÑO PRIMITIVO
Páx.31

CAMIÑO FRANCÉS
Páx.39

CAMIÑO DE INVERNO
Páx.46

VÍA DA PRATA: CAMIÑO DO SUESTE
Páx.56

CAMIÑO PORTUGUÉS INTERIOR
Páx.76

CAMIÑO DA GEIRA E DOS ARRIEIROS
Páx.87

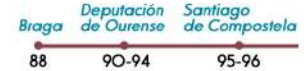

CAMIÑO PORTUGUÉS CENTRAL
Páx.97

VARIANTE DE BRAGA
Páx.127

CAMIÑO DE TORRES
Páx.141

CAMIÑO PORTUGUÉS DA COSTA
Páx.154

MAR DE AROUSA
Páx.174

CAMIÑO FISTERRA-MUXÍA
Páx.183

N
W
E
S
Narón
A Coruña
Culleredo
Carballo
Vilalba
Santiago
Lugo
Sarria
Vilagarcía
de Arousa
Ribeira
Monforte
de Lemos
O Barco de
Valdeorras
Pontevedra
Ourense
Vigo
Bragança
Viana do Castelo
Macedo de
Cavaleiros
Esposende
Barcelos
Braga
Fafe
Mirandela
Póvoa de Varzim
Guimarães
Vila do Conde
Maia
Vila Nova de
Famalicão
Felgueiras
Amarante
Vila Real
Matosinhos
Valongo
Porto
Gondomar
Peso
da Régua
Vila Nova de Gaia
Santa Maria da Feira

CAMIÑO INGLÉS

DENDE A CORUÑA

1. A Coruña - Culleredo - Hospital de Bruma
2. Hospital de Bruma - Carballo - Sigüeiro
3. Sigüeiro - Santiago de Compostela

DENDE FERROL

1. Ferrol - Narón - Neda
2. Neda - Miño
3. Miño - Hospital de Bruma
4. Hospital de Bruma - Sigüeiro
5. Sigüeiro - Santiago de Compostela

Este camiño ten a súa historia no século XII, cando en 1147 unha escuadra de ingleses, alemáns e flamencos visitaron a tumba de Santiago. Debido á súa localización, as cidades da Coruña e Ferrol serviron de portos de entrada para a peregrinación xacobea en tempos medievais para aqueles pobos europeos que decidían acceder por mar a Galicia. Escandinavos, flamengos, ingleses, escoceses e irlandeses empregaron este camiño durante séculos, sendo os ingleses o grupo máis abundante, motivo polo cal o trazado pasou a coñecerse como o Camiño Inglés. Na actualidade, pódese optar por facer a versión longa do camiño dende Ferrol ou ben optar polo trazado máis curto dende a cidade da Coruña. Ambos confluén na parroquia de Hospital de Bruma, en Mesía, para continuar xuntos até Santiago de Compostela.

A CORUÑA - CULLEREDO - HOSPITAL DE BRUMA

Esta ruta do Camiño Inglés inicia o seu percorrido na Coruña. Esta cidade sitúase nunha península adentrada no Océano Atlántico con case 15 km de paseo marítimo, na que podemos visitar algúns dos elementos arquitectónicos máis emblemáticos e históricos da cidade como a Torre de Hércules, a Igrexa de Santiago, o Convento e a Praza de Santo Domingo, o Convento de Santa Bárbara, o Parrote, a tumba de Sir John Moore, Castelo de San Antón... Alén diso, a cidade conta cunha gran oferta de ocio e cultura con varios museos científicos.

Convento de Santo Domingo

Igrexa de Santiago

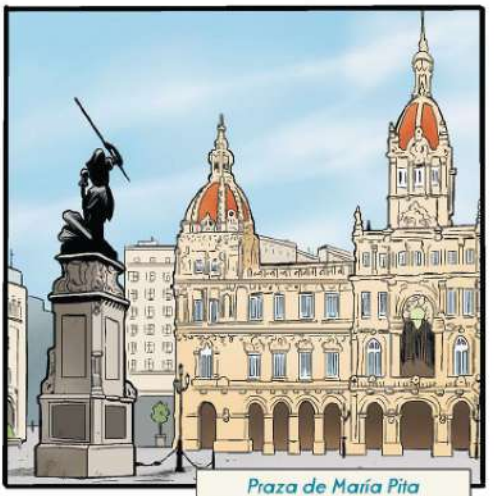

Praza de María Pita

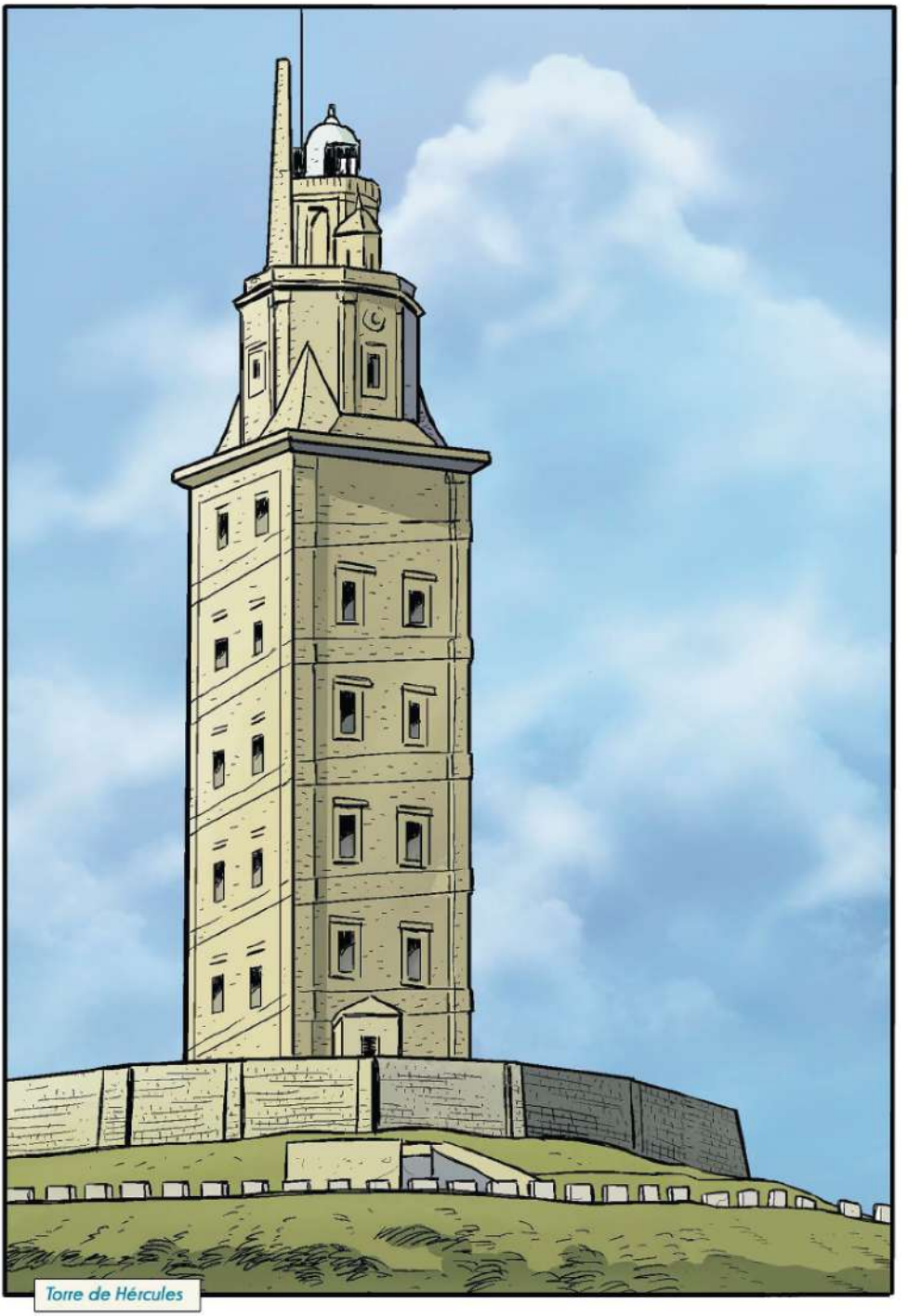
Torre de Hércules

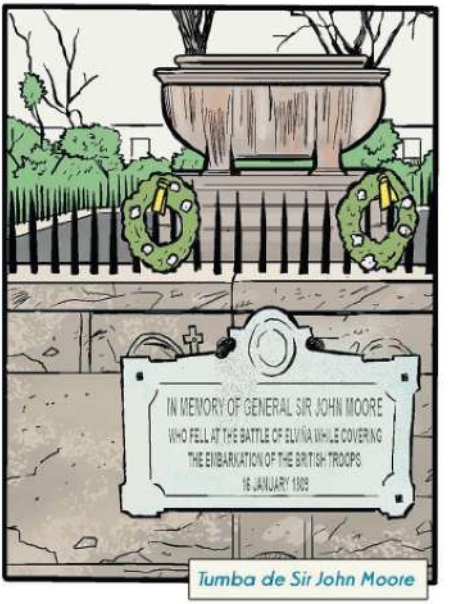

Tumba de Sir John Moore

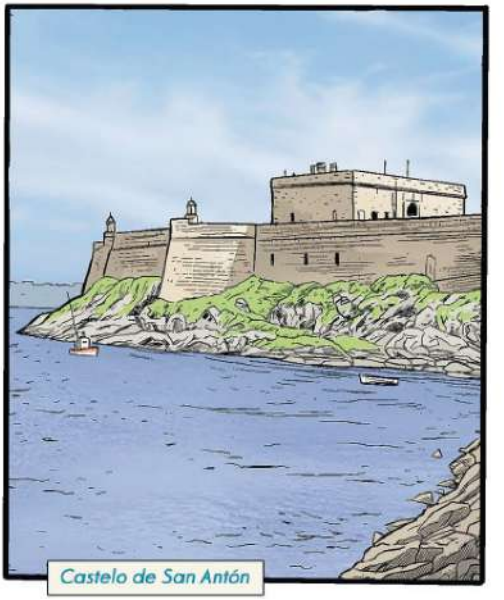

Castelo de San Antón

O Parrote

Continuamos polo o barrio de Eirís para entrar no concello de Culleredo, concretamente no Portádego. Pasamos polo paseo marítimo do Burgo, rodeando a ría do mesmo nome, onde podemos visitar a súa ponte medieval e os muíños da Acea de Ama, que teñen a súa orixe nas edificacións dos monxes de Sobrado do século XII.

Seguimos despois cara Alvedro, aínda no municipio de Culleredo, onde na actualidade se localiza o Aeroporto da Coruña. Pasamos despois pola ponte medieval da Xira, e dirixímonos cara Cambre, onde podemos visitar a igrexa de Santa María de Cambre, do século XII e considerada como un dos mellores exemplos do románico compostelán. Continuamos por Sergude e Sarandós, até chegar á parroquia de Hospital de Bruma, no concello de Mesía.

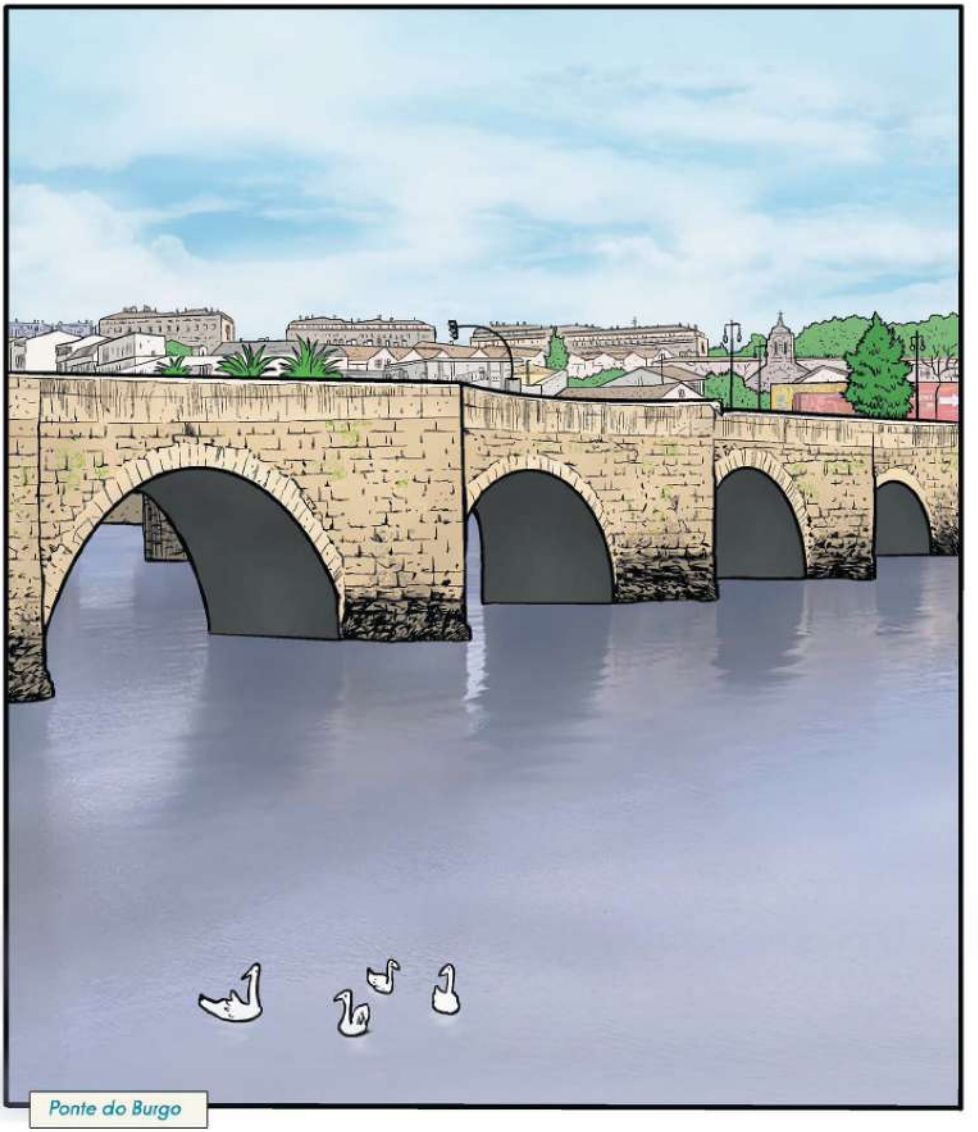

Ponte do Burgo

Paseo Marítimo do Burgo

Igrexa de Santiago do Burgo

Muíños da Acea de Ama

Igrexa de Santa María de Cambre

Ponte da Xira

HOSPITAL DE BRUMA - CARBALLO - SIGÜEIRO

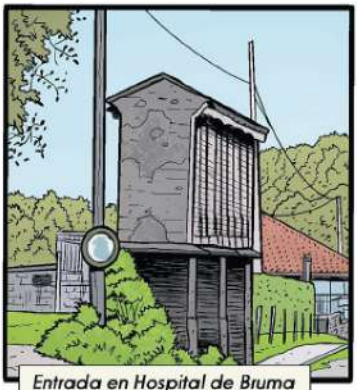

Entrada en Hospital de Bruma

Observamos os hórreos de tipo Mahía característicos desta área e, tras pasar pola igrexa de San Lourenzo do século XVI, seguimos o camiño cara Ordes. Poderíamos aquí facer un alto no camiño e desviármonos cara Carballo, porta de entrada da Costa da Morte que permite desfrutar do espazo natural Razo-Baldaio incluído na Rede Natura, relaxarse no único balneario mineiro medicinal da Costa da Morte ou pasear polo centro urbano descubrindo o seu moderno proxecto de arte urbana "Derrubando Muros con Pintura". Continuando co traxecto, transcorreremos entre monte, bosque autóctono e cruceiros que nos guían por diferentes poboacións. Pasamos polas igrexas de San Paio de Buscás e de San Xulián de Poulo, combinando camiños de terra e asfalto. Ó chegarmos á ponte do lugar de Pereira, no concello de Ordes, cruzámola para nos adentrarmos de volta no bosque, até alcanzar a vila de Sigüeiro, de orixe medieval (s. XII) e capital do concello de Oroso.

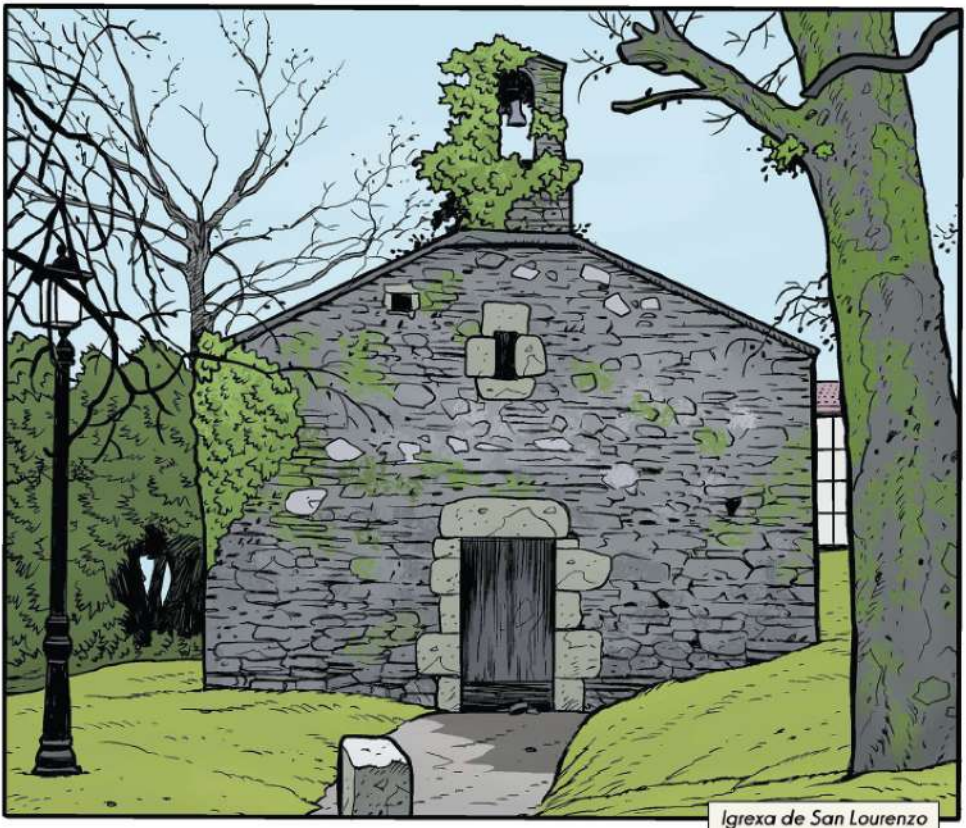

Igrexa de San Lourenzo

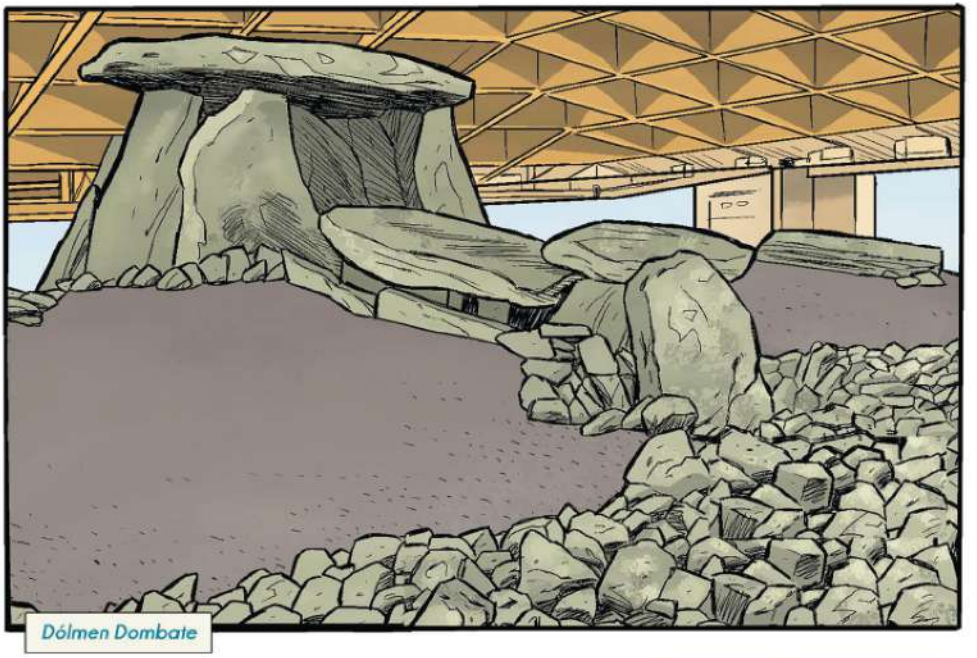
Dólmen Dombate

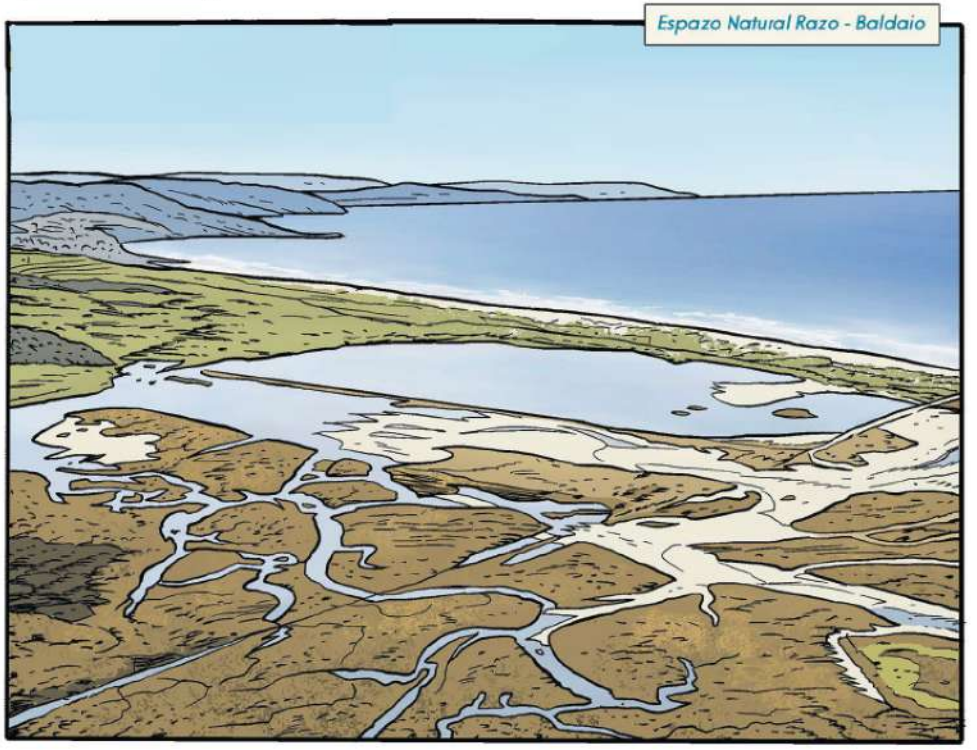
Espazo Natural Razo - Baldaio

Cabo Vilán

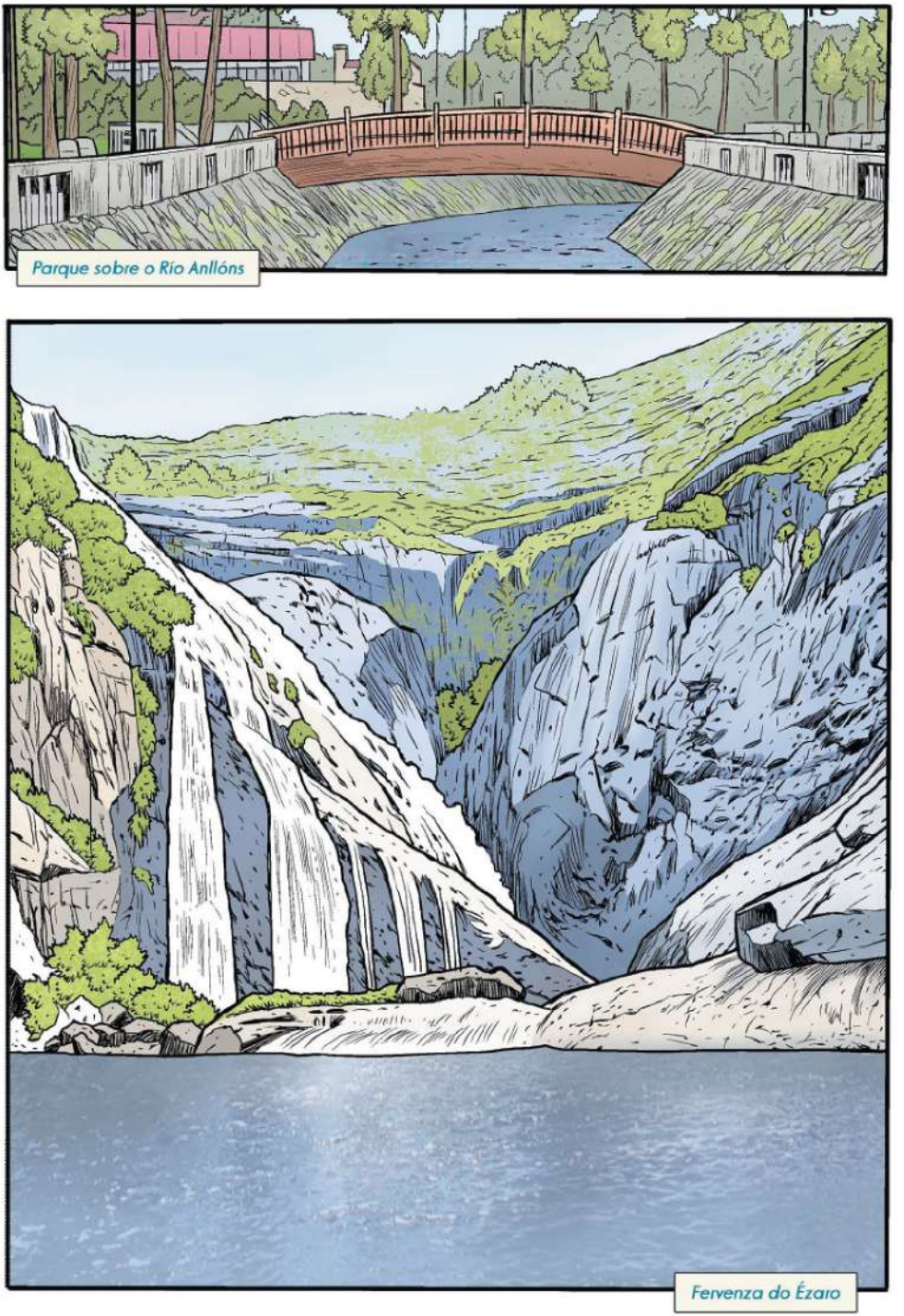
Parque sobre o Río Anllóns
Fervenza do Ézaro

SIGÜEIRO - SANTIAGO DE COMPOSTELA

No centro da vila, continuamos pola rúa Real até chegar á histórica ponte sobre o río Tambre, entrando xa no concello de Santiago. Pasamos polos núcleos de Marantes e A Lameira, polo parque empresarial do Tambre, e seguimos pola Vía Galileo e a Rúa do Tambre até alcanzar o Meixonfrío e o Cruceiro da Coruña, en cuxas proximidades se alzaba un castro prerromano.

Ponte Sigüeiro

Tras atravesarmos o barrio das Cancelas entramos no centro urbano de Santiago de Compostela. Ó pasarmos por San Caetano, podemos observar o Monumento ó Peregrino que nos dá a benvida.

A seguir, encontramos os conventos de Santa Clara e do Carme e continuamos pola Rúa Loureiros até a Porta da Pena, unha das entradas á cidade cando estaba amurallada (s. XII- XIX).

Finalmente, pasamos pola Praza de San Martiño Pinario, a Rúa da Troia e a Rúa da Acibechería, onde encontramos a fachada norte da catedral de Santiago.

Praza de San Martiño Pinario

FERROL - NARÓN - NEDA

Comezamos o camiño partindo do peirao de Curuxeiras, en dirección ó centro da cidade de Ferrol, capital da zona marítima do Norte no século XVIII. Pasamos primeiro polo Arsenal Militar, un estaleiro que foi durante moitos anos o motor económico da comarca. Dende aquí podemos avistar ó lonxe, en dirección ó mar, o Castelo de San Felipe do século XVI. Continuamos cara o barrio neoclásico da Madalena, conxunto histórico-artístico dende 1983. Nesta área situada no centro de Ferrol encontraremos a Praza de Armas, actual casa consistorial, e numerosas edificacións modernistas do século XX, como a Casa Pereira. Continuamos o camiño cara Narón, antes pasando polo Museo Naval, albergado nun cárcere do século XVIII.

Castelo de San Felipe

No paso por Narón, seguindo a Avenida do Mar, chegaremos ó Mosteiro de San Martiño de Xuvia, de estilo románico do século XII. Adentrándonos no interior da ría, visitamos o Muíño das Aceas, que accionado pola forza das mareas constituíu unha das principais fábricas de fariña de Galicia no século XIX. A seguir, bordeando o litoral descansamos no paseo marítimo de Xuvia e atravesamos despois a ponte peonil que conecta co Concello de Neda.

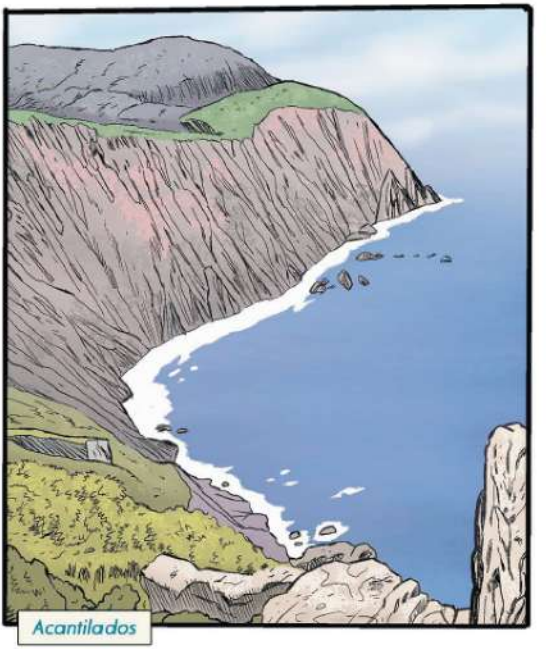

Acantilados

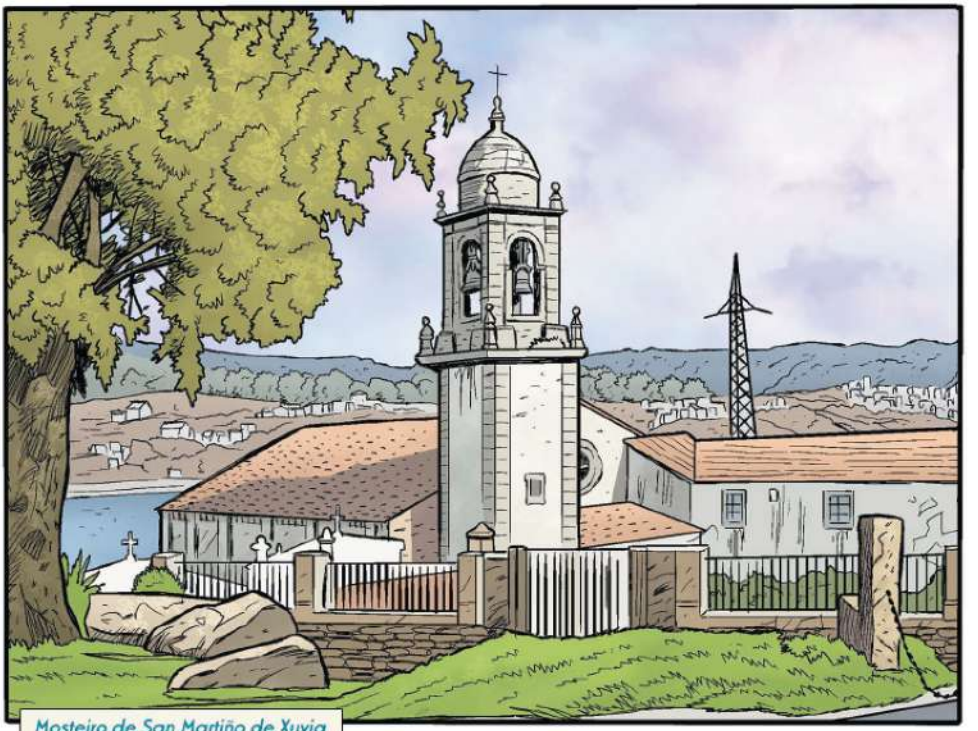

Mosteiro de San Martiño de Xuvia

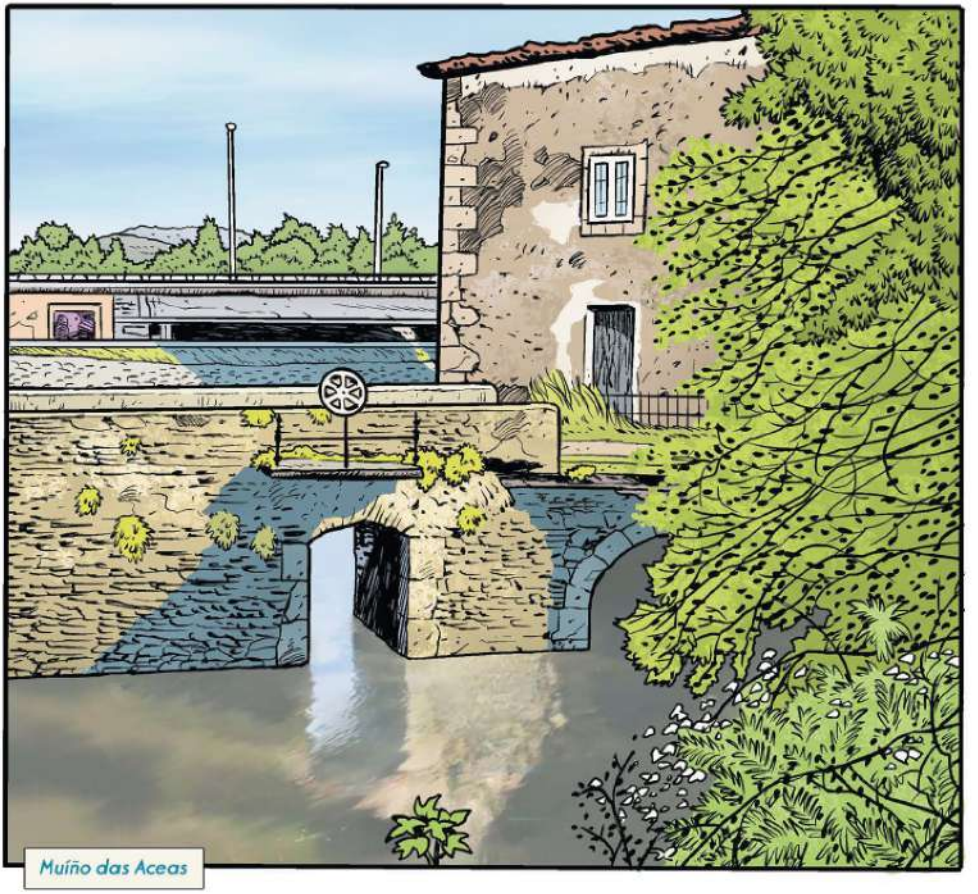

Muíño das Aceas

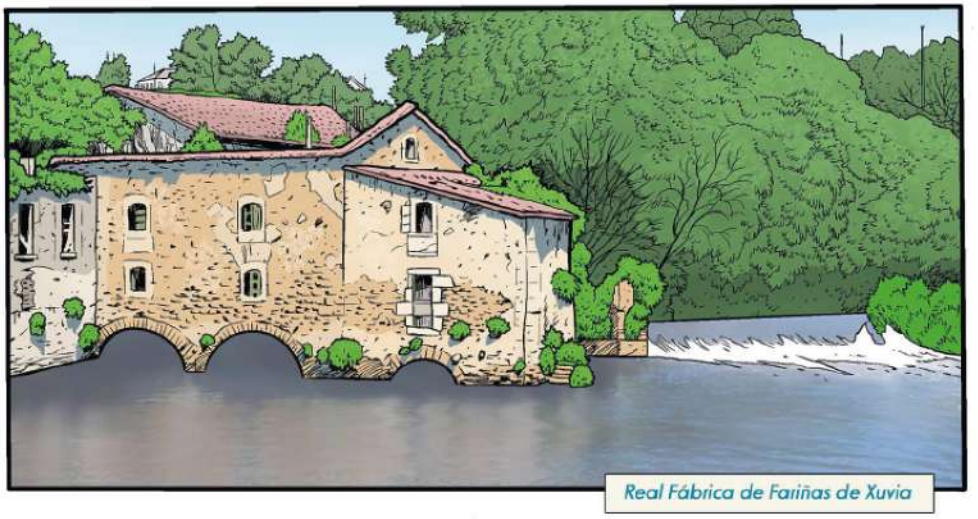

Real Fábrica de Fariñas de Xuvia

Pazo Libunca

Ponte de Xuvia

NEDA - MIÑO

Nesta etapa pasamos polos municipios de Neda e Fene, até chegar ó concello de Cabanas, onde atopamos a Igrexa de San Martiño do Porto, de 1788 construída por orde do arcebispo de Santiago, Bartolomé de Raxoi.
A continuación, cruzamos a ponte do Río Eume e adentrámonos en Pontedeume.
No transcurso a Miño, podemos achegarnos até o emblemático Castelo dos Andrade (s. XIII), tamén coñecido como fortaleza da Nogueirosa. Finalizamos esta etapa atravesando a ponte medieval que cruza o Río Baxoi e continuando o camiño real que conduce até a vila de Miño.

Torre do Castelo dos Andrade

MIÑO - HOSPITAL DE BRUMA

Saíndo de Miño atravesamos Ponte do Porco, cruzando o Río Lambre e seguindo o seu curso por un tramo de camiño forestal con destino a Betanzos. Alcanxamos esta cidade, cruzando o río Madeo pola Ponte Vella e pasando baixo o Arco da Ponte Vella, vestixio da muralla medieval.

En Betanzos podemos visitar, entre outros monumentos, o Pazo de Bendaña, reconstruído no século XVI, ou o templo gótico de San Francisco do século XIV. Nel encontramos o sepulcro de Pérez Andrade "O Bo", un dos máis salientados aristócratas do Reino de Galicia do século XIV e benfeitor do trazado do Camiño Inglés.

Deixamos atrás Betanzos para dirixirnos a Hospital de Bruma, en Mesía, pasando polo concello de Leiro.

Ó chegarmos ó final desta etapa, a ruta confl úe coa do Camiño Inglés que chega da Coruña.

(ver últimas dúas etapas na ruta anterior)

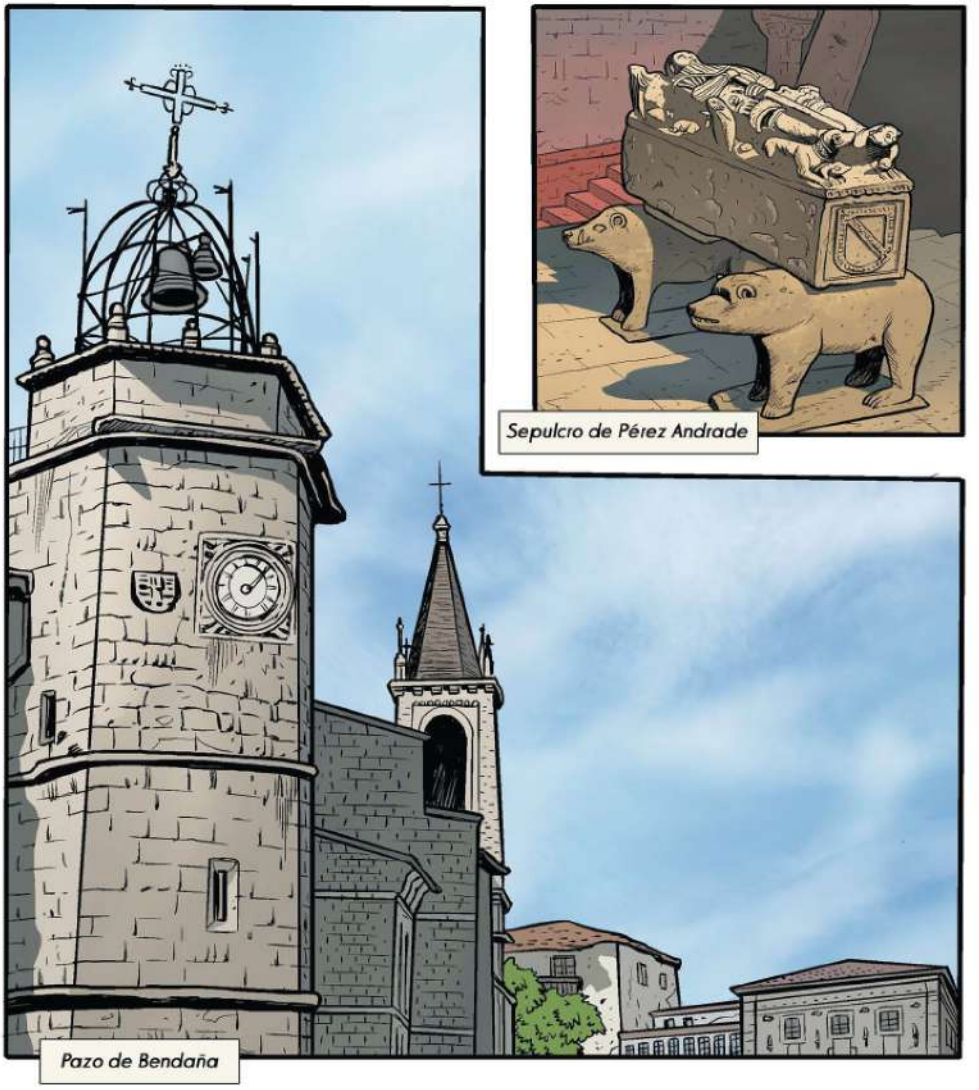

Sepulcro de Pérez Andrade

Pazo de Bendaña

CAMIÑO DO NORTE

1. Ribadeo - Lourenzá
2. Lourenzá - Abadín
3. Abadín - Vilalba
4. Vilalba - Baamonde
5. Baamonde - Sobrado dos Monxes
6. Sobrado dos Monxes - Arzúa
7. Arzúa - Arca
8. Arca - Santiago de Compostela

O Camiño do Norte, declarado Patrimonio da Humanidade pola UNESCO en 2015, entra en Galicia por Ribadeo e continúa até Compostela 198 Km. Foron moitos os célebres peregrinos que seguiron esta ruta, como San Francisco de Asís, que viaxou por esta ruta Xacobea no ano 1214.

RIBADEO - LOURENZÁ

O Camiño atravesa dende Francia o norte de España e entra en Galicia por Ribadeo, cruzando a ría que leva o seu nome e que é considerada unha Zona de Especial Protección de Aves. Ao nordeste podemos desviarnos cara Illa Pancha, que conta cun marabilloso miradoiro ó Cantábrico. Seguimos cara o centro da vila onde destaca o Convento de Santa Clara orixinario do século XI, e a capela da Trindade (s. XII) no alto do Miradoiro da Atalaia, así como varios exemplos de arquitectura indiana, como a Torre dos Moreno.

Dirixímonos a Vilanova de Lourenzá e pasamos por Vilela, A Ponte, Vilamartín Pequeno e Gondán. Unha vez en Vilanova atopamos o Mosteiro de San Salvador fundado no 969 que constitúe un referente do Barroco en Galicia. A súa igrexa monacal, dedicada a Santa María, alberga o Sarcófago do Conde Santo, de época paleocristiá.

Miradoiro de Illa Pancha

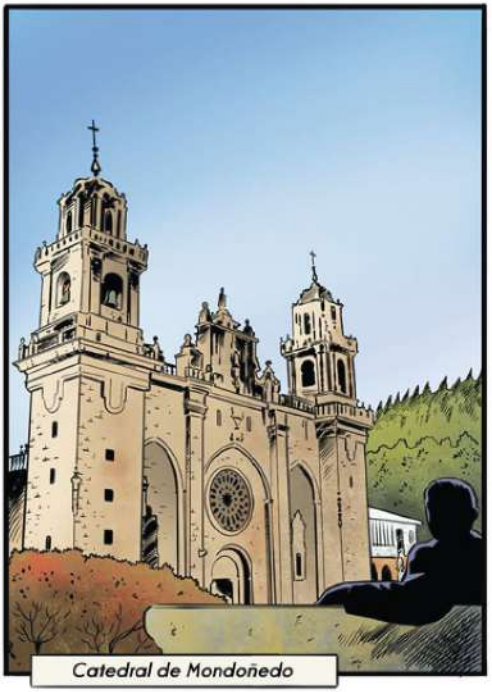

Catedral de Mondoñedo

LOURENZÁ - ABADÍN

Nesta etapa o camiño xúntase coa variante procedente de Santiago da Ría de Abres que atravesa Trabada, e pasamos por pequenas poboacións até chegar á vila de Mondoñedo, capital de provincia até 1833 e berce do escritor Álvaro Cunqueiro. A catedral, fundada no século XIII e dedicada á Virxe da Asunción, constitúe o símbolo da cidade. É de orixe románica aínda que conta con partes góticas e barrocas engadidas en anos posteriores. O Centro de Interpretación do Camiño do Norte e o innumerable patrimonio relixioso pechan a visita á vila mindoniense. O noso camiño segue até Abadín, na comarca da Terra Chá.

ABADÍN - VILALBA

Na chegada a Abadín, encontramos a igrexa románica dedicada a Santa María, de sinxela construción mais cunha capela refeita no século XVI en estilo gótico isabelino.

Ó seu carón achamos un cruceiro con figuras de Cristo no anverso e da Piedade no reverso. A seguir, continuamos esta etapa a través de fermosas turbeiras até chegar a Vilalba.

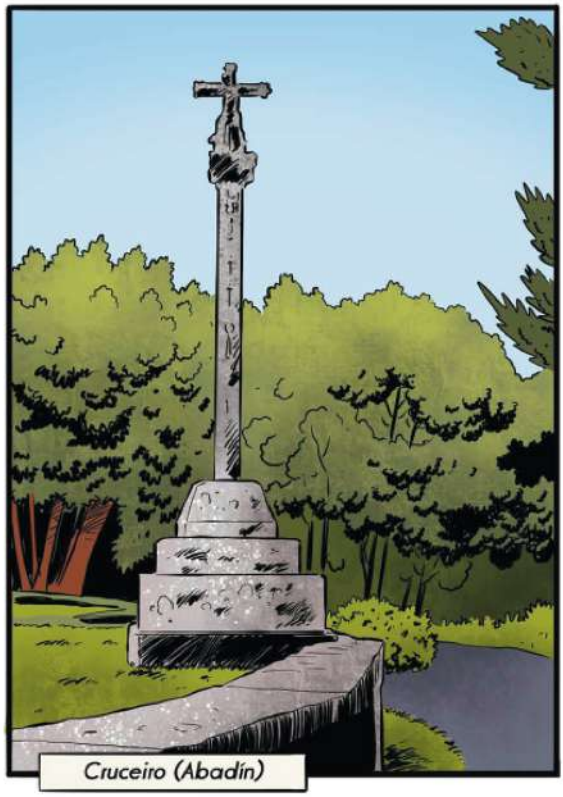

Cruceiro (Abadín)

VILALBA - BAAMONDE

Na entrada ó municipio de Vilalba podemos visitar o Museo de Prehistoria e Arqueoloxía. Despois transitamos pola parte antiga da vila, onde observamos a Torre dos Andrade, hoxe Parador Nacional de Turismo, a Igrexa de Santa María e a Pravia de Vilalba, árbore centenaria recollida no Catálogo Galego de Árbores Singulares. Non podemos marchar sen antes degustar o famoso queixo de San Simón e o Capón de Vilalba.

Saímos de Vilalba camiño a Alba. Pasamos polo Pazo de Penas Corveiras, propiedade orixinariamente do Marqués de Ombreiro, e polo restaurado muíño do Rañego, até chegar á Ponte Rodríguez e á Ponte de Saa sobre o río Labrada e continuamos até Baamonde.

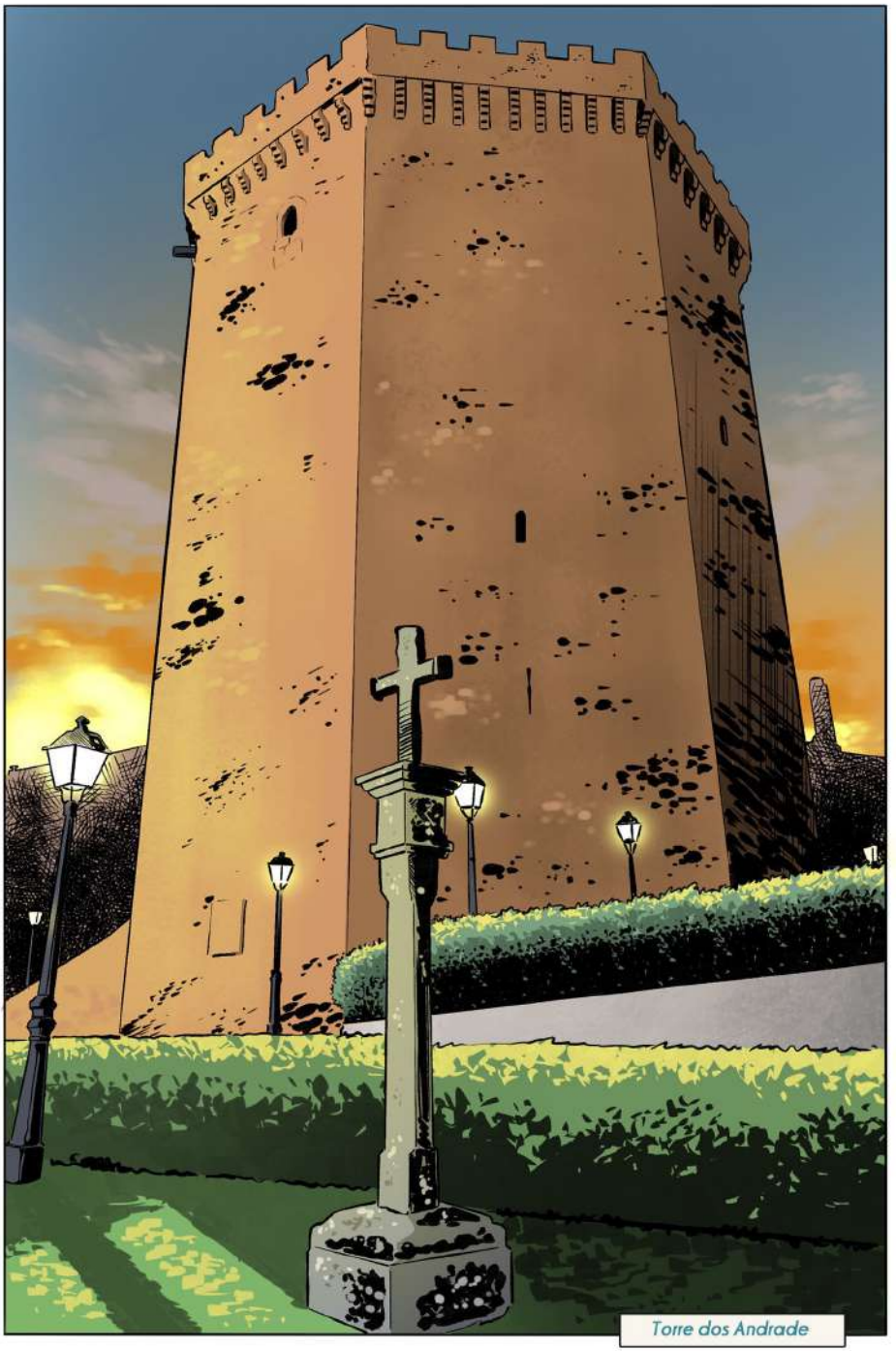

Torre dos Andrade

Paseo dos soños

Muiño do Rañego

BAAMONDE - SOBRADO DOS MONXES

Na parroquia de Baamonde pertencente ó concello de Begonte onde visitaremos a igrexa que ten a súa orixe no século IX dedicada a Santiago Apóstolo, que conta cun calvario de tres cruceiros ó seu carón datado do século XVIII, e a Casa Museo do escultor Víctor Corral.

Partimos de Baamonde para dirixírmonos ó concello de Guitiriz. Adentrándonos no bosque e pasando unha ponte medieval, espéranos a capela gótica de Santo Alberte, onde se celebra, no mes de maio, unha tradicional romaría en honor ó santo. Continuamos por San Paio de Seixón, coa súa igrexa románica, até chegarmos á localidade de Friol, onde son famosos os queixos de Friol e o pan de Ousá. Así, seguimos avanzando para entrar na provincia da Coruña, e terminar a etapa na localidade de Sobrado.

Igrexa de Santiago de Baamonde

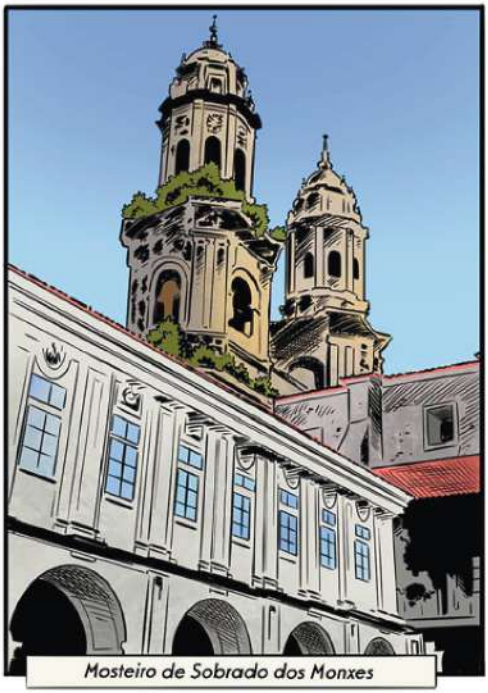

Mosteiro de Sobrado dos Monxes

SOBRADO DOS MONXES - ARZÚA

En Sobrado dos Monxes destaca o monumento histórico-artístico do Mosteiro de Sobrado dos Monxes coa súa espectacular igrexa barroca, que ten a súa orixe no ano 952.

Saímos da vila monacal e pasamos fronte á igrexa de San Lourenzo de Carelle, até chegarmos a Boimorto. De aquí até Arzúa recorreremos fermosas paisaxes e variada arquitectura popular. Ó chegarmos a Arzúa, o noso trazado únese co Camiño francés até chegar a Santiago de Compostela.

CAMIÑO PRIMITIVO

1. Alto do Acebo – Paradavella
2. Paradavella – Castroverde
3. Castroverde – Lugo
4. Lugo – San Romao da Retorta
5. San Romao da Retorta – Melide
6. Melide – Arzúa (Enlaza có camiño francés)
7. Arzúa – Arca
8. Arca – Santiago de Compostela.

O Camiño Primitivo é a primeira e máis antiga ruta de peregrinación, recoñecida en 2015 xunto co Camiño do Norte como Patrimonio da Humanidade pola UNESCO.
O trazado enlaza Oviedo con Santiago de Compostela pasando, en boa parte, polas calzadas romanas. Foi un camiño moi transitado polo pobo ástur-galaico nos séculos IX e X, así como fonte de peregrinación doutras partes do norte de España e Europa.

ALTO DO ACEBO - PARADAVELLA

Miradoiro no Alto do Acebo

Comezamos a ruta adentrándonos en Galicia dende Asturias a través do Alto do Acebo, cun miradoiro a 1030 metros que sorprende cunha paisaxe máxica.

Pasamos por Fonfría e Paradanova até chegar á vila máis alta de Galicia: A Fonsagrada, que pertenceu a Asturias até 1835.

Ó abeiro do seu templo encontramos a Fons Sacrata, fonte que deu nome ó concello.

O Museo Comarcal, fundado por veciños da vila no ano 1984, contén pezas de etnografía, arqueoloxía e arte contemporánea. Nesta altura o camiño pode seguir por San Xoán do Padrón ou por A Proba de Burón, para converxer despois no Hospital de Montouto. Seguimos o camiño e no Padrón destaca a igrexa de San Xoán do s. XVIII e, na Proba de Burón, o Hospital da Trindade e o Castelo dos Condes de Altamira, máis coñecido como A Fortaleza, vítima de ataques dos Irmandiños e do que só queda en pé a Torre da Homenaxe e vestixios do seu recinto.

Continuamos o camiño pasando polas ruínas do Hospital de Montouto, antigo albergue de peregrinos fundado en 1357, até chegar a Paradavella, aínda no concello da Fonsagrada.

Castelo dos Condes de Altamira

PARADAVELLA - CASTROVERDE

Ó camiñarmos por Paradavella observamos os hórreos e as pallozas tan características desta área de montaña. No que respecta á gastronomía, os doces da Fonsagrada – sobremesa a base de manteiga e améndoa- farán exquisiteces nos padais máis larpeiros.

Dende Paradavella imos cara O Cádavo, onde O Campo da Matanza narra unha peculiar lenda: segundo a tradición oral, o nome do lugar vén dado pola batalla que se librou entre o Rei Afonso II o "Casto" fronte ó exército islámico, cando as tropas do reino galego se dirixían a Compostela co sepulcro do Apóstolo.

Subindo a Vilabade, visitamos a igrexa de Santa María (s. XV – XVII), que conta cun retablo maior de estilo Barroco, ó redor da cal se orixinou o convento franciscano.

Ó seu carón encontramos o pazo de Abraira-Arana, máis coñecido como Pazo de Vilabade.

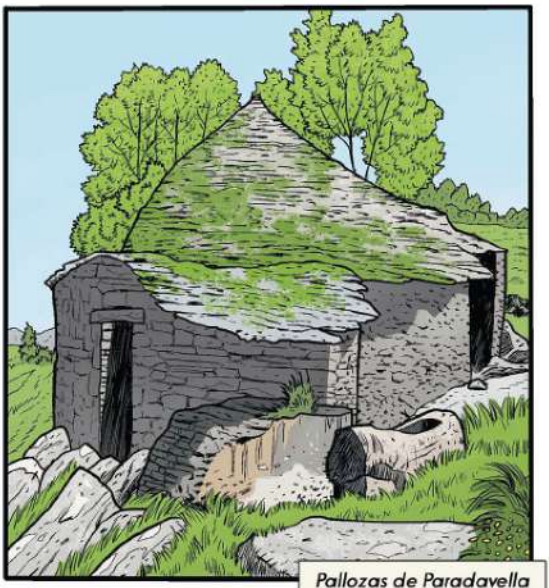

Pallozas de Paradavella

O Cádavo

CASTROVERDE - LUGO

Arribamos en Castroverde, onde destacamos a Torre da Homenaxe do Castelo dos Duques de Lemos, do século XIV.
No noso camiño cara Lugo, pasamos pola igrexa prerrománica de Soutomerille e continuamos por diversas paisaxes entre ríos, prados e bosque autóctono, atravesando Santa María de Gondar e Carballido, para entrar por fin na cidade máis antiga de Galicia, a Lucus Augusti romana.

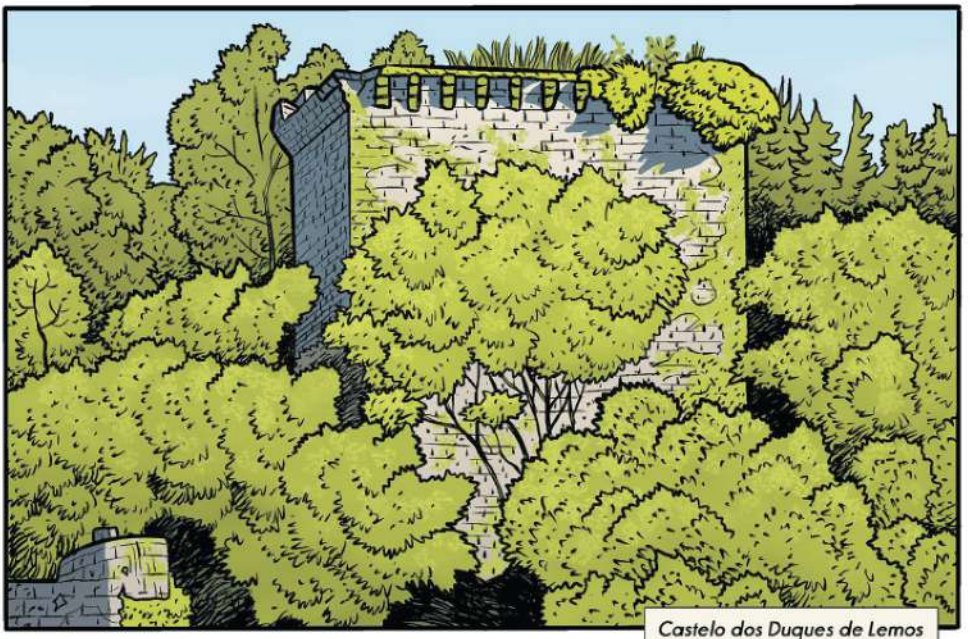

Castelo dos Duques de Lemos

LUGO - SAN ROMAO DA RETORTA

Ó cruzarmos a ponte viaduto da Chanca, a cidade de Lugo danos a benvida.
No interior da Muralla, declarada Patrimonio da Humanidade no ano 2000, coas súas portas que dan paso ó centro, encontramos a cidade histórica, coa Catedral de Santa María que se comezou no XII con numerosas ampliacións en estilo renacentista, barroco e neoclasicicista, o Museo Provincial de Lugo ou o Centro de Interpretación do Camiño de Santiago, entre moitos outros elementos de valor patrimonial.
Na Praza Maior coa Casa do Concello de fondo, observamos o monumento ós fundadores da cidade, Paulo Fabio Máximo e o Emperador Augusto.
Saímos de Lugo en dirección a San Romao da Retorta para percorrer as fermosas paisaxes fluviais, as Termas Romanas e a igrexa de San Vicente do Burgo, así como o Templo de Santalla de Bóveda e a Igrexa románica de San Miguel de Bacurín.

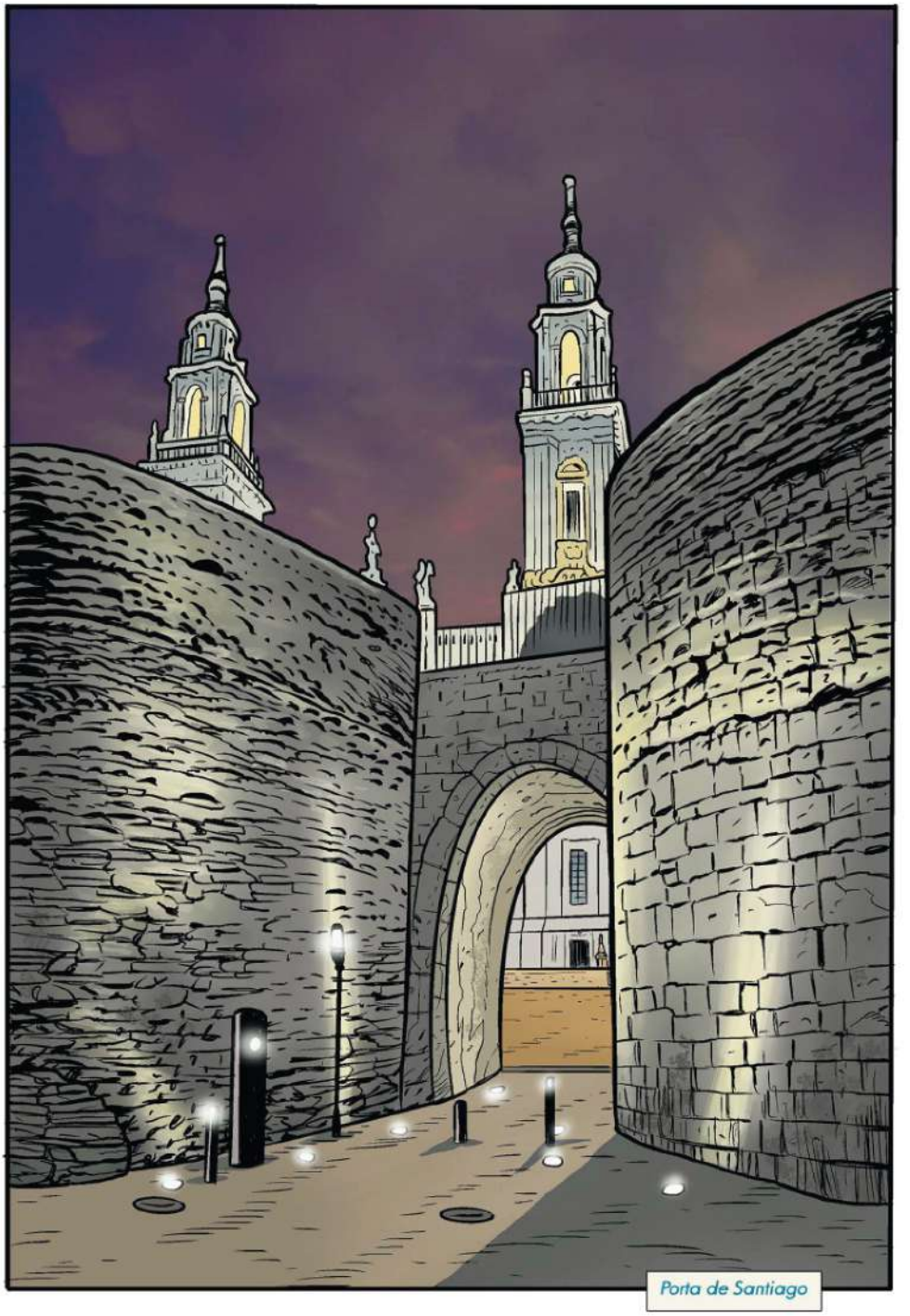
Porta de Santiago

Viaducto da Chanca

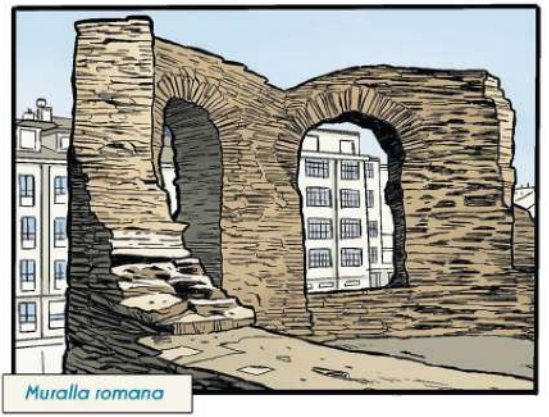

Muralla romana

Praza Maior, Monumento dos Fundadores

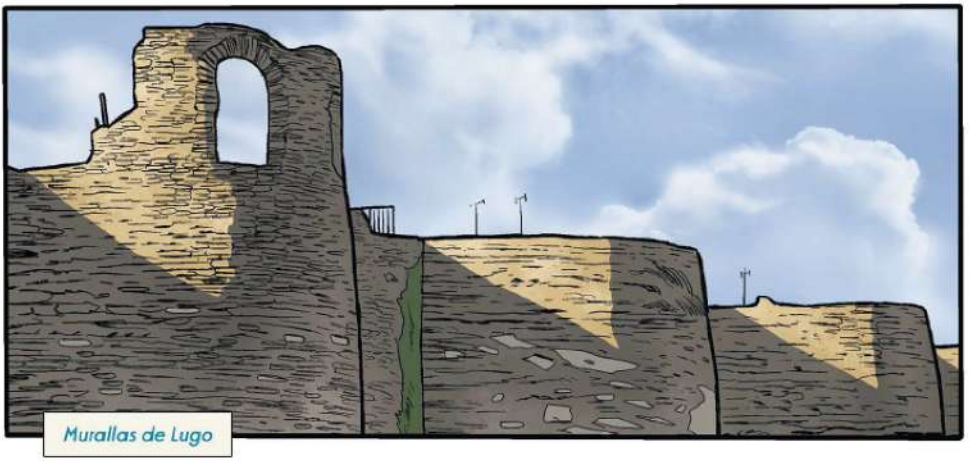

Murallas de Lugo

Templo de Santalla de Bóveda

Centro de Interpretación do Camiño de Santiago

Catedral de Santa María

SAN ROMAO DA RETORTA - MELIDE

San Romao de Retorta no municipio de Guntín deléitanos con expresións arquitectónicas.
Na súa igrexa parroquial atopouse un miliario romano, o que nos indica que o Camiño Primitivo segue en orixe unha antiga calzada romana.
Continuamos até A Ponte Ferreira, onde accedemos pola ponte medieval a igrexa románica de San Martiño do século XII.
Adentrámonos de novo na natureza para pasar por unha das áreas mellor preservadas de bosque autóctono galego, até chegarmos a Melide, onde o noso camiño converxe co Francés para continuar xuntos até Santiago de Compostela.

Miliario romano

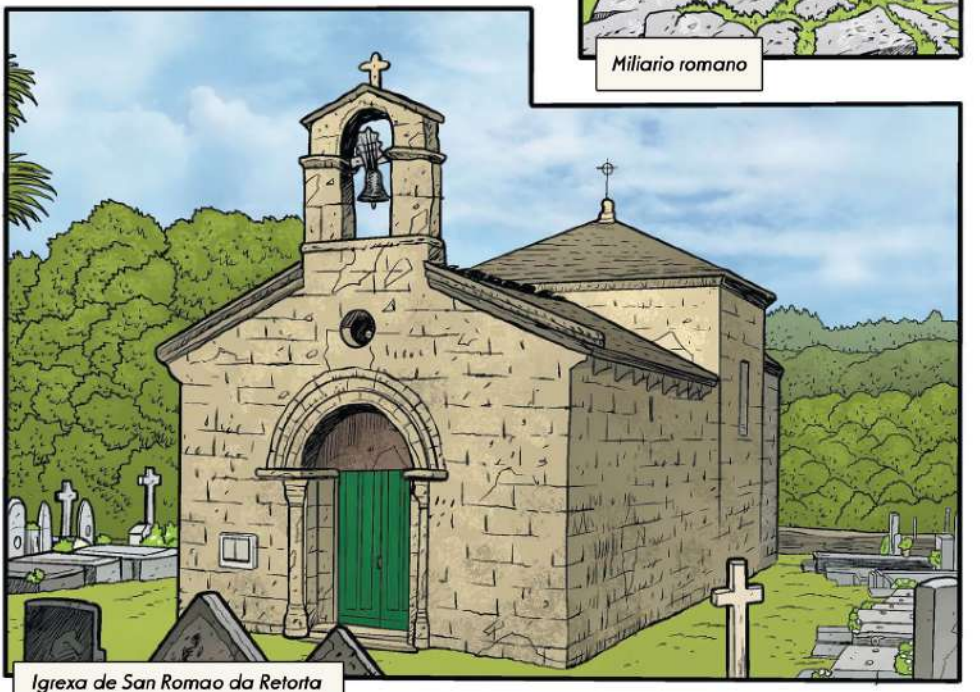
Igrexa de San Romao da Retorta

CAMIÑO FRANCÉS

1. O Cebreiro - Triacastela
2. Triacastela – Sarria
3. Sarria – Portomarín
4. Portomarín – Palas de Rei
5. Palas de Rei - Melide
6. Melide - Arzúa
7. Arzúa - Arca
8. Arca – Santiago de Compostela.

O Camiño Francés ou Vía Francígena, foi declarado Patrimonio da Humanidade pola UNESCO en 1993. É a ruta con máis afluencia de peregrinos. A "Guía do Peregrino" de Aymeric Picaud, recollida no quinto libro do Códice Calixtino en 1135, demóstranos a importancia desta vía de peregrinación a Compostela. Nela aparecen os treitos do Camiño Francés dende terras galas e informa sobre os santuarios, a hospitalidade, as comidas e costumes locais, entre outros aspectos.

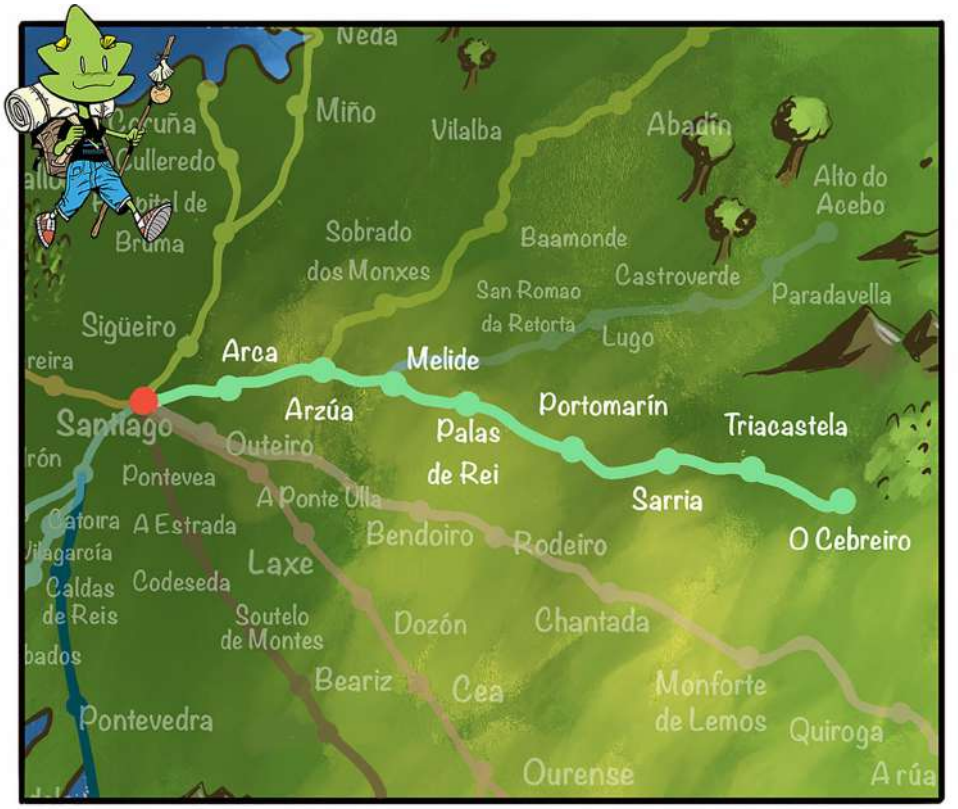

O CEBREIRO - TRIACASTELA

O Camiño procedente de León, chega a Galicia por Pedrafita do Cebreiro, entre as serras do Courel e dos Ancares. Chegamos á igrexa de Santa María a Real do século IX e tamén ás pallozas, de orixe prerrománica, que estiveron habitadas até o século pasado. Seguimos o trazado cara Liñares, onde despois de atravesar subidas e descensos pronunciados avistamos o alto de San Roque (1.270m) coa estatua do peregrino observando o val.

A seguir, pasamos polas localidades de Hospital da Condesa, nome que recibe polo hospital de peregrinos que houbo nos primeiros séculos da tradición xacobea, O Padornelo, Fonfría e O Biduedo antes de baixar para Triacastela. Nesta localidade encóntrase a cova Eirós, que conta con pinturas e gravados rupestres que se poderían remontar a 30.000 anos de antigüidade.

Alto de San Roque

TRIACASTELA - SARRIA

En Triacastela pasaremos pola Igrexa de Santiago de orixe románico (s.IX) para partir cara Sarria. Podemos optar por realizar o traxecto máis curto por San Xil, ou o máis extenso por Samos, pasando polo seu famoso Mosteiro. Unha vez nel, fundado por San Martiño Dumiense no século VI, observamos a mestura de estilos arquitectónicos que vén dada pola multitude de saqueos e incendios que sufriu ó longo da súa historia.

Entrando xa na vila sarriá, podemos realizar a ruta das Aceas, que recorre o río Sarria, entre muíños, salltos de auga e bosque autóctono.

Mosteiro de Samos

Ruta das Aceas

SARRIA - PORTOMARÍN

Nesta vila podemos observar a importancia da presenza do Camiño, a través dos seus numerosos albergues e monumentos relixiosos. Tras subir a escalinata maior chegamos á igrexa neogótica de Santa Mariña de Sarria. Continuamos pola igrexa de San Salvador, románica do século XIII con elementos góticos, polos vestixios dunha fortaleza medieval do século XV coñecidos como Torre de Sarria, e finalmente chegamos ao Mosteiro da Madalena. Este último foi fundado no século XIII e serviu de hospital e albergue para os peregrinos.

Abandonamos a vila e atravesamos a ponte da Áspera. Empezamos a ascender cara Barbadelo, cunha igrexa tamén dedicada a Santiago, até chegar ó punto máis alto desta etapa, na localidade de Ferreiros, o primeiro da Ribeira Sacra lucense.

Igrexa de San Salvador

Igrexa de Santiago de Barbadelo

Escalinata Maior

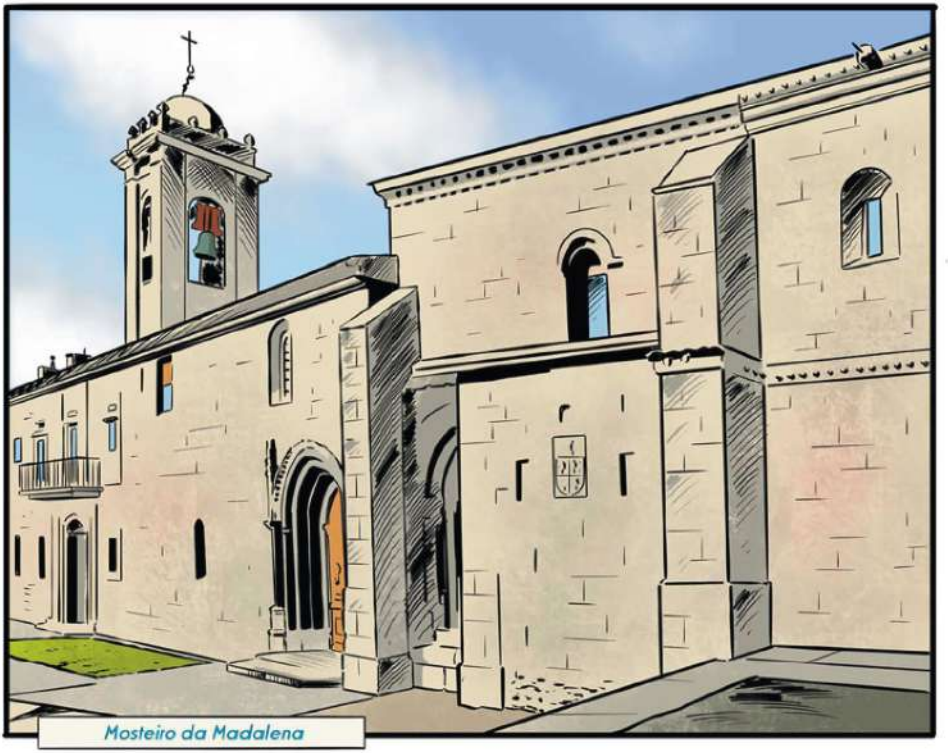

Mosteiro da Madalena

Ponte da Áspera

PORTOMARÍN - PALAS DE REI

Seguindo o camiño, chegamos ó encoro de Belesar no concello de Portomarín, a construción deste encoro en 1963 obrigou ó traslado dos monumentos relevantes da vila a un lugar máis alto, como as igrexas de San Nicolás e San Pedro, esta última de estilo románico do S.XII que pertenceu á Orde de San Xoán de Xerusalén.

Deixando Portomarín pasaremos por Gonzar, Castromaior e Vendas de Narón, coa súa capela dedicada á Madalena (s. XIII), e seguiremos pola Eirexe e Lestedo até chegarmos a Palas de Rei. Aquí temos a igrexa románica de San Tirso, que destaca pola súa portada románica.

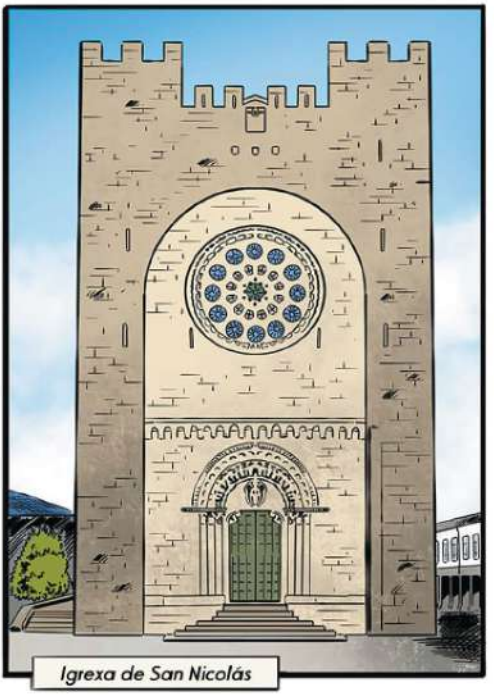

Igrexa de San Nicolás

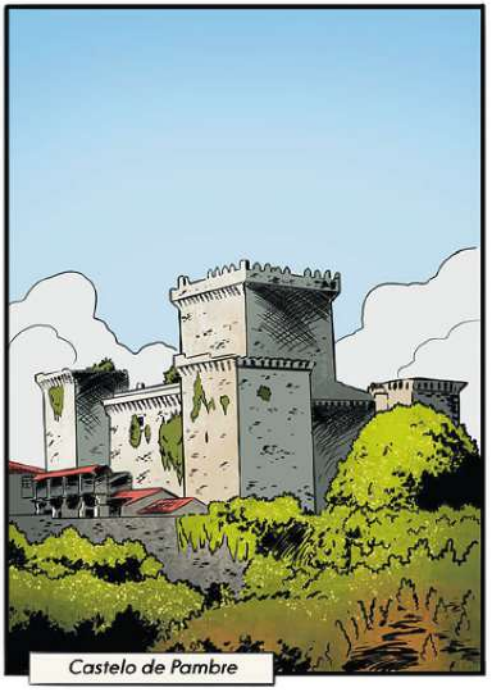

Castelo de Pambre

PALAS DE REI - MELIDE

Saímos de Palas de Rei para dirixírmonos ó Castelo de Pambre (s. XIV), Ben de Interese Cultural e Patrimonio histórico de España, está considerado como un dos poucos que sobreviviron a Revolta Irmandiña. Entramos na provincia da Coruña por Leboreiro, até a ponte medieval de Furelos, citada no Códice Calixtino. Dende aquí avanzamos até Melide, co seu casco histórico agardando.

MELIDE - ARZÚA

En Melide confl úe o Camiño Primitivo co Francés. Nesta vila cómpre destacar a Igrexa de San Pedro de Melide (S. XIV).

Unha vez percorrida a parte histórica, deixamos atrás o municipio para adentrarnos en Boente e Ribadiso, e chegarmos finalmente á vila de Arzúa, onde o queixo se torna festa alá polo mes de marzo. Tamén ten lugar aquí o encontro do Camiño Francés co Camiño do Norte.

Igrexa de San Pedro de Melide

Capela da Madalena

ARZÚA - ARCA

No centro de Arzúa encontramos a Igrexa de Santiago e a Capela da Madalena de orixe románica, único vestixio do convento dos monxes agostiños construído no s. XIV para atender a peregrinos, e que na actualidade se reconverteu en sala de exposicións.

Deixamos atrás Arzúa e imos camiño á Arca, no concello do Pino, atravesando o bosque de carballos e eucaliptos, así como os prados de gandaría. No lugar de Santa Irene observamos unha ermida na súa honra (s. XVII) e tamén unha fonte que, segundo a lenda, ó beber dela se obtén a xuventude eterna. Xa por último, continuamos até o Pedrouzo, núcleo principal da parroquia de Arca, onde poderemos descansar desta etapa de natureza.

ARCA - SANTIAGO DE COMPOSTELA

Saímos da parroquia de Arca pasando primeiro pola igrexa de Santa Eulalia, de estilo neoclásico, e continuando despois camiño ó Monte do Gozo, para adentrármonos despois na cidade de Compostela a través do barrio de San Lázaro. Seguimos pola rúa dos Concheiros e San Pedro até desembocar na Porta do Camiño que da acceso á cidade medieval de Compostela. Á dereita, o mosteiro de San Domingos de Bonaval, que acolle o Museo do Pobo Galego e o Panteón de Galegos Ilustres. Enfronte del, o Museo de Arte Contemporánea de Galicia (CGAC), obra do arquitecto portugués Álvaro Siza. De camiño á catedral topámonos coa Capela das Ánimas, chegando á praza de Cervantes que desemboca na porta do Mosteiro de San Martiño Pinario. O Camiño remata na Praza do Obradoiro, ó baixar as escaleiras do pasadizo que comunica a catedral co Pazo do Arcebispado.

Igrexa de Santa Eulalia

Rúa de San Pedro

CAMIÑO DE INVERNO

1. O Barco de Valdeorras - A Rúa
2. A Rúa - Quiroga
3. Quiroga - Monforte de Lemos
4. Monforte de Lemos - Chantada
5. Chantada - Rodeiro
6. Rodeiro - Bendoiro
7. Bendoiro - Outeiro
8. Outeiro - Santiago de Compostela

Este camiño era utilizado tradicionalmente polos peregrinos na época invernal para evitar as neves do Cebreiro. Arranca dende a capital da comarca leonesa do Bierzo, Ponferrada, e xa en Galicia atravesa as 4 provincias. En Lalín confluye coa Vía da Prata até chegar a Compostela.

O BARCO DE VALDEORRAS - A RÚA

Comezamos o Camiño dende a comarca de Valdeorras. De camiño ó Barco de Valdeorras encontramos a poboación de Éntoma e cruzamos a súa ponte romana para continuar cara ó centro da vila. Xa nela, podemos visitar a Casa grande de Viloira e a de Riocigüeño (ambas do s. XVII) que demostran a importancia da nobreza da comarca. Así mesmo, apartado do centro encontramos a Torre e fortaleza do Castro do século XIV, Ben de Interese Cultural dende o cal podemos obter unha vista panorámica da vila. Saímos cara Vilamartín de Valdeorras á beira do Sil. A vila destaca polas súas covas furadas, moitas delas minas durante a época romana que hoxe se usan como adegas. Seguimos o camiño cara A Rúa, onde atopamos a Igrexa parroquial de Fontei (s. XIX –XX), de posible influencia Gaudiana, xa que Gaudí pasaba tempadas de descanso na vila cando estaba a construír o Pazo Episcopal de Astorga.

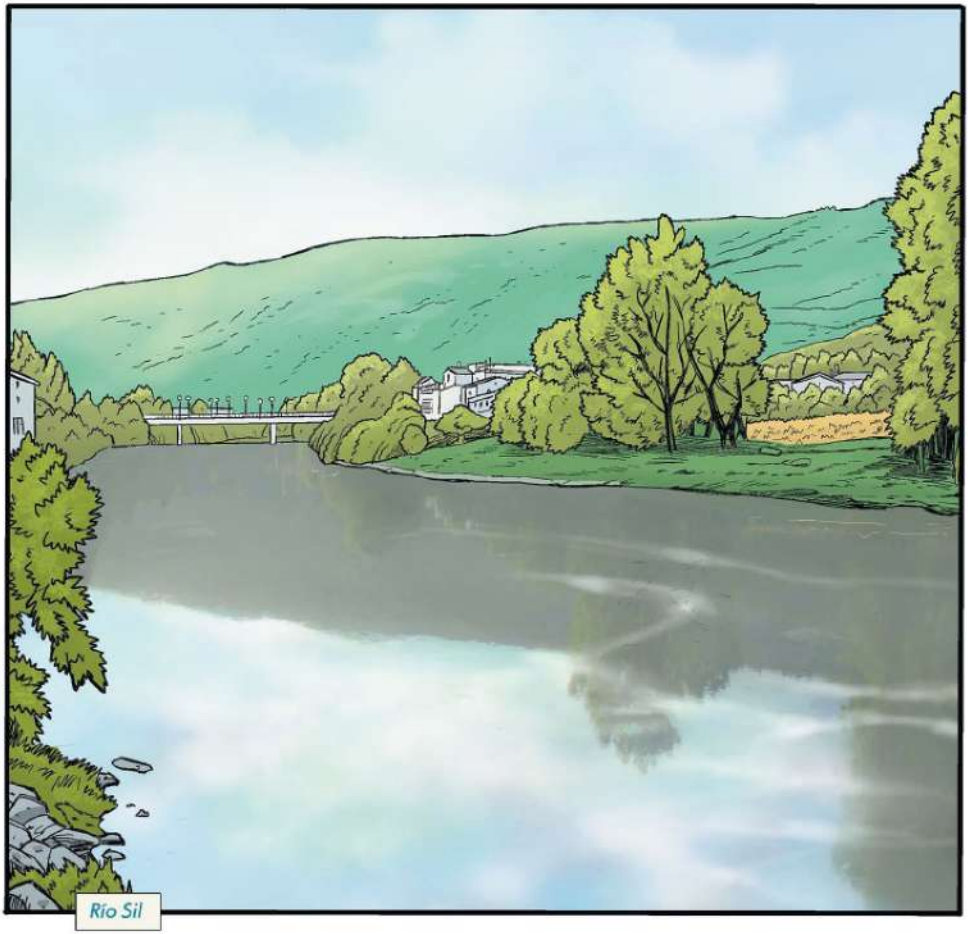

Río Sil

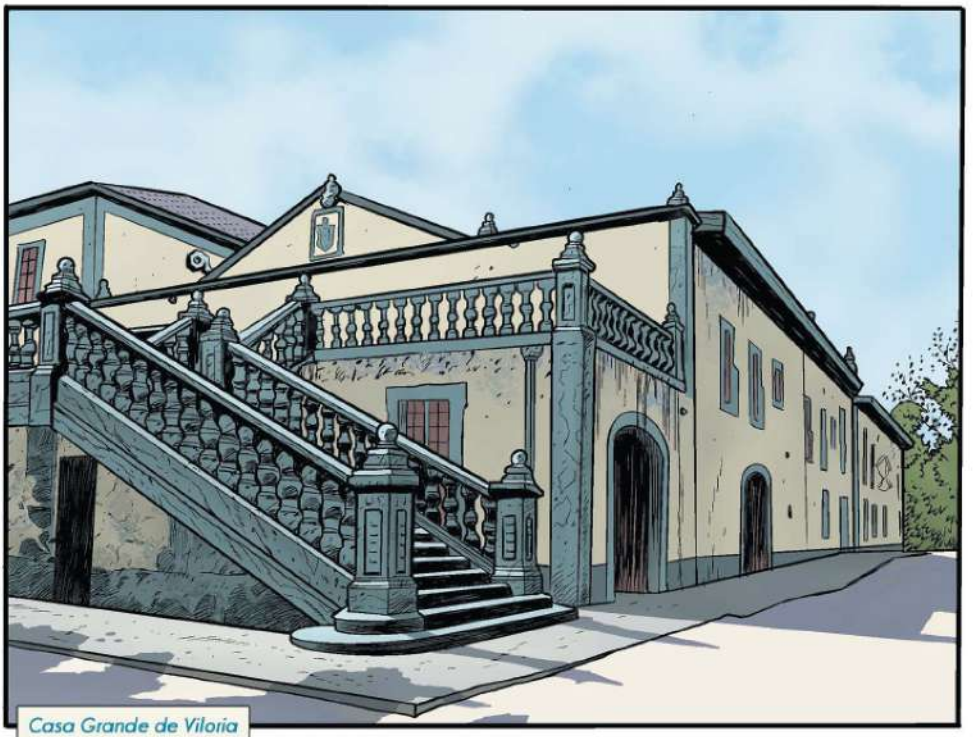

Casa Grande de Viloria

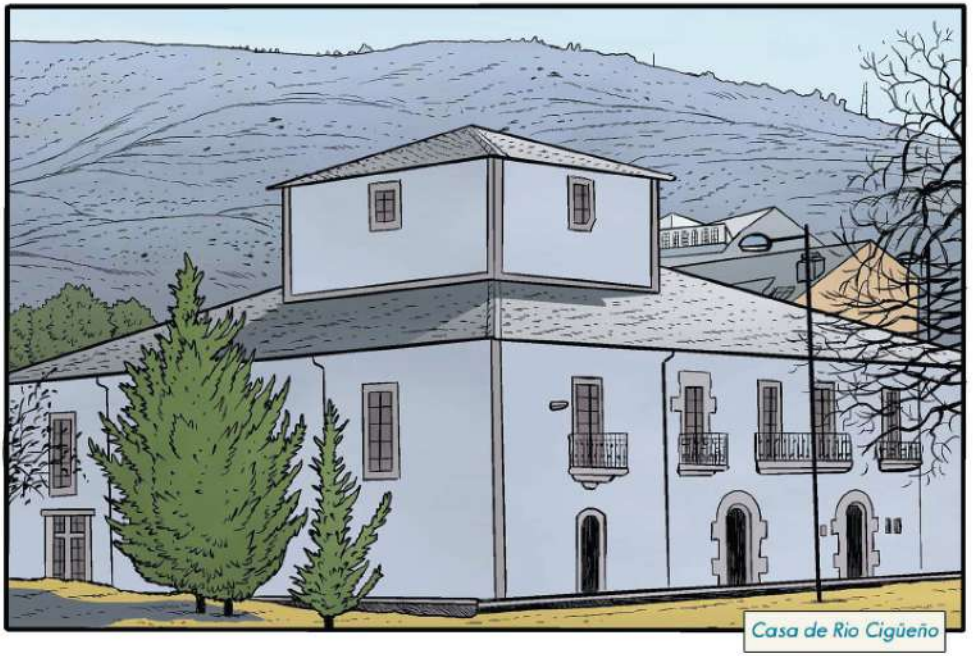

Casa de Rio Cigüeño

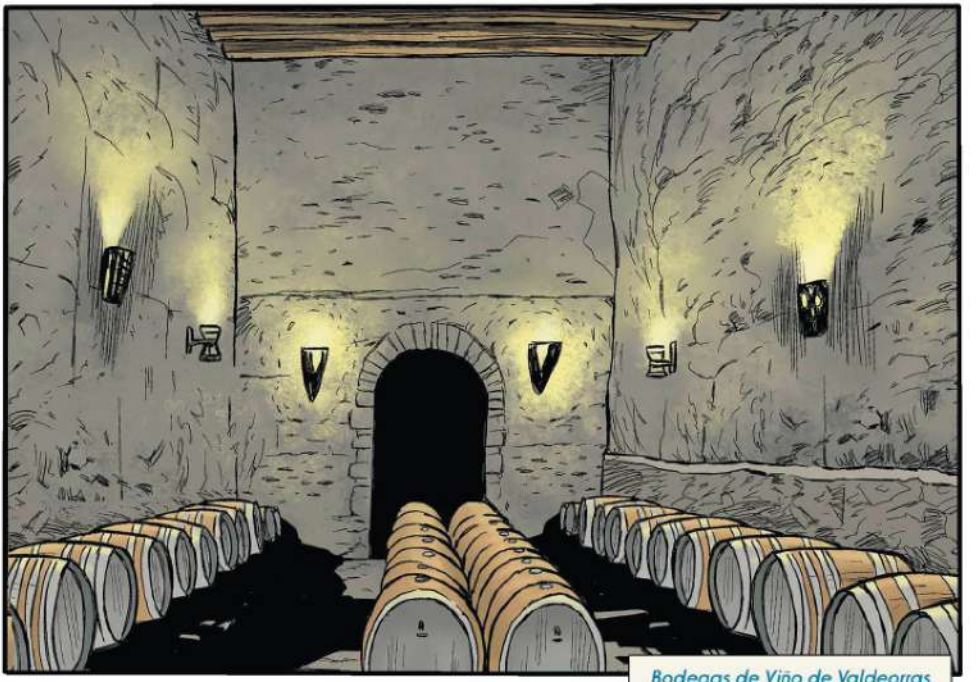

Bodegas de Viño de Valdeorras

Torre do Castro

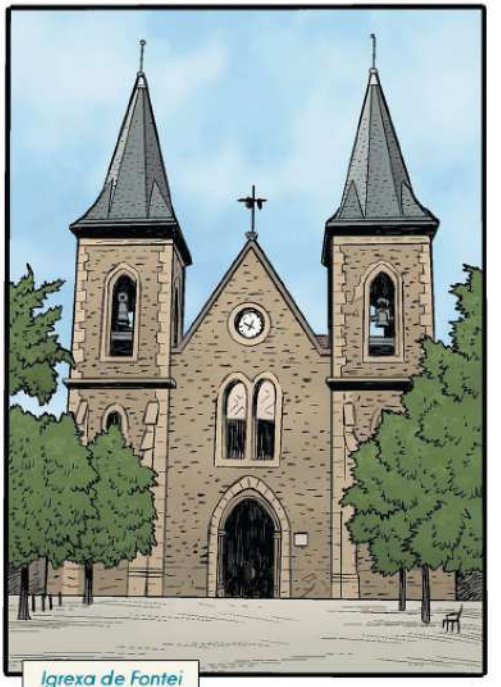

Igrexa de Fontei

A RÚA - QUIROGA

Seguimos pola beira do Sil entre campos de oliveirais, figueiras e nogueiras, camiñando pola N-533 até Albaredo. Chegamos ó lugar de Montefurado, famoso polo túnel escavado na montaña por orde do emperador Traxano, para aproveitar o ouro que o Sil traía nas súas augas. Seguimos o camiño pasando por Ermidón, Venda Vella, Venda Nova e a capela dos Farrapos, ermida que tai referencia ós farrapos dos que debían despoxarse dos peregrinos.
Chegamos a Bendilló, onde se sitúa a ferrería da Orde Hospitalaria de San Xoán de Xerusalén. Pasamos por Sequeiros e subimos até o Castelo dos Novaes (s. X), residencia da orde de San Xoán de Xerusalén cuxa entrada co arco de medio punto ten gravada a cruz de Malta.
Finalmente, comezamos a descender até Quiroga, onde cruzamos a ponte medieval de Ponte Pedriña.

Túnel de Montefurado

QUIROGA - MONFORTE DE LEMOS

Pola beira esquerda do Sil saímos de Quiroga, pasando por Espandariz, Pontido e San Lourenzo de Nocedo, e arribamos en Carballo de Lor. Dende aquí, descendemos pola beira do río Lor até chegar a Carballo de Lor. Pasamos por Castroncelos, cruzamos a ponte romana de Labrada e chegamos á Pobra de Brollón. Dende aquí comezamos a subida até o Alto da Serra e Monte Moncai, para chegar de seguido a Monforte de Lemos, capital da comarca de Lemos e Ribeira Sacra. Nesta vila moi rica en patrimonio, cabe destacar o conxunto arquitectónico de San Vicente do Pino, composto por varios monumentos: un mosteiro beneditino orixinado no século X e actual Parador de Turismo; o pazo no que residiron os Condes de Lemos; e elementos defensivos como a muralla, as portas e Torre da Homenaxe, do séculos XIII e XV, actualmente un magnífico miradoiro para avistar todo o val de Lemos. Tamén salientamos o barrio xudeu e burgo medieval, o cal pertence á Rede Española de Xuderías, así como o colexio da Nosa Señora da Antiga, un edificio de estilo herreriano do século XVI que alberga unha importante pinacoteca, con obras de O Greco. Outros puntos a visitar nesta localidade é o Museo do Ferrocarril de Galicia, moi vencellado á historia da vila, así como un desvío até o Canón do Rio Sil, declarada Zona Especial de Conservación, onde destaca o Miradoiro do Duque, para avistar os viñedos en socalcos da Ribeira Sacra.

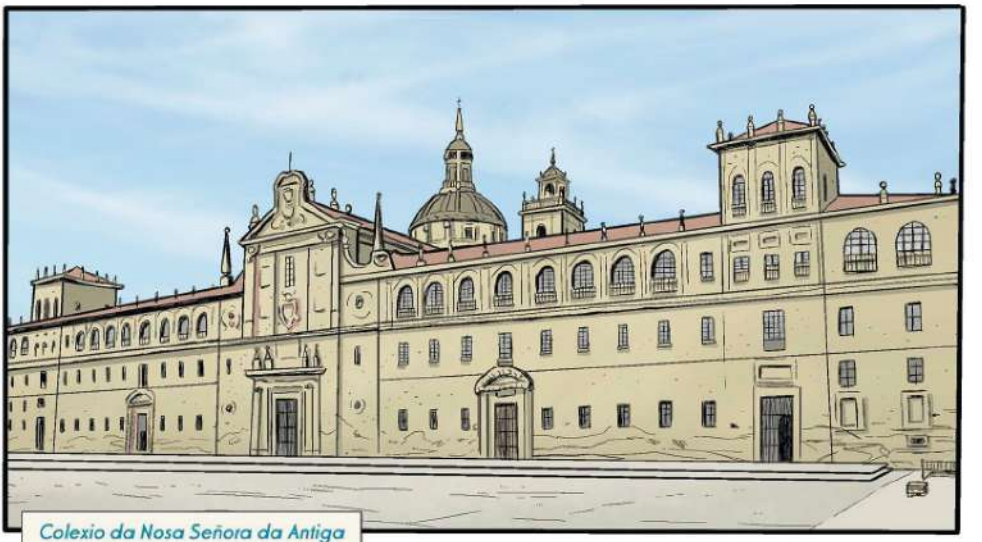

Colexio da Nosa Señora da Antiga

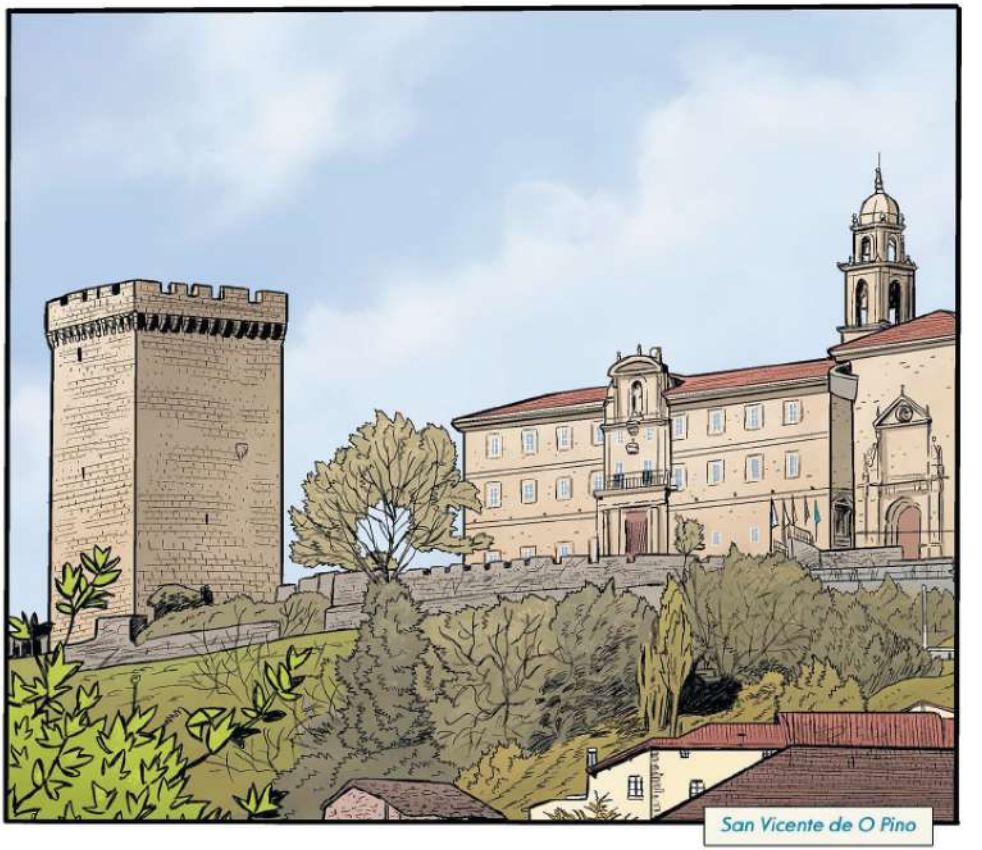

San Vicente de O Pino

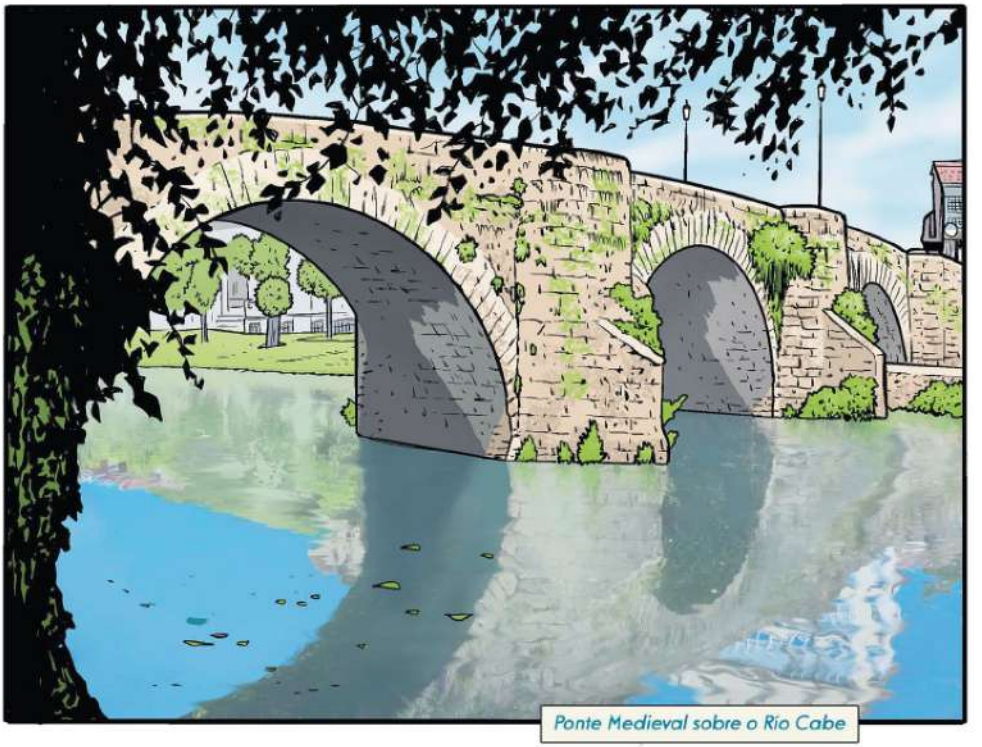

Ponte Medieval sobre o Río Cabe

Museo do Ferrocarril de Galicia

Barrio Xudeu

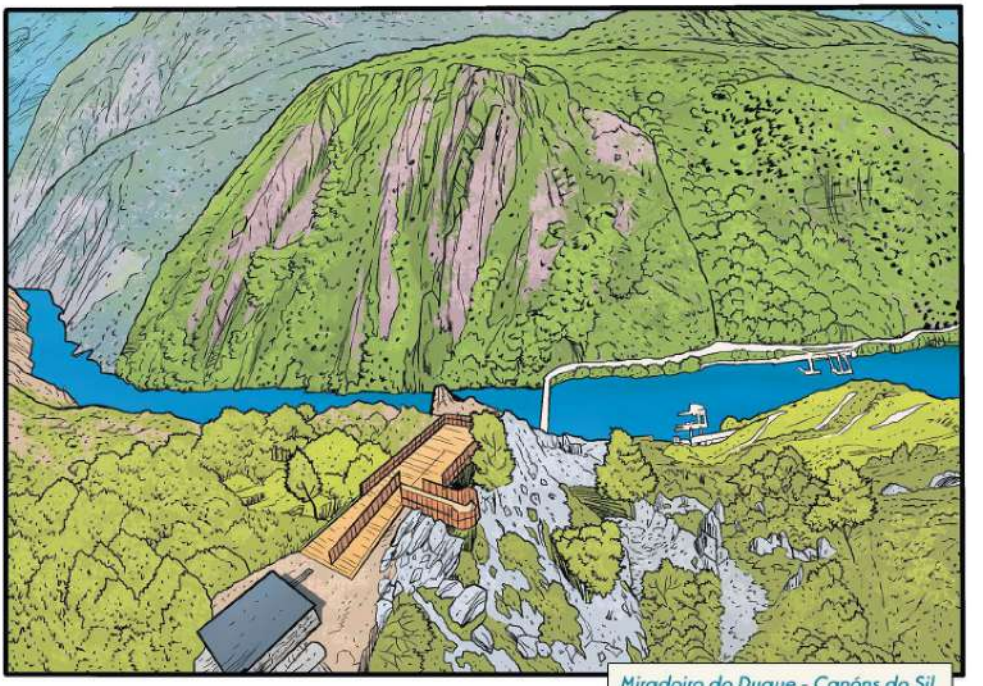

Miradoiro do Duque - Canóns do Sil

MONFORTE DE LEMOS - CHANTADA

Saímos da vila monfortina pola Ponte Vella de orixe medieval para cruzar o río Cabe e pasar polo Museo de Arte Sacro e o Convento das Clarisas. Deixamos atrás as terras dos duques de Lemos para chegar a Moreda. Dende aquí, continuamos cara Pantón, pasamos polo Reguengo, A Barxa e Diomondi, onde a súa igrexa románica de orixe monástico sorprende sobre todo pola porta principal con catro arquivoltas con fustes lisos e chapiteis historiados. Baixamos até a ponte de Belesar sobre o río Miño, flanqueados polos chamados "socalcos", os viñedos colgados en bancais tan peculiares desta zona. Xa no termo municipal de Chantada pasamos por San Pedro de Líncora até chegarmos á capital da Terra Cha: Chantada.

Igrexa de San Paio de Diomondi

CHANTADA - RODEIRO

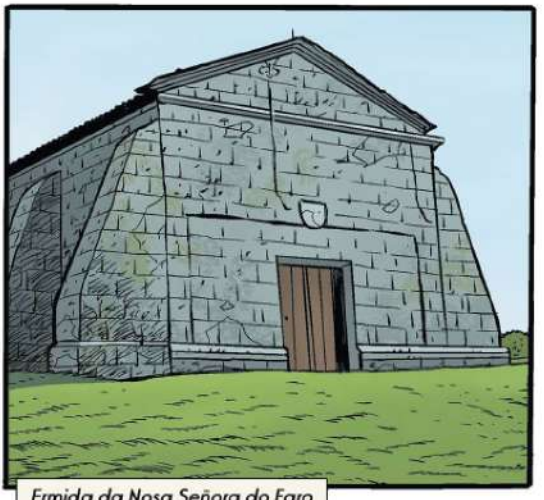

Ermida da Nosa Señora do Faro

Esta etapa discorre ó carón de cruceiros, hórreos e petos de ánimas, así como unha agradable mostra da flora galega, chea de carballos e castiñeiros. Saímos de Chantada camiño de Centulle e San Xurxo de Asma, atopamos o mosteiro beneditino de San Salvador (s. IX). Cruzamos A Lucenza, Vilaseco e Penasillás, ascendemos ó monte Faro e entramos na ermida da Nosa Señora do Faro, a 1100 metros de altitude. Se queremos evitar o ascenso ó monte Faro, sempre podemos coller unha ruta alternativa que pasa por Mouricios e San Vicente. Descendemos cara á casa grande de Camba, pasamos polas vilas de Ermida, Río e Mouriz, até chegar a Rodeiro, onde nos sorprende a súa espectacular Casa Consistorial, levantada sobre as ruínas dunha fortaleza.

RODEIRO - BENDOIRO

Saímos cara Lalín pola C.533, e pasamos pola Ponte do Hospital até chegar á Penerbosa, onde cruzamos a ponte medieval de Ponte Pedroso. A nosa viaxe segue o seu transcurso polas vilas da Ponte, antiga hospedería do Camiño de Santiago, Val de Boi, Coto de Anta, Coto de Mamuela, Palmaz até chegarmos a Lalín, quilómetro O de Galicia ou centro xeográfico da comunidade autónoma. A vila é moi famosa pola súa festa anual do cocido, motivo polo cal o porco se converte en mascota da vila, como podemos observar nas expresións artísticas coloridas de Pork Art dispostas en diversos puntos da área urbana.

Aquí, encontraremos o Museo Municipal de Ramón María Aller Ulloa (1878 - 1966), famoso astrónomo e matemático natural da vila, a innovadora casa do Concello coñecida como Castro Tecnolóxico, obra dos arquitectos Luis M. Mansilla e Emilio Tuñón, e os Pazos dos Gil Taboada e Liñares.
Dende aquí o Camiño confl úe coa Vía da Prata até chegarmos a Compostela.

Feira do Cocido

Pork Art

VÍA DA PRATA: CAMIÑO DO SUESTE

VARIANTE POR LAZA

1. A Canda (A Mezquita) – A Gudiña
2. A Gudiña – Laza
3. Laza – Vilar de Barrio
4. Vilar de Barrio - Ourense
5. Ourense – Cea
6. Cea - Dozón
7. Dozón - Laxe
8. Laxe - A Ponte Ulla
9. A Ponte Ulla - Santiago

VARIANTE POR VERÍN

1. A Canda (A Mezquita) – A Gudiña
2. A Gudiña – Verín
3. Verín -Xinxo de Limia
4. Xinzo de Limia – Allariz
5. Allariz - Ourense
6. Ourense - Cea
7. Cea - Dozón
8. Dozón - Laxe
9. Laxe - APonte Ulla
10. A Ponte Ulla - Santiago

O Camiño do Sueste tamén é coñecido como Vía da Prata, nome que procede do árabe Bal'latta e que designaba a vía pública empedrada pola que os musulmáns se encamiñaban ao norte cristián. Este camiño adéntrase en Galicia polos concellos da Mezquita e da Gudiña. A ruta permite desfrutar ó viaxeiro das marabillosas paisaxes do Macizo Central ourensán. Chegados a este punto, podemos escoller entre dúas rutas: unha que vai cara Verín ou a que pasa por Laza. Ámbalas dúas desembocan en Ourense para continuar despois até Santiago de Compostela.

A CANDA (A MEZQUITA) - A GUDIÑA

Comezamos no porto de montaña denominado Portela da Canda, no municipio da Mezquita. Este concello foi historicamente un nexo entre Castela, Galicia e Portugal, por onde pasaron peregrinos mais tamén segadores, arrieiros ou tratantes chegados aquí por diversos motivos. Atravesamos a Vilavella e continuamos até a poboación do Pereiro, onde destaca a igrexa de San Pedro e a Capela de Loreto. Seguimos a ruta por antigos camiños empedrados e desfrutando da paisaxe natural que nos rodea até chegar á Gudiña.

Macizo Ourensán - Mezquita

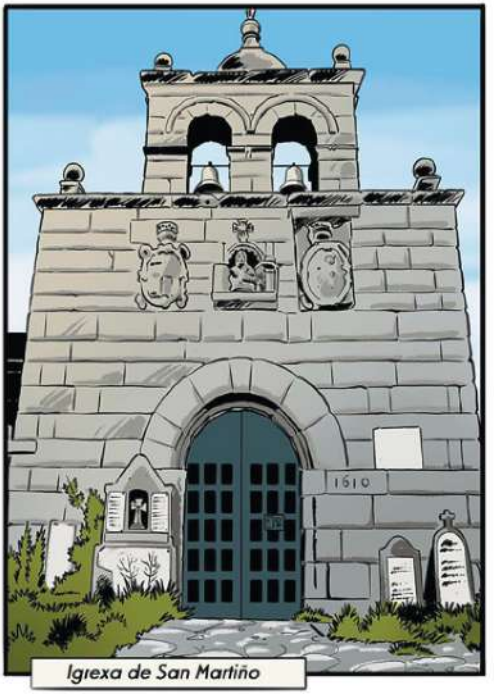

Igrexa de San Martiño

CAMIÑO DO SUESTE POR LAZA

A GUDIÑA - LAZA

Partimos dende a Igrexa de San Martiño da Gudiña, con portada de arco de medio punto, conta cunha inscrición do inicio da súa fundación 1619, con posteriores modificacións até o século XVIII. Seguindo a prolongación da calzada romana que unía Emerita Augusta (Mérida) con Asturica Augusta (Astorga) tomamos a Verea Vella ou Verea Sur, coas súas magníficas paisaxes da Serra Seca, a cal remata en Campobecerros, parroquia que pertenceu á encomenda santiaguista de San Marcos de León. Dende aquí adentrámonos en Porto Camba e no Val da Serra de San Mamede, antigamente pertencente ó Mosteiro de Montederramo. Dende o lugar de Eiras entramos en Laza, famoso polo Entroido e os seus Peliqueiros.

LAZA - VILAR DE BARRIO

En Laza, atopamos a igrexa de San Xoán, que destaca polo seu estilo toscano e polos catro altares de estilo barroco recubertos en ouro que podemos encontrar no seu interior. Remontando o curso do río Támega chegamos até Tamicelas, e tras unha forte subida, o peregrino chega a Santa María da Alberguería. En tempos houbo pousada para viaxeiros e hospital de peregrinos. De seguido subimos ó Alto da Paradiña do monte Talariño, no municipio de Sarreaus, localidade onde nace o río Limia, tamén coñecido polos gregos e romanos coma río Letheo, ou "río do esquecemento". Segundo a tradición, os habitantes prerromanos da rexión crían que cruzar este río provocaba o esquecemento. De acordo co escritor latino Plinio, o xeneral romano Decimo Xunio Bruto, no ano 138 a.C., foi o primeiro home que se atreveu a cruzar as súas augas, e desmitificou así esta crenza. Descendemos até chegar a Vilar de Barrio.

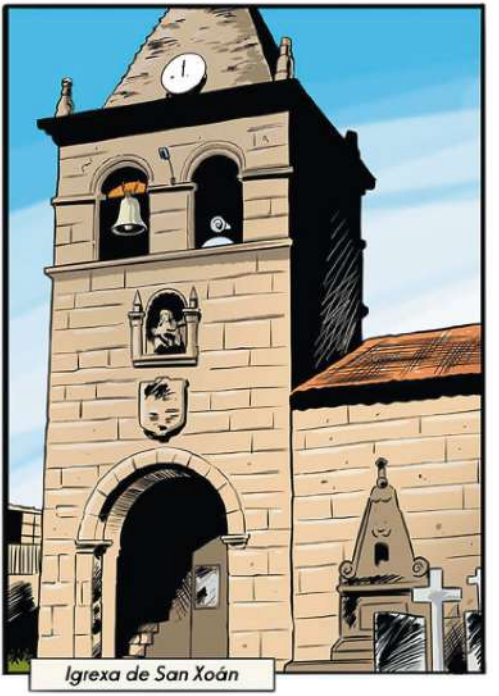

Igrexa de San Xoán

Capela de San Lourenzo

VILAR DE BARRIO - OURENSE

Continuamos até Vilar de Gomairete, pasando por Xunqueira de Ambía e Sobradelo. Cruzando a Vía Romana XVIII observamos os miliarios romanos que alí se conservan. Seguimos até Bovadela e Cima de Vila para entrar en Xunqueira de Ambía; centro espiritual moi importante no medievo. Continuamos polos municipios de San Xillau, Vila Nova, Os Casares, Baños de Molgas, Paderne de Allariz, Taboadela e San Cibrao das Viñas.

Nas Pereiras collemos a estrada cara Ourense, chegando á fin desta etapa. Aquí o Camiño confl úe coa ruta alternativa que vén dende Verín.

CAMIÑO DO SUESTE POR VERÍN

A GUDIÑA - VERÍN

Dende A Gudiña dirixímonos cara San Mamede de Pentes, continuamos por O Mente, O Navallo e Riós, até chegarmos ó lugar das Vendas da Barreira. Paseando por carballeiras e soutos arribamos en Mirós.

Dende alí, subimos cara Fumaces até Verín, onde nos agarda o Pazo de Monterrei, fundado no século X e catalogado como Ben de Interese Cultural na actualidade, así como todo o conxunto histórico que o conforma, onde destaca o Hospital de Peregrinos de 1391.

Castelo de Monterrei

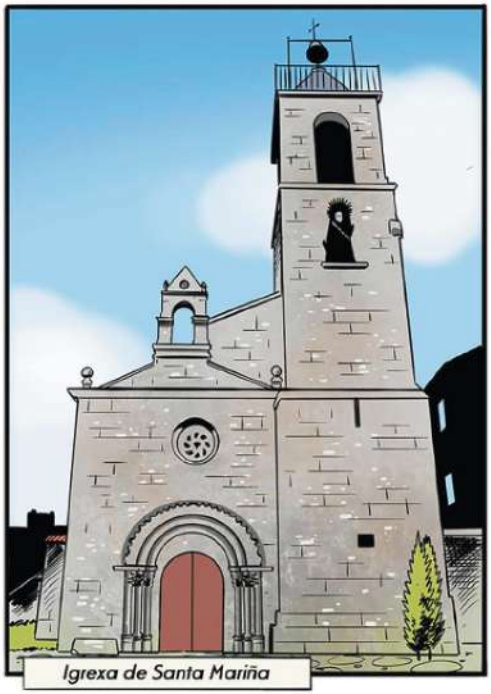

Igrexa de Santa Mariña

VERÍN - XINZO DE LIMIA

Dende Albarellos camiñamos por Guillarei, Rebordondo e Pena Verde, continuando por Viladerrei e Zos, para chegarmos ó corazón da comarca da Limia: Xinzo. Nesta vila coñecida polo seu Entroido, encontraremos a igrexa de Santa Mariña, na que chama a atención a súa portada románica do século XII, decorada con ornamentación vexetal e flores esculpidas en pedra.

Esta zona tamén albergaba a maior lagoa de auga doce de España, até que foi desecada nos anos 60. Hoxe en día podemos visitar as areeiras da Limia, un espazo de recuperación medioambiental da antiga lagoa no que se poden avistar diversas aves.

XINZO DE LIMIA - ALLARIZ

Continuamos o camiño pasando por Vilariño de Poldras, Couso de Limia e Vilar de Sandiás. As terras que pisamos neste intre da viaxe foron testemuñas das revoltas irmandiñas e de invasións lusas, como podemos evidenciar coa medieval Torre de Pena. Proseguimos por Piñeira de Arcos, cruzando o val que comunica con Allariz. Pasamos por Coedo, Outeiro de Torneiros, Pardiñas, Torneiros e San Salvador de Penedos, para comezar o descenso á vila de Allariz pasando polo Couto das Picoutas, entre o bosque autóctono e os regatos que conforman esta Reserva da Biosfera.
Chegamos á vila histórica de Allariz, bañada polo río Arnoia e cuxa orixe se remonta ó s. VI, cando os suevos crean a Vila Aliaricii. Non podemos marchar sen antes pasear polas súas rúas, porque Allariz é un monumento en si mesma. Rúas de pedra, casas fidalgas, pontes, prazas... este conxunto histórico-artístico é digno de admirar e desfrutar.

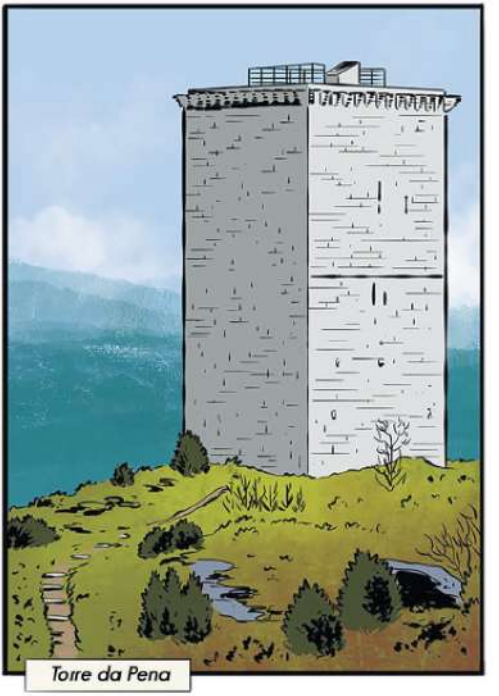

Torre da Pena

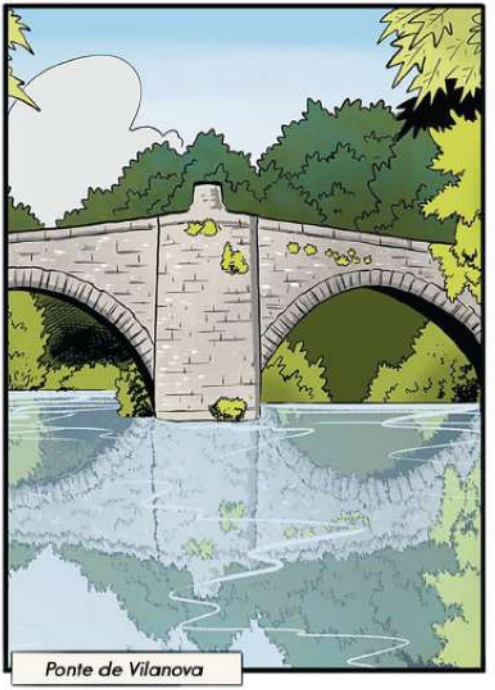

Ponte de Vilanova

ALLARIZ - OURENSE

Saímos de Allariz pasando pola ponte de Vilanova do século XV e pasamos polos lugares da Frieira, Santiago de Folgoso, Roiriz de Abaixo, Roiriz de Arriba, Rubiás, Espiñeiros, Turzas e A Vila. Chegamos a Santa Mariña de Augas Santas, cuxo conxunto etnográfico, relixioso e arqueolóxico é digno de admiración. Proseguimos a nosa andaina até chegarmos a San Cibrao das Viñas, e pasando por San Breixo de Seixalbo continuamos até chegarmos a Ourense.

Chegados a este punto, as dúas alternativas do Camiño do Sueste confluén nun único itinerario até a chegada a Santiago de Compostela.

OURENSE - CEA

Ourense agárdanos con todos os seus atractivos: a Catedral e o conxunto histórico, o antigo Convento de San Francisco, co seu claustro –unha xoia do gótico galego–, as fontes das Burgas, coas súas augas termais, ou a rúa do Paseo cos seus edificios emblemáticos, entre outros. Esta cidade ademais está bañada polo río Miño, onde destacamos as paisaxes naturais e espazos de lecer á beira do río, así como os seus populares espazos termais.

Iniciamos a etapa cruzando a ponte romana chamada tamén Ponte Vella de Ourense e camiñamos até chegar a Casasnovas (Cea). A uns 2 km atopámonos xa coa vila de San Cristovo de Cea, famosa esta polo seu pan e o seu conxunto etnográfico.

Catedral de San Martiño

Ponte Vella de Ourense

As Burgas

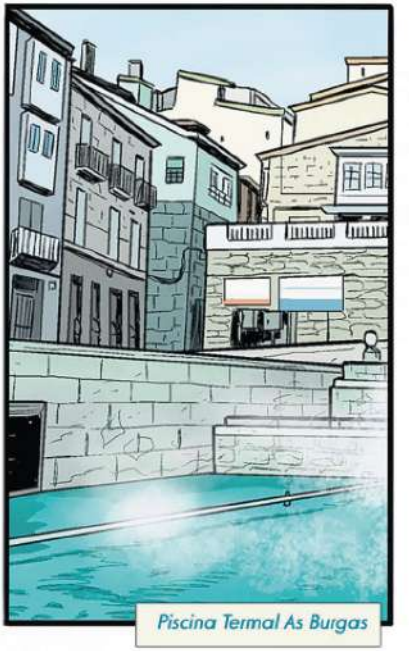

Piscina Termal As Burgas

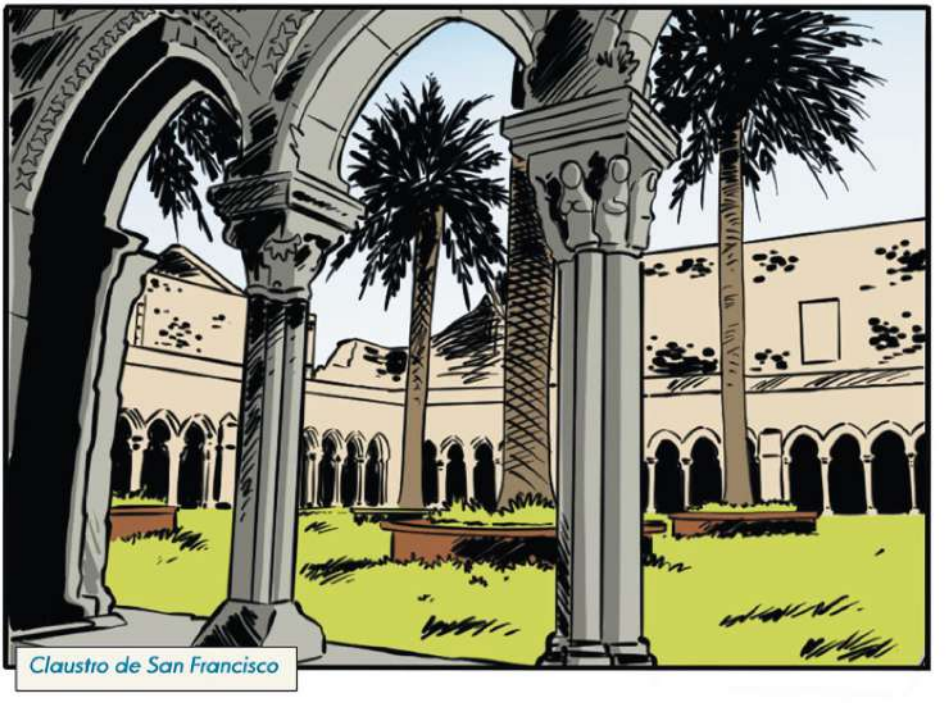

Claustro de San Francisco

CEA - DOZÓN

Dende Cea podemos escoller dúas alternativas: ben ir por Piñor e chegar a seguir a Dozón, ou desviarnos pola variante que pasa polo Mosteiro cisterciense de Oseira. Data do s. XII e a súa marabillosa igrexa inspirouse na planta da catedral de Santiago, e constitúe un importante conxunto, vestixio do Románico, Gótico, Renacemento e Barroco. Seguimos o camiño até Dozón, pasando por Mirallos, Carballediña e Coiras de Abaixo.

Mosteiro de Oseira

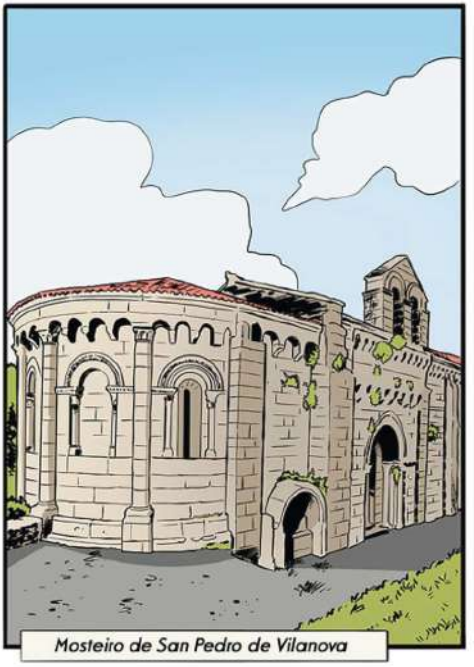

Mosteiro de San Pedro de Vilanova

DOZÓN - LAXE

Saímos de Dozón camiño á Laxe. Desviámonos do trazado orixinal do camiño para visitar o Mosteiro de San Pedro de Vilanova, un exemplar románico tardío dos séculos XII-XIII, que conta con dous contrafortes en transición ó gótico. Descendendo pola ribeira do río Asneiro, as mámoas de Xandín e O Castro deixan ollar ó pasado prerromano de Galicia. Chegamos a Pontenoufe e continuamos cara San Xoán de Botos, berce do pintor galego Laxeiro. Despois de pasar por Donsión, preto de Lalín, capital comarcal do Deza, pasamos por Fondevila e A Empedrada, para rematarmos a etapa no albergue sito na Laxe.

LAXE - A PONTE ULLA

Saímos do albergue da Laxe e camiñamos pola N-525. Pasamos Vilasoa e Prado. Ó chegar ó lugar da Boralla cruzamos a ponte medieval de Taboada sobre o río Deza. Subimos a Taboada e Trasfontao, até chegarmos a Silleda. Dende Silleda tiramos cara O Foxo e Chapa, pasamos pola Bandeira, Codeseira, Piñeiro e xa, no concello da Estrada, pasamos por Castrovite. De aquí imos até Santo Estevo de Oca, e atopamos o fermoso Pazo de Oca, cuxos xardíns e estanques se gañaron o alcume do «Versalles Galego». Seguimos avanzando cara a provincia da Coruña, e xa alcanzada esta, no municipio de Vedra, entramos pola Ponte Ulla, cruzando a ponte sobre o río que da nome á vila. Aquí, coa igrexa románica de Santa María Magdalena a etapa.

Ponte Taboada

A PONTE ULLA - SANTIAGO DE COMPOSTELA

Saíndo da Ponte Ulla, rematamos o camiño. A derradeira etapa do Camiño do Sueste lévanos preto do famoso Pico Sacro, no concello de Boqueixón. Se o camiñante desexa desviarse un pouco para subir a súa cima, contemplará unha das máis marabillosas paisaxes da zona. Esta cima vincúlase á "Traslatio" do corpo do Apóstolo Santiago dende Iria Flavia até Compostela: nas ladeiras vivían os touros bravos que os discípulos do Apóstolo domesticaron para cargaren o féretro até Compostela. Seguimos o Camiño e entramos no concello de Santiago polo lugar da Susana. Así seguimos camiñando até entrar na vila xacobea polo barrio de Sar. Aquí, a igrexa románica de Santa María recibe ó peregrino. Pasamos a ponte sobre o río Sar e subimos a empinada Costa do Castrón Douro e chegamos á porta de Mazarelos (única porta en pé da antiga muralla medieval) e paseamos pola Praza da Universidade, Caldeirería (antigo emprazamento do gremio dos caldeireiros) e chegamos á Praza de Praterías, coa magnífica vista da porta lateral románica da Catedral, para avanzar até o Pazo de Fonseca e, á dereita avanzamos até chegar ó final da nosa peregrinación: a Praza do Obradoiro recibe, esplendorosa, ó camiñante.

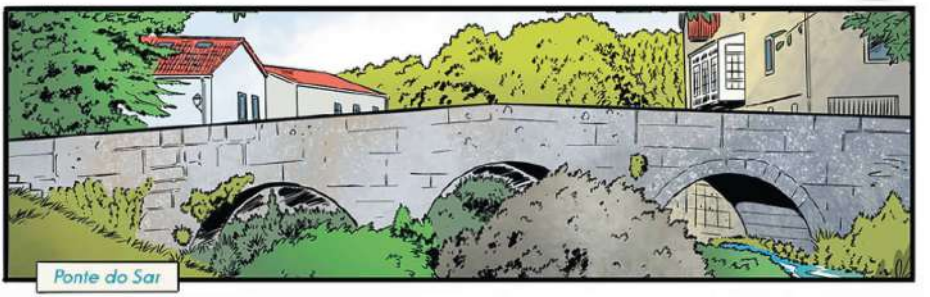

Ponte do Sar

VIA DA PRATA

VARIANTE POR BRAGANÇA
1. Quintanilla (Bragança) - Vinhais
2. Vinhais - Segirei

VARIANTE POR MIRANDELA
1. Mirandela - Macedo de Cavaleiros - Valpaços
2. Valpaços - Chaves

O itinerario da Vía da Prata desenvólvese sempre en proximidade coa fronteira con Portugal durante gran parte do traxecto, polo que é natural a incursión dalgúns peregrinos pola rexión de Tras os Montes e Alto Douro, atravesando o territorio e saíndo despois por Chaves para entrar en Galicia por Verín e de alí seguir o trazado do Camiño do Sueste até Santiago de Compostela.

QUINTANILHA (BRAGANÇA) - VINHAIS

Entrando en Portugal por Quintanilha, a porta Xacobea máis antiga de Portugal, no concello de Bragança, cidade localizada nunha zona de excelencia medioambiental e declarada pola UNESCO como Reserva da Biosfera Transfronteiriza Meseta Ibérica, atravesamos algúns tramos do Parque Natural de Montesinho. Chegados á cidadela de Bragança podemos visitar o patrimonio inmoble que define a historia desta cidade, como o Castelo e a Domus Municipalis, exemplar único en Portugal de arquitectura civil románica e que primitivamente tivo funcións de cisterna. Seguimos camiñando por Castro de Avelãs, onde podemos visitar o Mosteiro de Castro de Avelãs, e continuamos o camiño sinuoso a Vinhais.

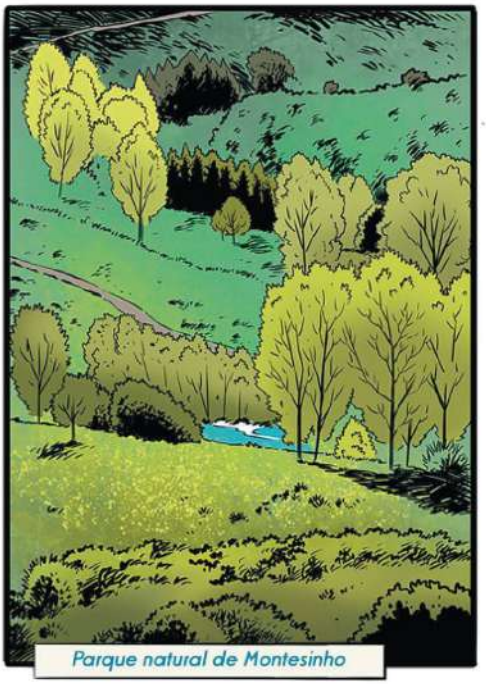

Parque natural de Montesinho

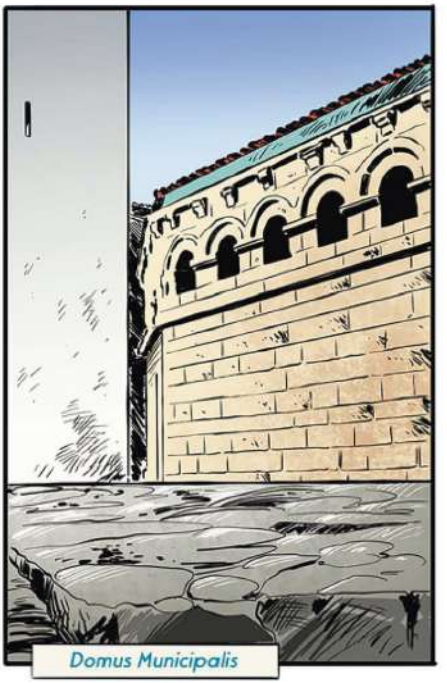

Domus Municipalis

Castelo de Bragança

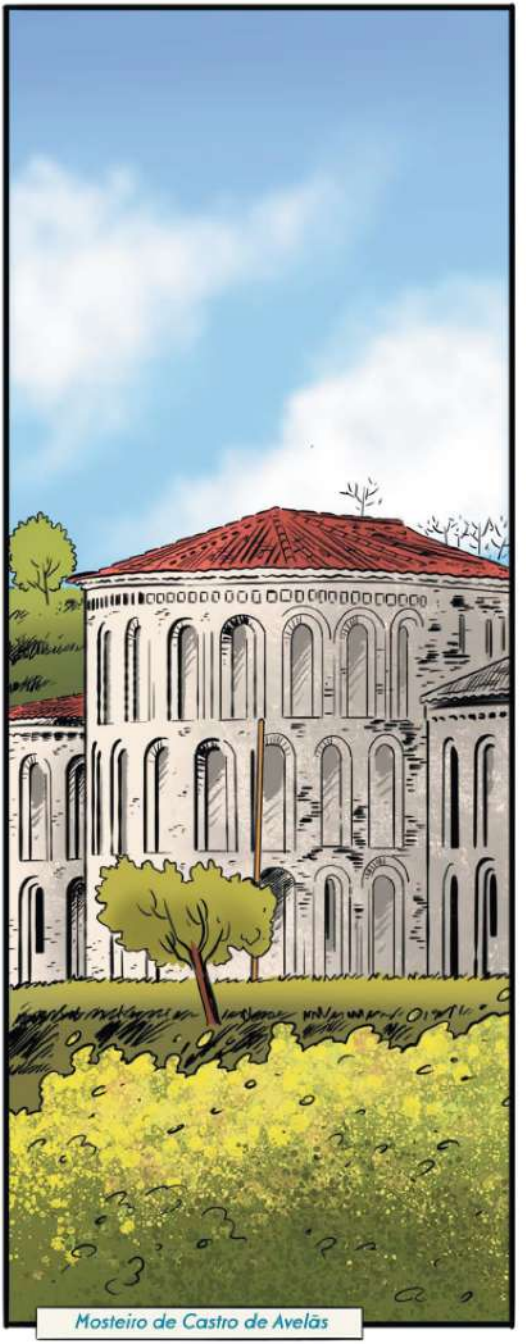

Mosteiro de Castro de Avelãs

Praza da Sé

VINHAIS - SEGIREI (CHAVES)

A vila de Vinhais conserva parte das murallas que envolven a cidadela, onde tamén podemos observar algúns vestixios prerrománicos. Tamén podemos visitar o convento de São Francisco e a Igrexa de São Facundo.

De aquí seguimos para Seguirei, en Chaves, onde encontramos o coñecido nicho de Santiago, que despide do territorio portugués para entrar en Galicia.

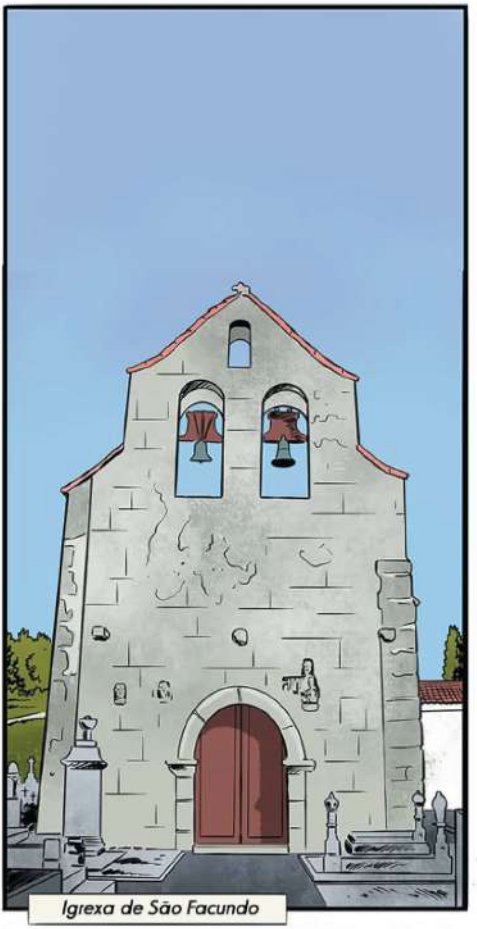

Igrexa de São Facundo

Igrexa da Misericórdia de Chaves

VARIANTE DESDE MIRANDELA

Aínda na rexión de Trás-os-Montes, existen varios indicios históricos asociados a Santiago e á peregrinación a Compostela, entre os que destaca o concello de Mirandela. Esta cidade integraría unha variante da Vía da Prata que une a localidade de Puerto Seguro (Salamanca) e entra en Portugal pola localidade de Castelo Rodrigo.

MIRANDELA - MACEDO DE CAVALEIROS - VALPAÇOS

En Mirandela, cidade coñecida polos seus principais recursos como a oliveira e o seu aceite de oliva, na fachada principal do Solar dos Condes de Vinhais podemos observar a figura en pedra representando o Apóstolo guerreiro de S. Tiago vestido de combatente. Aquí, a Ponte Velha ou Ponte Medieval sobre o río Tua, de estilo románico e nomeada Monumento nacional, é un dos referentes desta cidade famosa polo seu embutido, a alheira. Ó atravesarmos a ponte podemos avistar o Paço dos Távoras, hoxe convertido en Casa do Concello. No centro histórico podemos ver a Porta de Santo António, único vestixio que queda do antigo castelo medieval. Tamén podemos visitar os vestixios da Vía XVII Augusta, con forte presenza en Vale de Telhas, no Marco Miliario ou na Ponte de Vale de Telhas. Esta Vía tamén pasaba por Torre de Dona Chama pola Ponte da Pedra sobre o río Tuela, unha das poucas en Portugal que mantén a súa identidade romana.

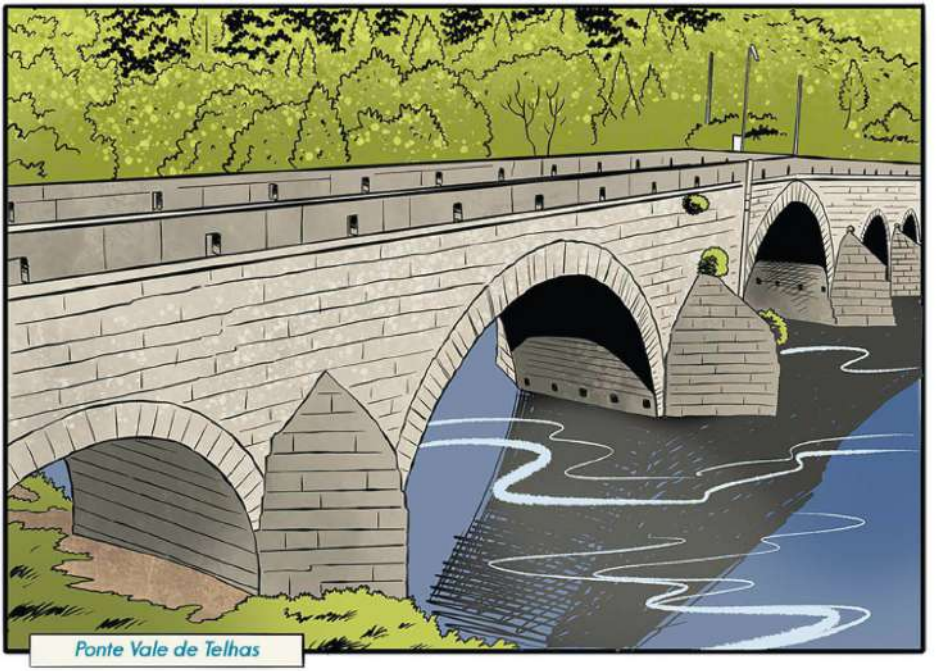

Ponte Vale de Telhas

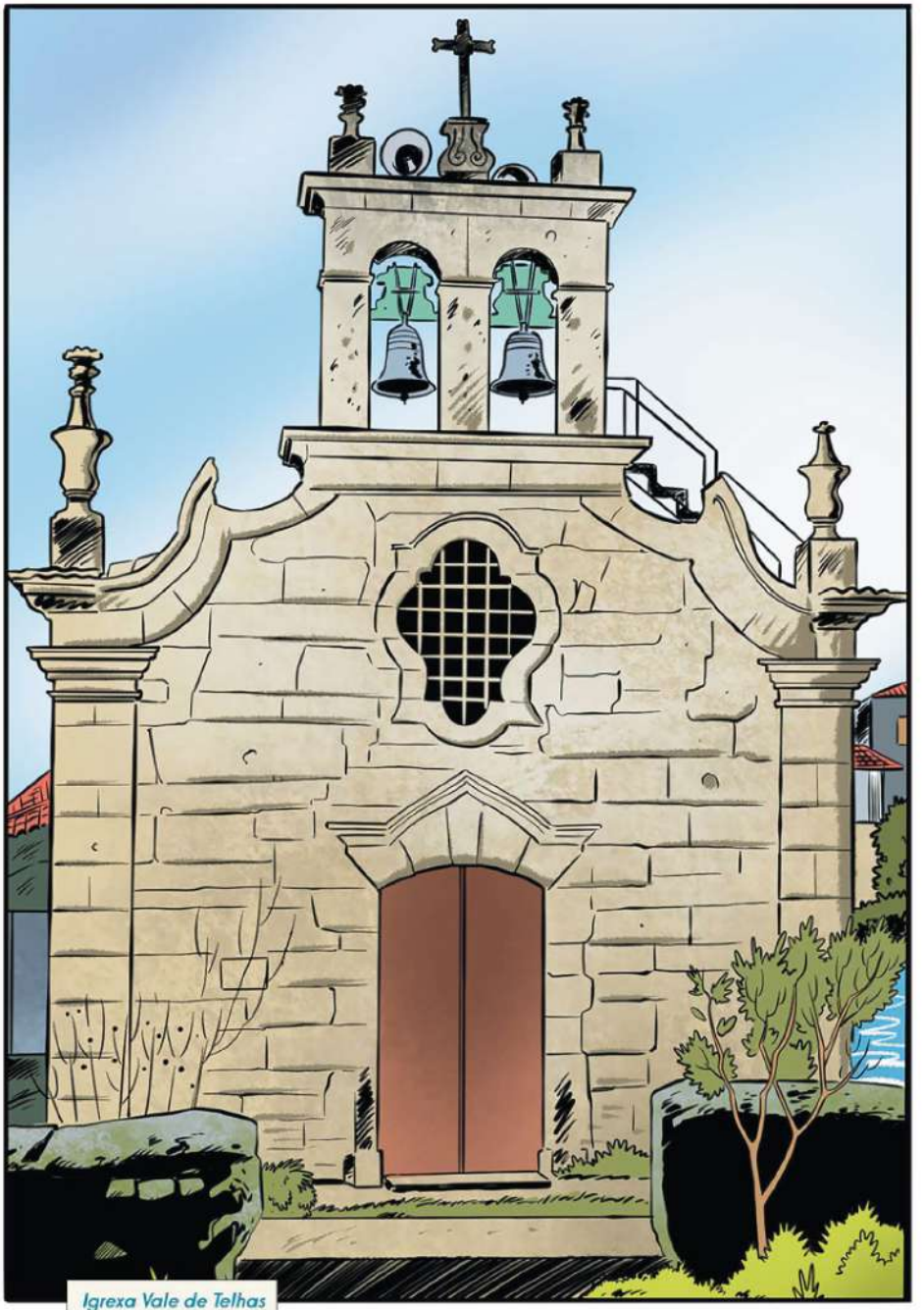

Igrexa Vale de Telhas

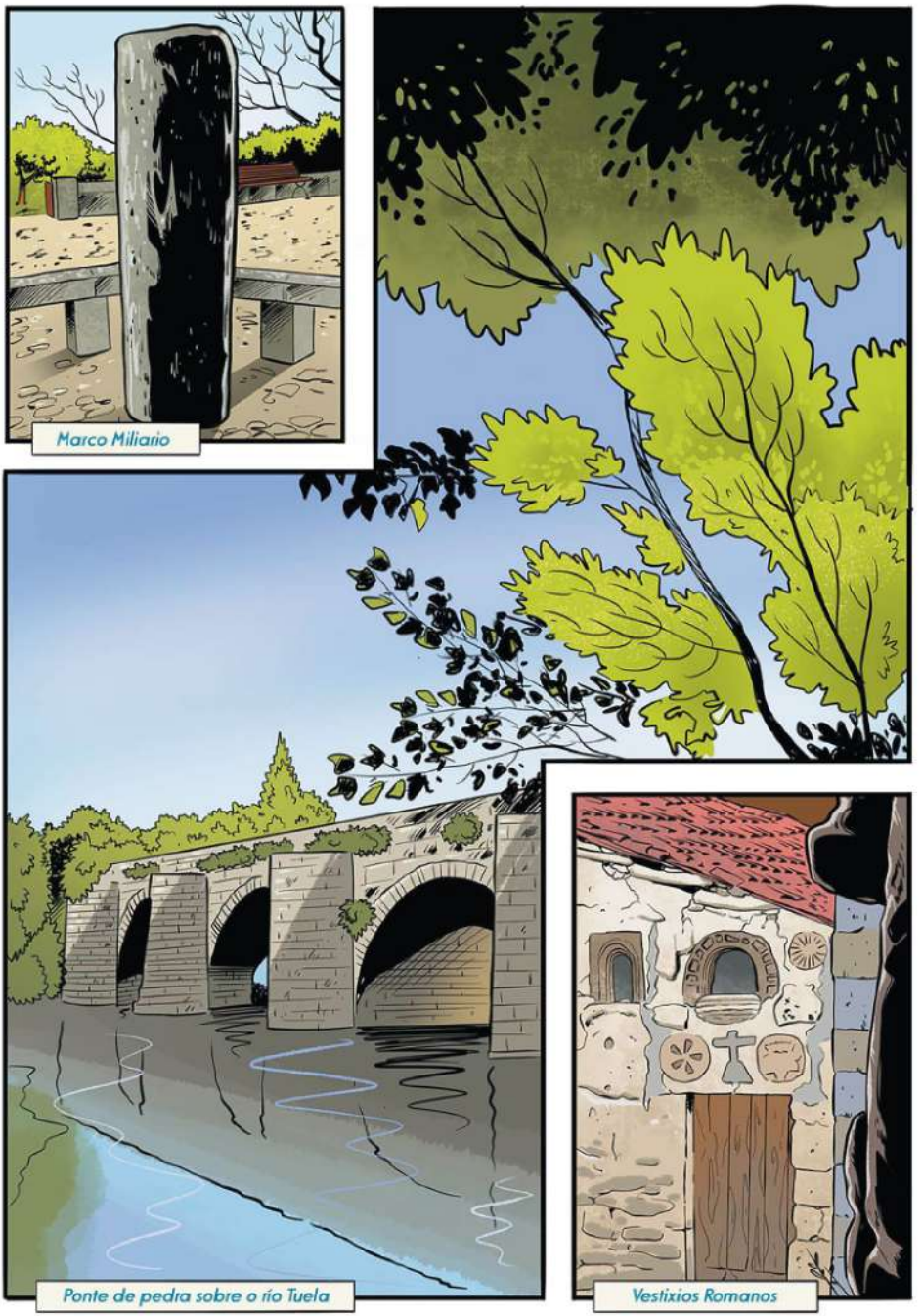
Marco Miliario
Ponte de pedra sobre o río Tuela
Vestixios Romanos

MACEDO DE CAVALEIROS

Antes de continuar cara Valpaços, podemos visitar Macedo de Cavaleiros, territorio declarado Xeoparque Mundial da UNESCO, cun importante patrimonio xeolóxico e de biodiversidade, así como histórico-cultural. Esta vila é coñecida polos caretos de Podence, recoñecidos co selo de Patrimonio Cultural Inmaterial da Humanidade, que saen a desfilar durante o Entroido, e a Albufeira do Azibo, que conta co recoñecemento de Paisaxe Protexida, cuxa calidade medioambiental fai que estea integrada tamén na Reserva da Biosfera Transfronteiriza da Meseta Ibérica, así nomeada pola UNESCO e definida como a maior reserva de Europa. Seguimos o camiño en dirección a Valpaços, e cruzamos a Ponte de Valtelhas sobre o río Rabaçal e a Ponte Romana do Arquinho, no río Calvo, para entrar neste municipio.

Caretos de Podence

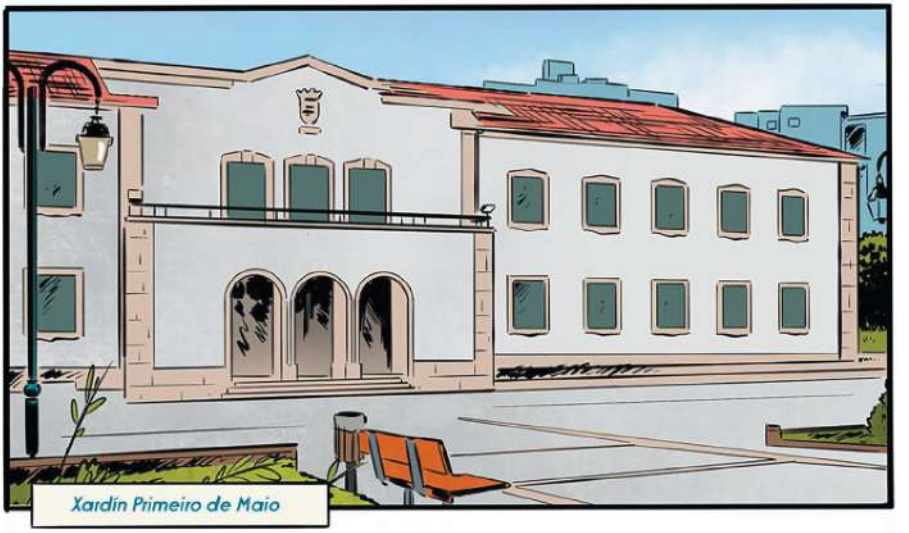

Xardín Primeiro de Maio

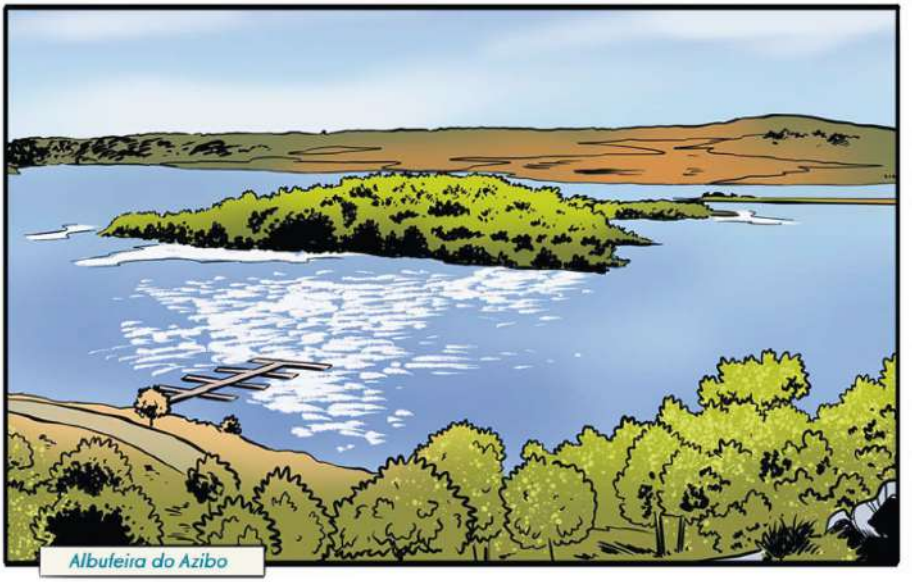

Albufeira do Azibo

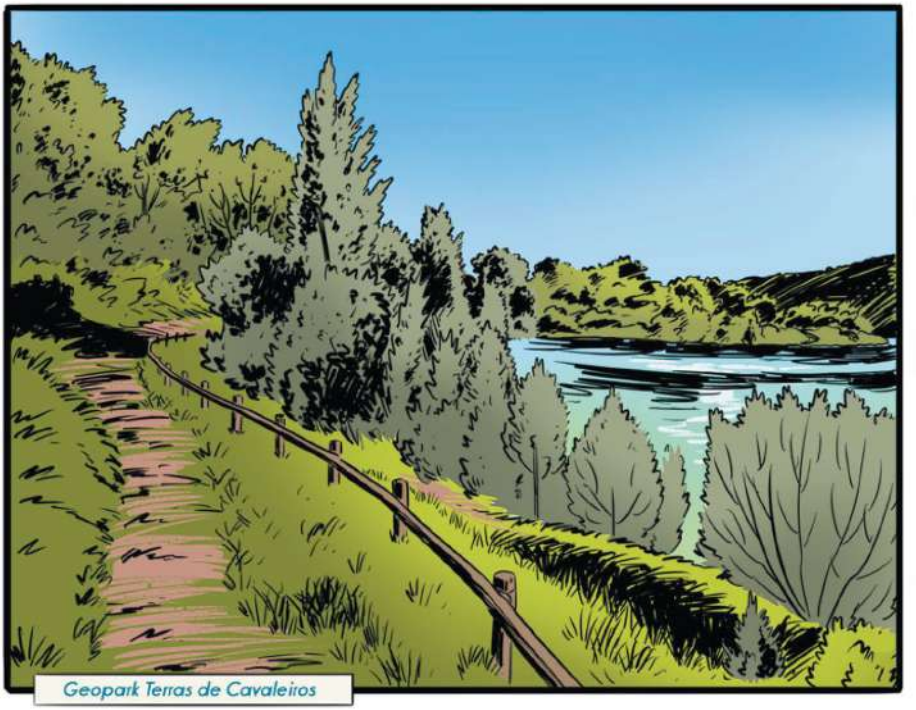

Geopark Terras de Cavaleiros

VALPAÇOS - CHAVES

Ó pasarmos pola vila de Valpaços podemos visitar a Capela de Nossa Senhora da Saúde, e de camiño a Chaves encontramos elementos da cultura castrexa: o Castro de Vilarandelo e o Castro da Lama de Ouriço, Inmobles de Interese Público dende 1986, de camiño ao destino de Chaves.

Igrexa de Santa Maria Maior

Igrexa Matriz de Valpaços

CAMIÑO DO INTERIOR

1. Bigorne - Lamego
2. Lamego - Peso da Régua - Bertelo (Santa Marta de Penaguião)
3. Bertelo (Santa Marta de Penaguião) - Vila Real
4. Vila Real - Parada de Aguiar (Vila Pouca de Aguiar)
5. Parada de Aguiar (Vila Pouca de Aguiar) - Vidago
6. Vidago - Chaves

O trazado do Camiño Interior de Santiago, antigo camiño medieval do interior de Portugal, consta no mapa dos «Camiños de Santiago - Primeiro Itinerario Cultural Europeo do Consello de Europa» datado de 1987. Vindo de Viseu percorre 387 km até chegar a Santiago. Despois de atravesar a fronteira en Chaves, únese en Verín ó Camiño do Sueste - Vía da Prata.

BIGORNE - LAMEGO

Entramos na rexión Norte de Portugal pola localidade de Lamego.
No concello de Lamego pasamos por Magueijinha, cuxa igrexa parroquial é devota a Santiago, Matança e outros lugares camiño a Penude.
Ó pasarmos por Lamego, paga a pena a visita ó santuario de Nossa Senhora dos Remédios e á súa monumental escalinata, con máis de 650 chanzos, Inmoble de Interese Público, no cumio do Monte de Santo Estevão, envolto polo denso arboredo que forma o Parque de Santo Estevão.

Nossa Senhora dos Remédios

LAMEGO - PESO DA RÉGUA -BERTELO (SANTA MARTA DE PENAGUIÃO)

Saímos de Lamego e dirixímonos para Souto Covo e despois encamiñámonos cara a Régua. Entramos no municipio de Peso da Régua pola Ponte Metálica. Este lugar é o berce da primeira rexión determinada e regulada do mundo onde se creou a Compañía Xeral de Agricultura das Viñas do Alto Douro, en 1756, cuxo edificio é hoxe o Museo do Douro. Este museo, de visita imprescindible, pretende mostrar o patrimonio natural e cultural da Rexión Delimitada do Douro, nomeada Patrimonio Mundial pola UNESCO, como paisaxe cultural, evolutiva e viva, nun espazo colectivo de memoria e identidade da rexión viñateira. Aquí as viñas cultivadas en socalcos nas ladeiras do río ofrecen paisaxes espectaculares que podemos contemplar dende os numerosos miradoiros da zona no que destaca o de São Leonardo en Galafura, no Monte de S. Leonardo a 566 metros de altitude, onde existiu un castro romano. Da Régua tomamos o camiño en dirección a Bertelo, xa no concello de Santa Marta de Penaguião.

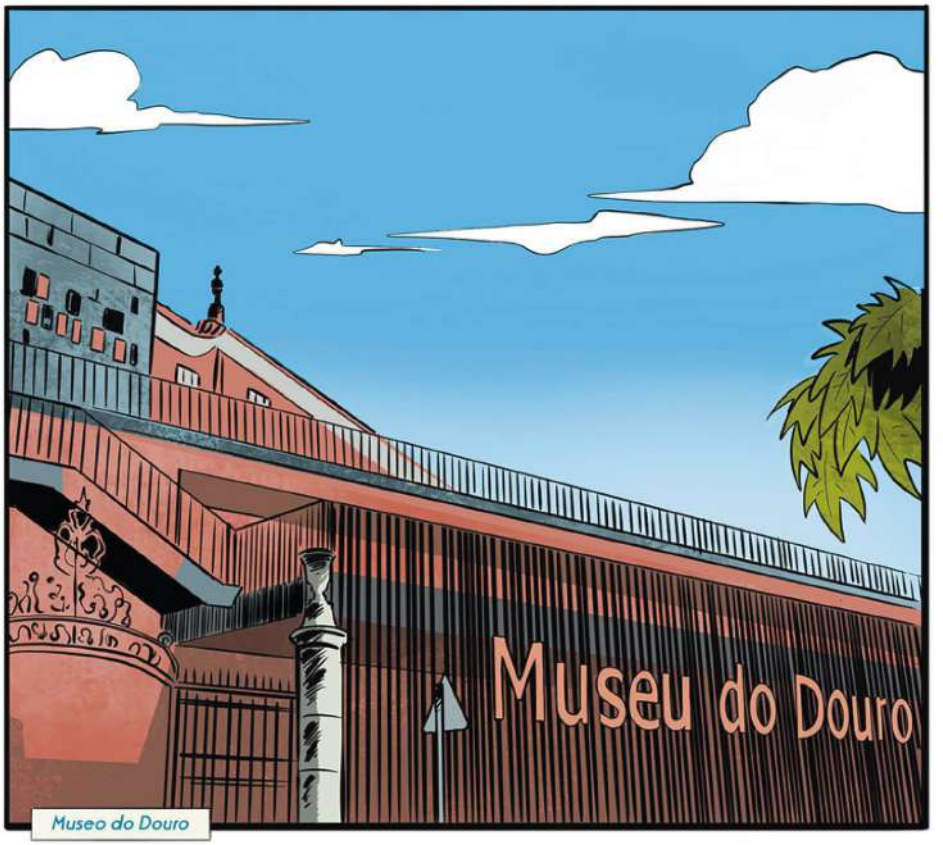

Museo do Douro

Douro Viñateiro

Douro Viñateiro

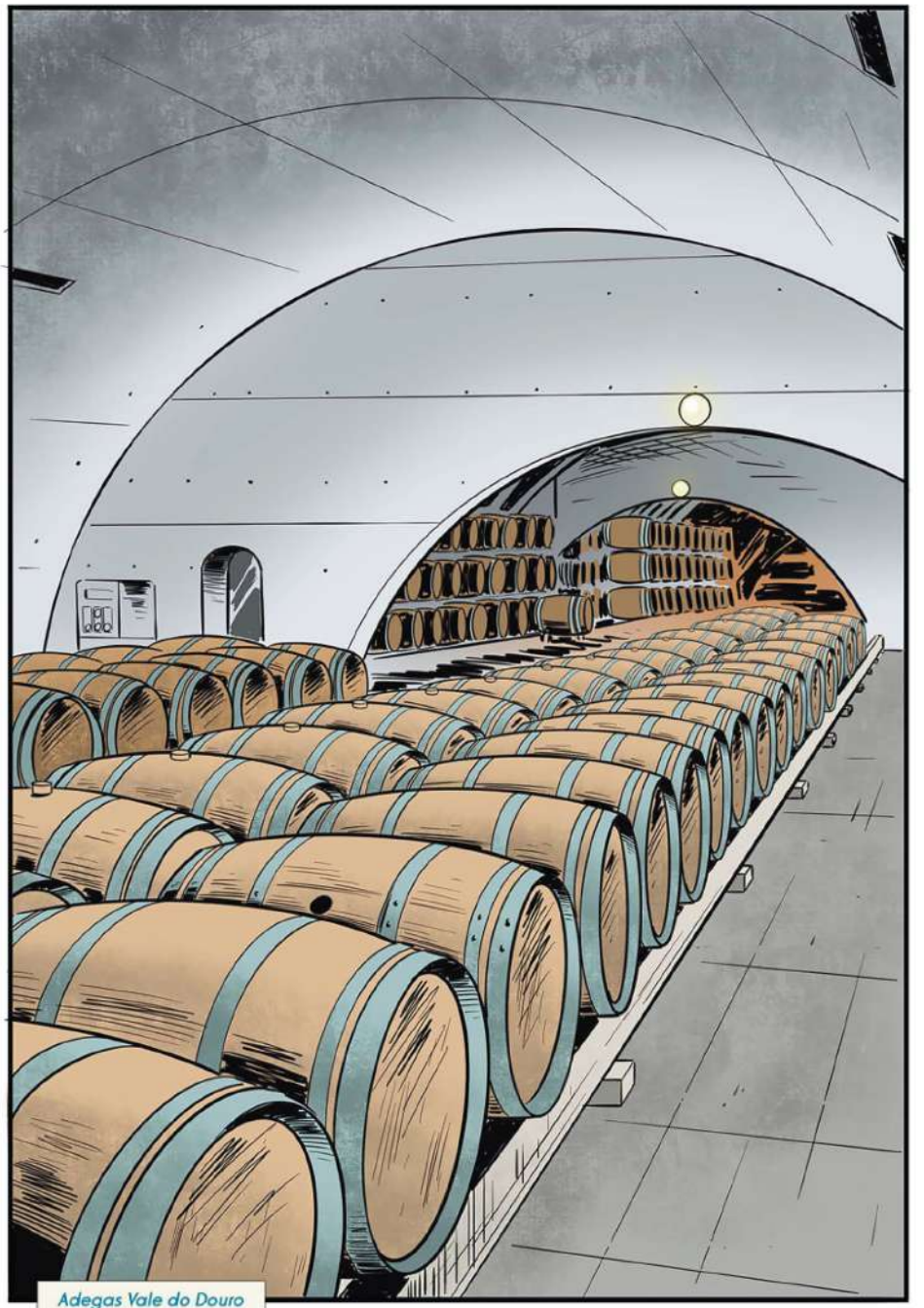

Adegas Vale do Douro

BERTELO (SANTA MARTA DE PENAGUIÃO) - VILA REAL

No paso por esta vila, onde a vitivinicultura ocupa unha grande representación, podemos desfrutar dun dos seus numerosos miradoiros, un deles con vistas ó río Corgo e Alvações do Corgo, aldea viñateira que é patrimonio mundial. Antes de deixar o concello, o camiño pasa pola Igrexa Matriz da Cumieira, Inmoble de Interese Público, no que no seu interior podemos apreciar un conxunto de valiosos retablos de talla dourada. Dirixímonos para Vila Real, onde podemos visitar a súa Catedral, coñecida como Igrexa de São Domingos e que constitúe o mellor exemplo de arquitectura gótica tardía na rexión transmontana, construída no século XV.

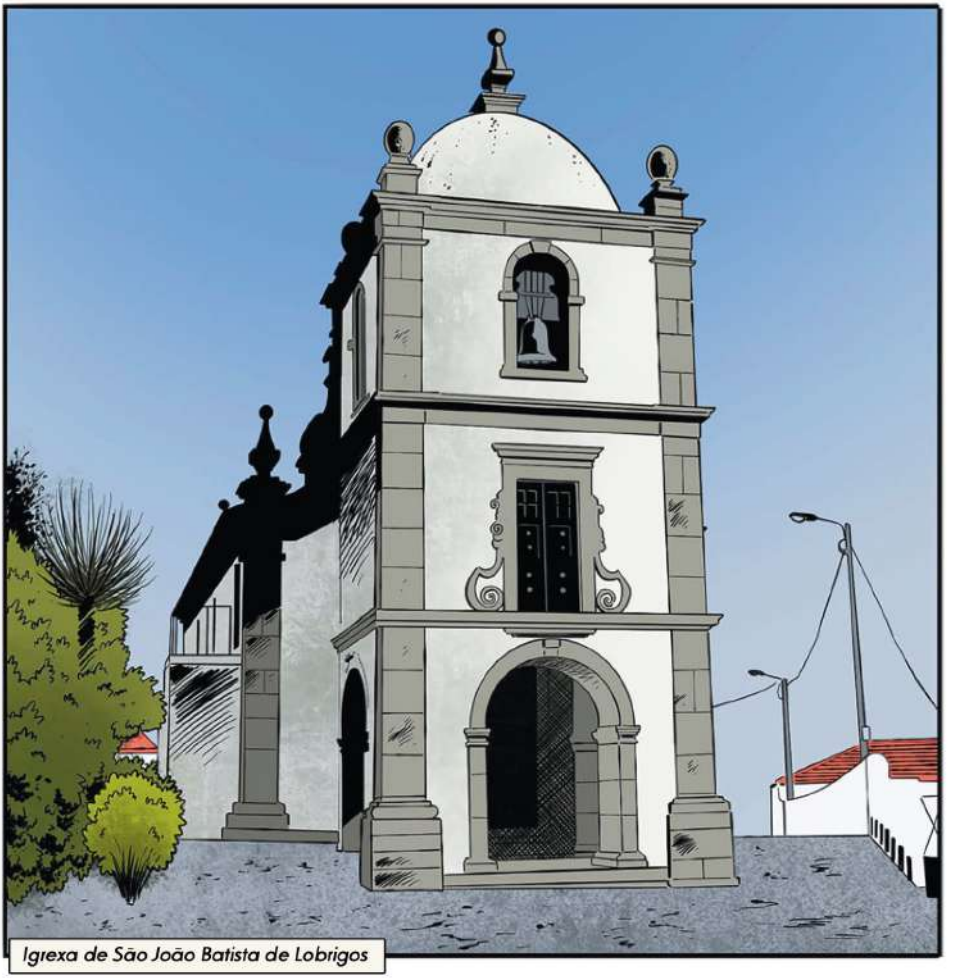

Igrexa de São João Batista de Lobrigos

VILA REAL - PARADA DE AGUIAR (VILA POUCA DE AGUIAR)

Vila Real, é unha cidade poboada dende o Paleolítico e onde tamén existen vestixios da presenza dos romanos na rexión, entre os que destaca o Santuario Rupestre de Panóias, situado no lugar do Assento. Seguimos a ruta do camiño cruzando a ponte sobre o río Corgo. No centro da cidade son innumerables os monumentos de Patrimonio de Interese Cultural e Relixioso que podemos visitar, como a Catedral, tamén coñecida como Igrexa de São Domingos, construída no século XV, así como a Igrexa de São Pedro ou Capela Nova, cuxa arquitectura se lle atribúe a Nicolau Nasoni, arquitecto da Casa de Mateus.

Parque Corgo

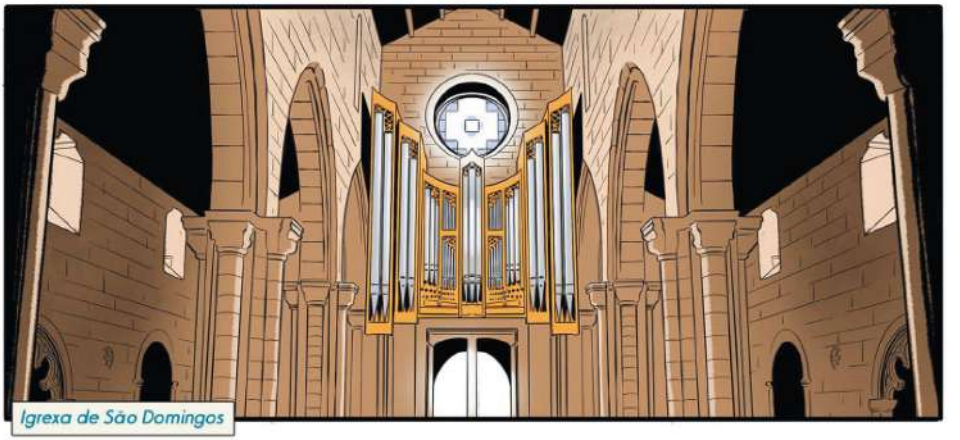

Igrexa de São Domingos

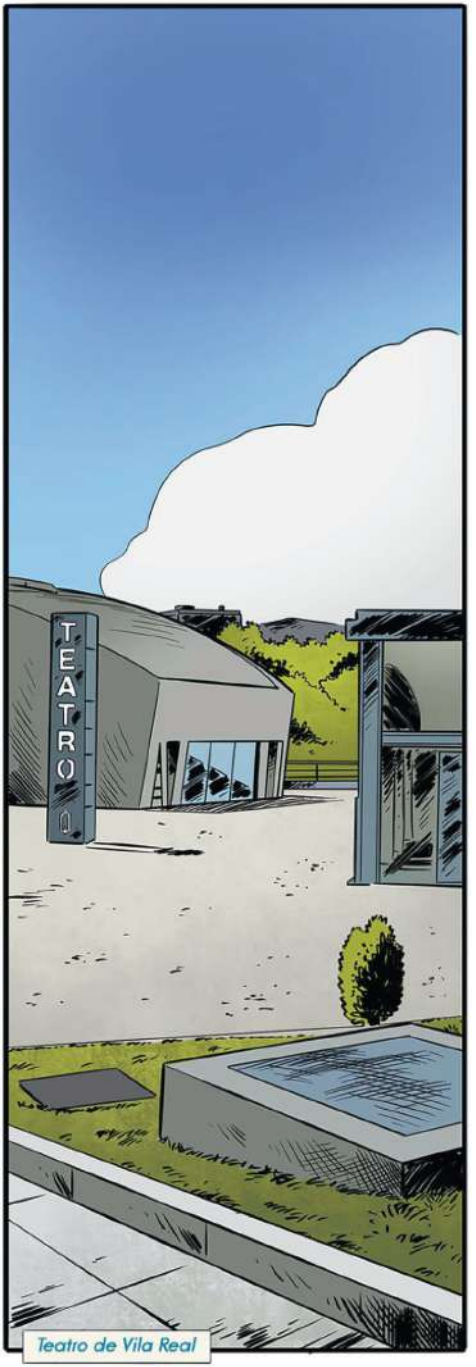

Teatro de Vila Real

Capela Nova

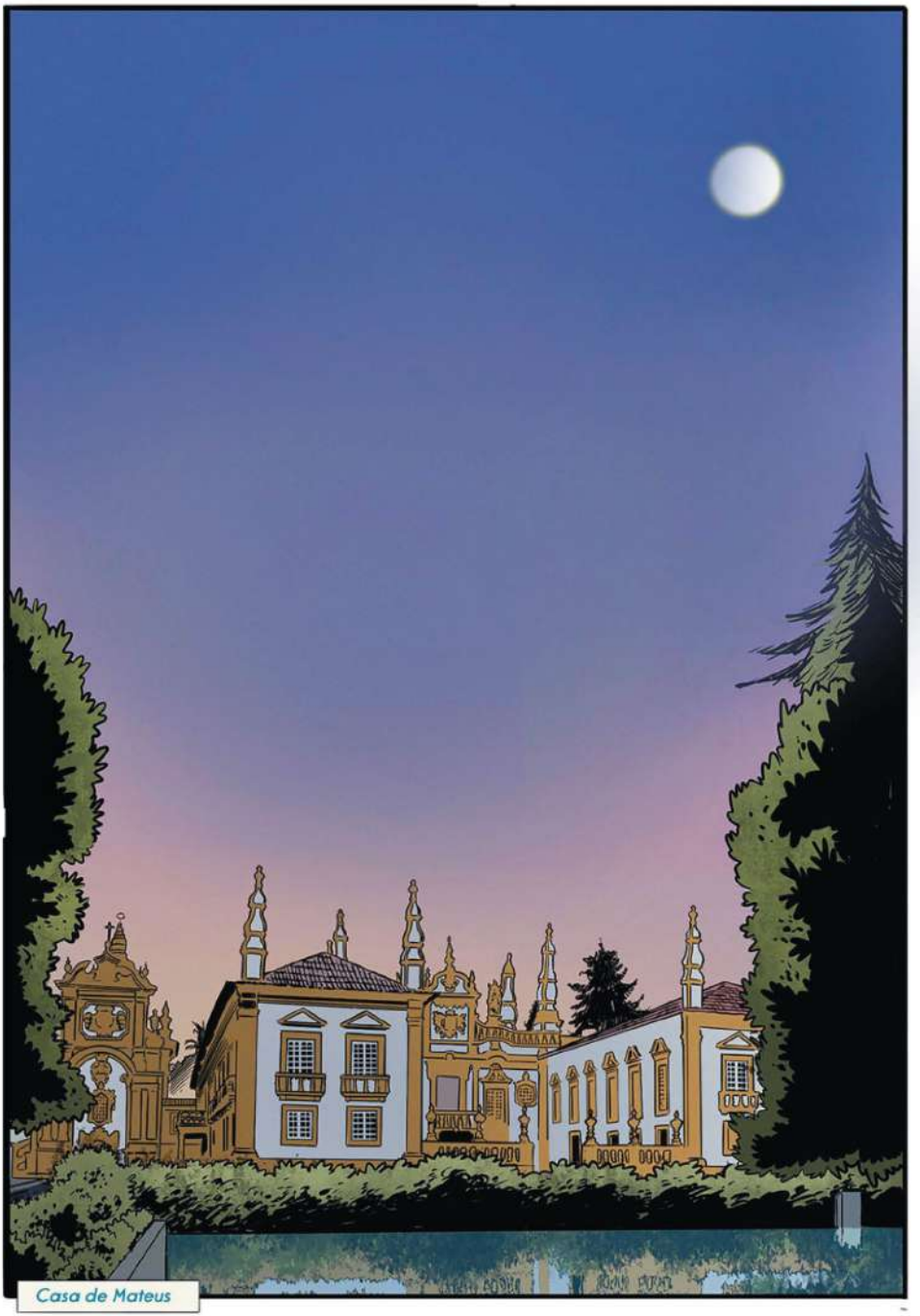

Casa de Mateus

PARADA DE AGUIAR (VILA POUCA DE AGUIAR) – VIDAGO

O trazado continúa en dirección a Vila Pouca de Aguiar, cuxo castelo de Pena de Aguiar, se apoia nunha xigantesca pena granítica, cuxas orixes remontan ós séculos IX/X. Ó longo do seu traxecto neste concello, destaca a Ponte de Cidadelha, a Capela de Santiago en Vila Meã, ou o Complexo Termal en Pedras Salgadas. Seguimos a ruta pasando por Salus até alcanzarmos Redial e continuarmos para Vidago, coñecida polas súas excelentes augas termais, onde paga a pena visitar o Parque Centenario Natural que rodea o Vidago Palace, o referente desta vila.

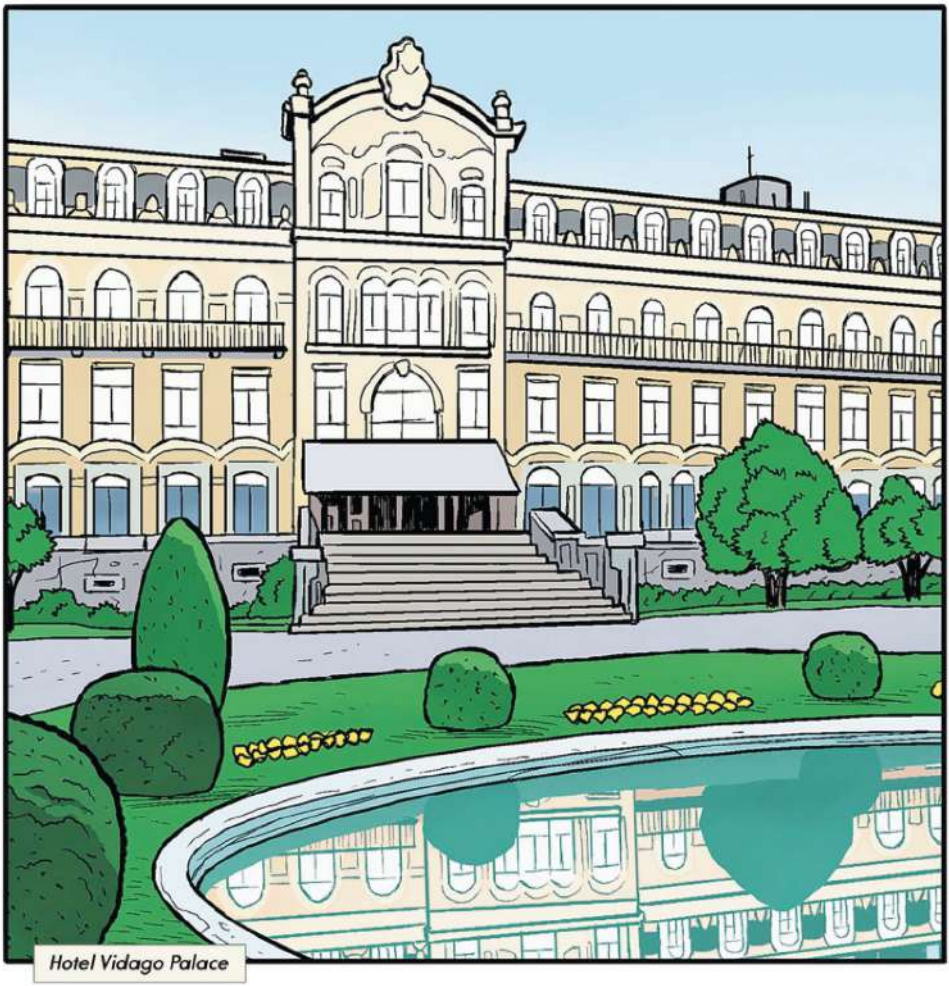

Hotel Vidago Palace

VIDAGO - CHAVES

Dende aquí o trazado lévanos por Vila Nova da Veiga e Outeiro Jusão até Chaves. Nesta cidade terminamos o traxecto deste camiño en territorio portugués, antes de entrar en Galicia por Verín. Os romanos déronlle o nome de Aquae Flaviae, recoñecendo a calidade das fontes termais, con propiedades curadoras, sendo incluso as máis quentes de Europa (cerca de 73 ºC), moi apreciadas aínda hoxe en día. Aquí podemos visitar o seu Castelo, que se ergue en posición dominante sobre unha elevación á beira do río Támega, ou a travesía da ponte romana, a Ponte de Trajano, do século II d.C., ambos nomeados Monumentos Nacionais.

Ponte de Traxano

Castelo de Chaves

CAMIÑO DA GEIRA E DOS ARRIEIROS

1. Braga - Santiago de Caldelas.
2. Santiago de Caldelas - Terras de Bouro.
3. Terras de Bouro - Portela de Homem.
4. Portela de Homem - Lobios.
5. Lobios - Castro Laboreiro.
6. Castro Laboreiro - Cortegada.
7. Cortegada - Ribadavia.
8. Ribadavia - Beariz.
9. Beariz - Soutelo de Montes.
10. Soutelo de Montes - Codeseda.
11. Codeseda - A Estrada.
12. A Estrada - Pontevea.
13. Pontevea - Santiago de Compostela.

Este camiño, de 261 km de lonxitude até Compostela, debe a súa denominación pola Geira Romana, nome que os pobos da Idade Media lle deron á calzada romana que unía Braga e Astorga. O camiño discorre por esta até chegar a Portela do Homem, fronteira con Galicia, e continúa pola Ruta dos Arrieiros, que transportaban o viño do Ribeiro até Compostela. Esta vía é a Ruta Xacobea de peregrinación máis recente, e tamén unha das máis difíciles xa que discorre por tramos de montaña maioritariamente, e case sen sinalizar de momento.

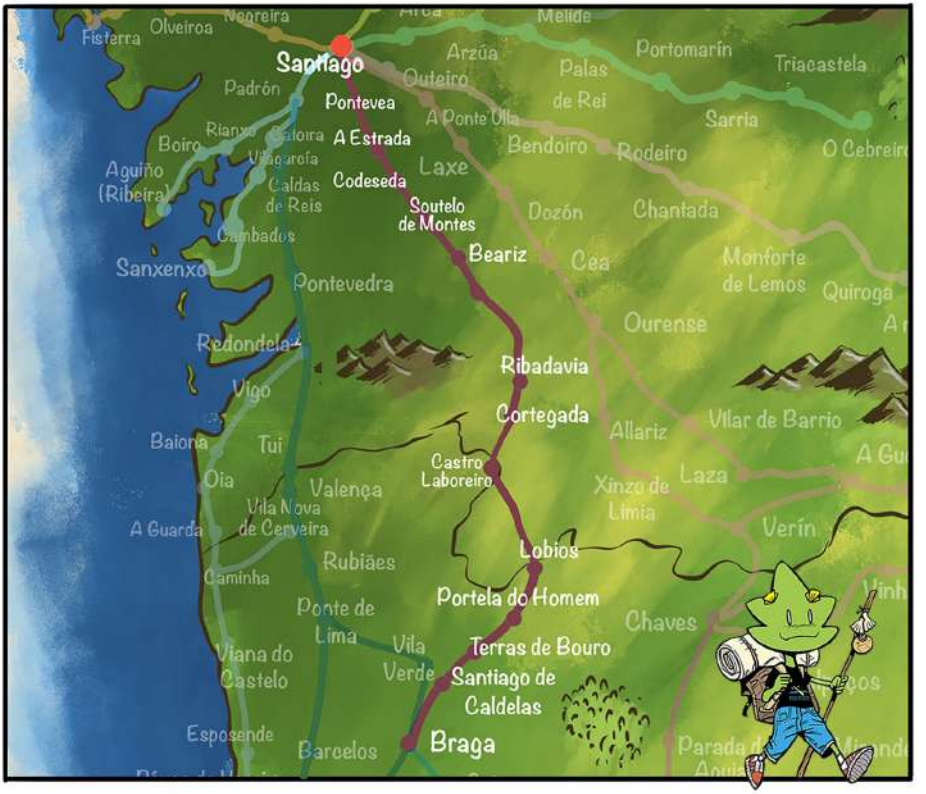

BRAGA - SANTIAGO DE CALDELAS

Comezamos este camiño en Braga, onde se encontran os camiños de Torres e a variante do Central, visitando a súa catedral, o referente da cidade.
A Sé de Braga foi a primeira catedral portuguesa, construída incluso antes da fundación de Portugal, onde se encontran sepultados, na Capela dos Reis, D. Henrique e D. Teresa, pais do primeiro rei de Portugal. Saíndo de Braga camiño a Santiago de Caldelas, pasamos por Montélios e o Mosteiro de Rendufe, datado de antes do 1090, que foi unha das principais casas beneditinas entre os séculos XII-XIV.

Catedral de Braga

SANTIAGO DE CALDELAS - TERRAS DE BOURO

En Santiago de Caldelas, podemos ver nun nicho sobre a porta principal da súa Igrexa Matriz, a Santiago Peregrino en pedra. Dende aquí seguimos cara ó lugar de Real, precioso paraxe rodeado de viñedos. Continuamos subindo até Paranhos de Cima e dende aquí descendemos pasando polo concello de Amares, camiñando xunto a miliarios romanos que nos ditan o camiño até chegarmos a Terras de Bouro, onde podemos aproveitar as súas augas termais para recuperar forzas.

Igrexa de Santiago Peregrino

TERRAS DE BOURO - PORTELA DO HOMEM

De Terras de Bouro camiñamos até Campo de Gerês, situado en pleno Parque Nacional da Peneda – Gerês, pola Vía Nova XVIII, que ten os treitos de vía romana en mellor estado de conservación entre todos os existentes na Península Ibérica. Seguimos en dirección á fronteira da Portela do Homem, e podemos aproveitar para aproximarnos á súa fervenza de augas cristalinas en tons de azul turquesa, lugar no que paga a pena un pequeno desvío non só pola fervenza e lagoas, mais tamén por toda a beleza natural da Mata da Albergaria que nos leva até alí.

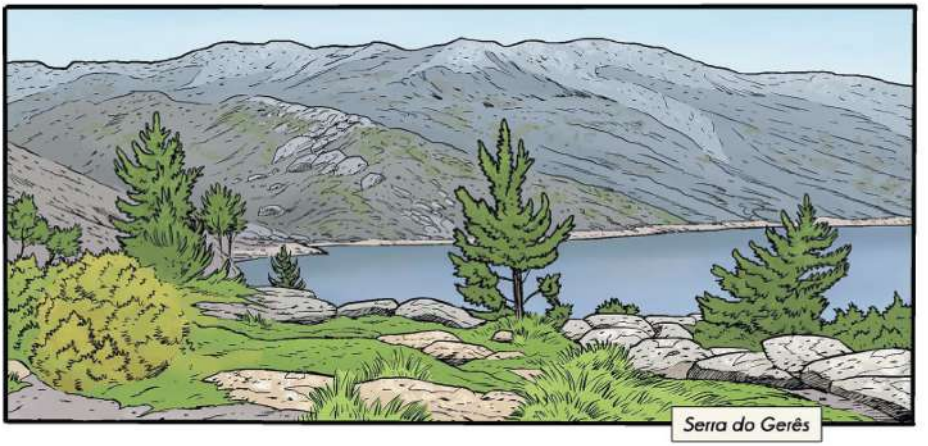

Serra do Gerês

PORTELA DO HOMEM - LOBIOS

Portela de Homem é un porto de montaña a 822 metros de altitude, enmarcado na fronteira entre Portugal e Galicia, localizado en Terras de Bouro (Portugal) e xunto ó municipio de Lobios (Ourense). Entramos en Galicia por Bubaces, no concello de Lobios, onde encontramos os vestixios arqueolóxicos dos baños romanos de Río Caldo, para seguirmos camiñando fronte á serpenteante fronteira entre Galicia e Portugal. Durante esta ruta atravesamos o corazón do Parque Natural Baixa Limia – Serra do Xurés, desfrutando do bosque autóctono e do mundo animal que nos pode sorprender como cabalos salvaxes, corzos e vacas cachenas.

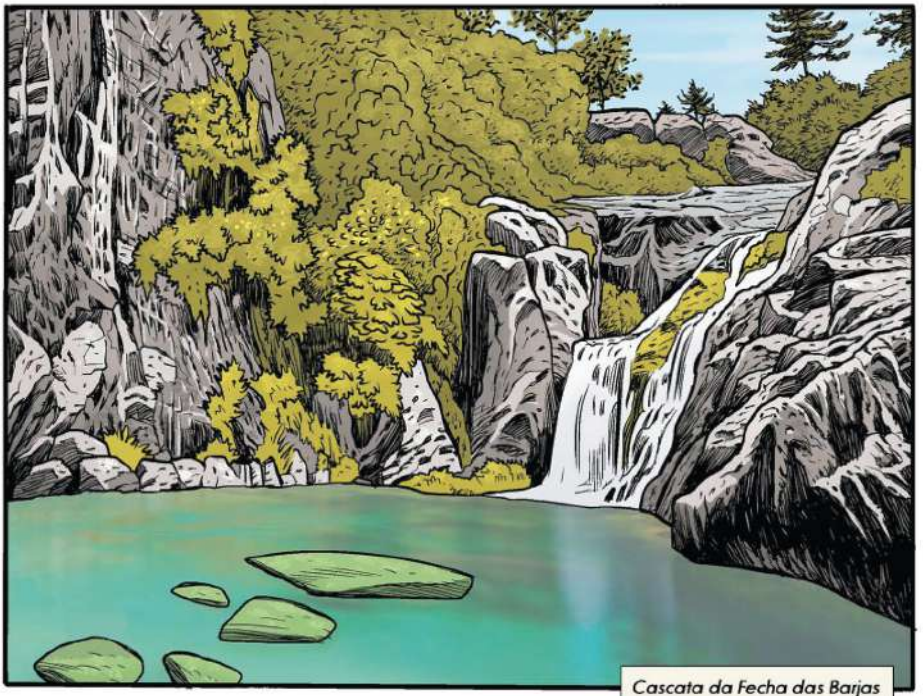

Cascata da Fecha das Barjas

LOBIOS - CASTRO LABOREIRO

Na parroquia de San Salvador de Marín, en Lobios, pasamos por un lugar chamado Compostela, na honra á cidade santa e que demostra a tradición Xacobea da ruta.
Seguimos cara Entrimo pasando pola Feira Vella.
O camiño lévanos de novo a terras portuguesas até chegar a Castro Laboreiro (Melgaço), onde podemos visitar o seu castelo, nomeado como Monumento Nacional.

Igrexa de San Salvador de Manín

CASTRO LABOREIRO - CORTEGADA

Dende Castro Laboreiro imos até Alcobaça, aldea de Melgaço, e, de novo en Galicia, pasamos por Padrenda, San Xoán de Monte Redondo e Santa María do Condado, chegando así a Cortegada, vila cunha tradición termal que é máis que coñecida.

Castelo de Castro Laboreiro

CORTEGADA - RIBADAVIA

Pola beira do Miño saímos de Cortegada e avanzamos pola comarca do Ribeiro até chegar á Arnoia e ó seu coñecido balneario. Seguimos a ruta até chegar a Ribadavia, vila que a partir do século XII albergaba hospitais de peregrinos.
Aquí podemos visitar a capela de San Lázaro (s. XII), que era a antiga leprosería da comarca, e o convento e igrexa de Santo Domingo, que unifica os estilos Románico e Gótico.
A igrexa de San Xoán, tamén do s. XII, pertenceu á orde de Malta.

Balneario de Cortegada

Capela de San Lázaro

RIBADAVIA - BEARIZ

Saímos de Ribadavia cara San Cristovo de Regodigón, para continuar até Beade, cuxa igrexa de Santa María mestura os estilos renacentista e barroco e que pertencía á Orde de San Xoán de Xerusalén.
Seguimos polo Camiño Real pasando polas Regadas e Berán, até chegar ó concello de Boborás.
Aquí, camiñamos polas parroquias de San Salvador, San Miguel de Albarellos, Salón, Distriz e Paredes, até chegarmos a Pazos de Arenteiro.
Cruzamos a ponte sobre o río Arenteiro e pasamos pola imaxe do Apóstolo Santiago Peregrino nela.
Dirixímonos cara Feás até chegar a Beariz, derradeira parada dentro da Provincia de Ourense.

Igrexa de Santa María

Ponte da Cruz, Pazos de Arenteiro

BEARIZ - SOUTELO DE MONTES

Entramos na provincia de Pontevedra por Forcarei e Santiago de Pardesoa, rodeando a Serra do Candán.
Chegamos a Soutelo de Montes, onde atopamos o Centro Etnográfico de Terra de Montes, que recolle obxectos da vida cotiá desta área para a súa divulgación cultural.

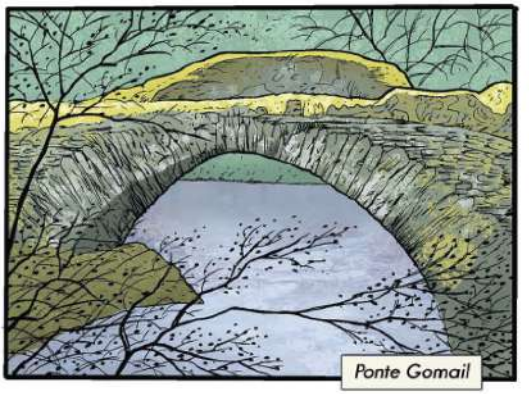

Ponte Gomail

SOUTELO DE MONTES - CODESEDA

Igrexa Parroquial de Codeseda

Comezamos a camiñar dende Soutelo de Montes pasando por Fontela e Aciveiro, lugar que alberga un Mosteiro co mesmo nome, fundado no século XII e considerado Monumento Histórico Artístico dende 1931 e Ben de Interese Cultural na actualidade.
Continuamos polos lugares de Vilar, Freixeira, Cachafeiro, Gaxín e Ponte Gomail até chegar ó lugar da Mámoa e adentramos xa no concello da Estrada, pola localidade de Codeseda.
Esta área conta cunha gran variedade de patrimonio prehistórico onde destaca o petróglifo de Chan das Lamas. A súa igrexa parroquial, de estilo románico, conforma unha das Rutas do Románico promovida polo concello da Estrada.

CODESEDA - A ESTRADA

Seguimos o camiño até Sabucedo, onde anualmente se celebra a festa da Rapa das Bestas, declarada de Interese Turístico Internacional, na cal se rememora o vínculo entre os humanos e os cabalos salvaxes, procurándoos no monte e traéndoos ó curro situado na localidade para cortarlles as crinas.
Dirixímonos cara Tabeirós, pasamos por San Xiao, Xerlís, A Panceira e chegamos á vila da Estrada.

Curro das bestas, Sabucedo

A ESTRADA - PONTEVEA

No concello da Estrada, pasamos pola Torre de Guimarei do século XII e paga a pena desviarnos ó nordeste para visitar o Pazo de Oca, cuns xardíns inspirados na tradición paisaxística francesa do século XVIII. Seguimos camiñando e pasamos por San Pedro de Toedo, San Salvador de Baloira, Santa Cristina de Vea, Couso e ó fin, chegamos a Pontevea. Cruzamos a ponte medieval sobre o río Ulla e podemos continuar o paseo fluvial até as augas termais da Burga para tomar un descanso. Preto da fin da ruta, pasamos por Cacheiras, Montouto e Outeiro do Castiñeiriño, xa no concello de Santiago.

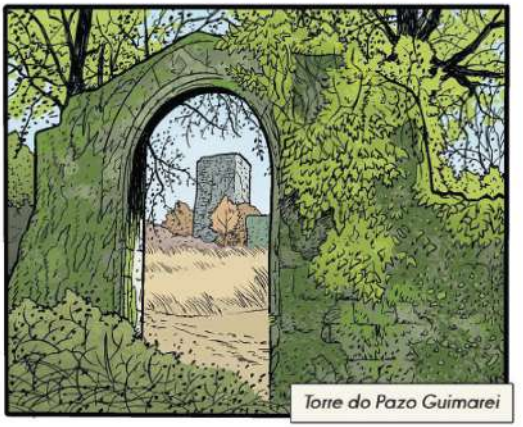

Torre do Pazo Guimarei

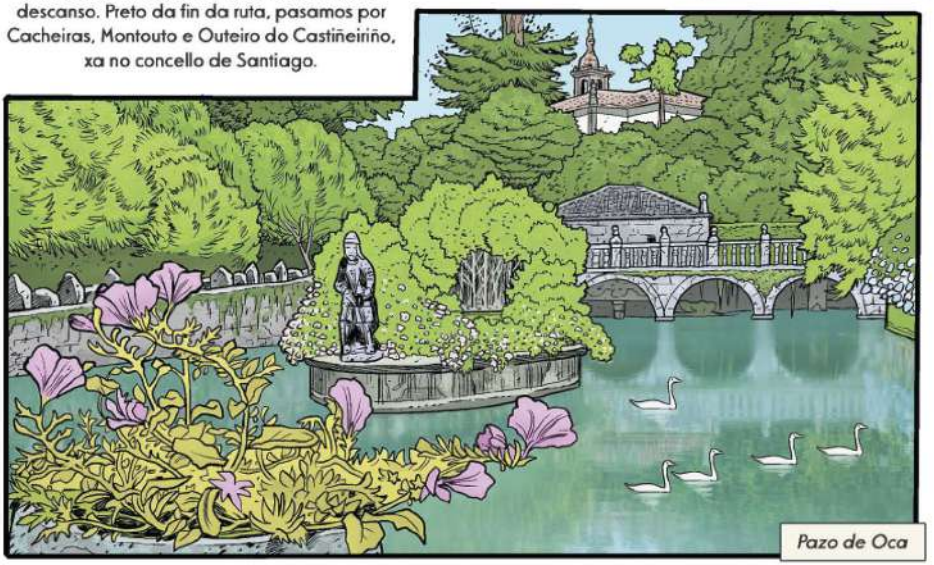

Pazo de Oca

PONTEVEA - SANTIAGO DE COMPOSTELA

Burga de Pontevea

Seguimos camiñando até entrar pola Porta de Mazarelos e adentrarnos no casco histórico da cidade, para rematar na Catedral. No seu interior, poderemos encontrar, alén do sepulcro do Apóstolo Santiago, diversos símbolos como o botafumeiro, o maior incensario do Mundo que pode chegar ós 60 quilogramos, ou o famoso Pórtico da Gloria, de estilo románico e realizado polo Mestre Mateo que aínda conta con vestixios policromados.

Santiago no Altar Maior

Sepulcro do Apóstol Santiago

Órganos

Cúpula

Cubertas

Pórtico da Gloria

Botafumeiro

CAMIÑO PORTUGUÉS CENTRAL

1. Oliveira de Azeméis - Santa Maria da Feira - Grijó (Vila Nova de Gaia)
2. Grijó (Vila Nova de Gaia) - Porto
3. Porto - Matosinhos - Vairão (Vila do Conde) - São Pedro de Rates (Póvoa de Varzim)
4. São Pedro de Rates (Póvoa de Varzim) - Barcelos
5. Barcelos - Ponte de Lima
6. Ponte de Lima - Rubiães (Paredes de Coura)
7. Rubiães (Paredes de Coura) – Tui
8. Tui – Redondela
9. Redondela – Pontevedra
10. Pontevedra – Caldas de Reis
11. Caldas de Reis – Padrón
12. Padrón - Santiago de Compostela

O trazado do Camiño Central Portugués é a herdanza da estradas e camiños antigos, como a Vía XIX, construída no século I d. C., que unía Braga a Astorga a través de Ponte de Lima, Tui, Pontevedra, Santiago de Compostela e Lugo, e que foi unha das calzadas romanas máis importantes, pois estruturou a Gallaecia. Este itinerario adquiriu relevancia sobre todo a partir do século XII, tras a independencia de Portugal.

OLIVEIRA DE AZEMÉIS - SANTA MARIA DA FEIRA - GRIJÓ (VILA NOVA DE GAIA)

O camiño Central Portugués, vén do sur entrando na rexión norte por Oliveira de Azeméis, onde destacan varios monumentos, como os castros de Ul ou de Ossela e o Parque e Capilla de La Salette. Pasamos por diante da súa igrexa Matriz, na Rúa de Santiago, dedicada a este Santo, e atravesamos o río Ul pola ponte medieval de Salgueiro. Despois atopamos o Mosteiro de Cucujães, e xa na Rúa do Mosteiro, desviándonos lixeiramente, podemos visitar o impoñente Mosteiro da vila.

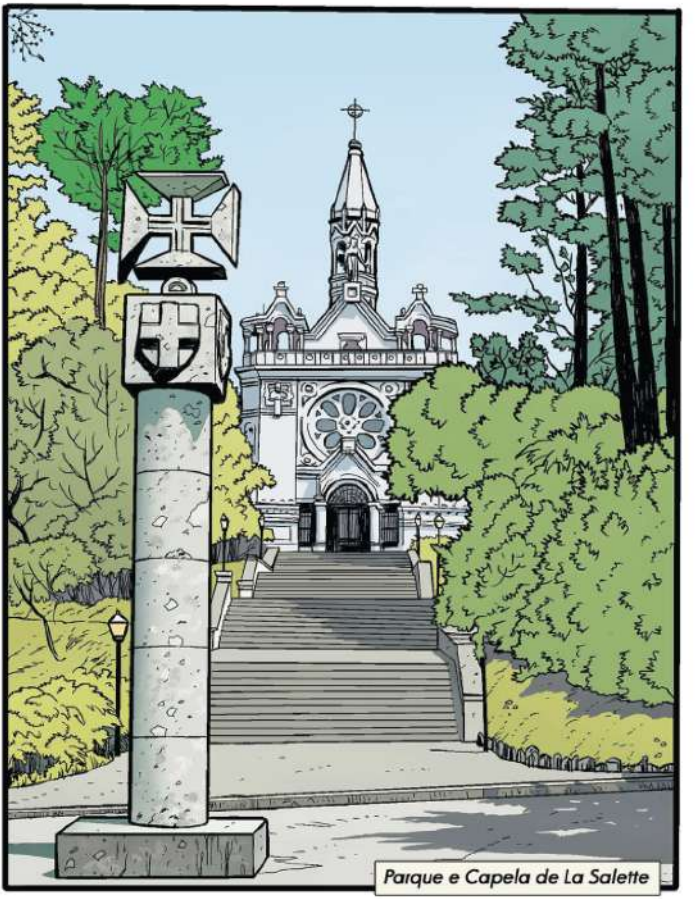

Parque e Capela de La Salette

Ao camiñarmos para Santa Maria da Feira, cidade que destaca polo seu altísimo Castelo con orixe no século X, percorremos as freguesías de Arrifana, onde podemos visitar a súa Igrexa Matriz, pasamos pola Rúa Romana en São João de Ver, Escapães co seu parque de ocio que invita ó descanso, continuando por Fiães, Lourosa, localidade onde encontramos o Parque Ornitolóxico, Mozelos e finalmente Nogueira da Regedoura, na fronteira con Grijó. Antes de deixarmos o concello de Santa Maria da Feira, paga a pena visitarmos o seu centro histórico e o seu castelo, que se transforman anualmente para a Festa das Fogaceiras e para a súa grandiosa celebración da Viagem Medieval.

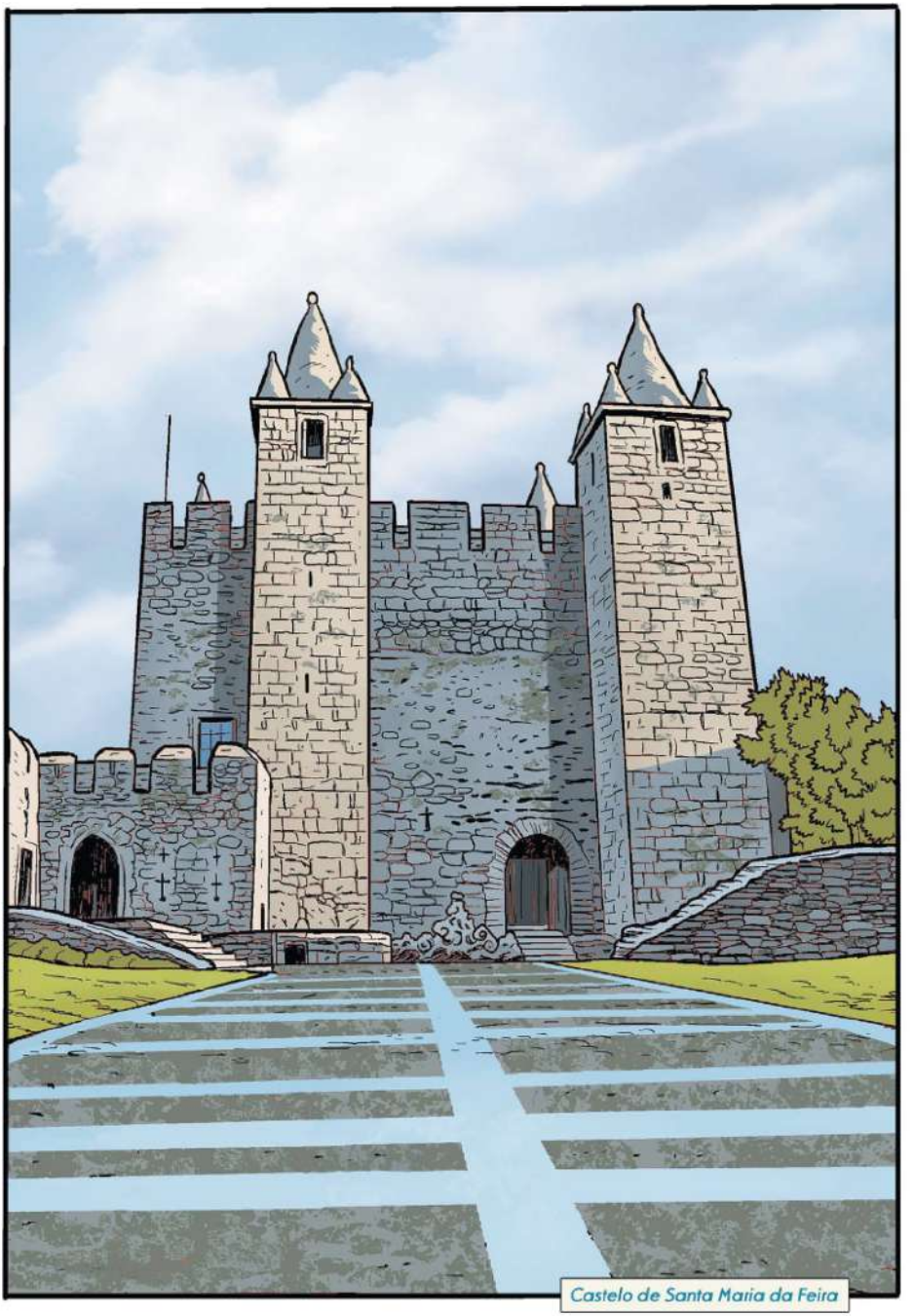

Castelo de Santa Maria da Feira

São João de Ver, Rua Romana

Igrexa de Santiago (Rio Meão)

Igrexa de S. Nicolau

Escapães - Parque de Lecer de Nadais

Lourosa - Parque Ornitológico

GRIJÓ (VILA NOVA DE GAIA) - PORTO

Chegando a Vila Nova de Gaia, coñecida internacionalmente polas súas empresas de viños do Porto e do Douro, actividade que constitúe o punto de atracción turística por excelencia desta cidade, unha vez recorridos 2 km encontramos o Mosteiro de San Salvador de Grijó, do século XIII, onde en 1594 pernoctou Confalinieri, cuxos relatos de peregrinación deste camiño conforman o piar da investigación do Camiño Central Portugués. Seguindo o camiño, pasamos pola freguesía de Perosinho onde podemos ver a súa igrexa Matriz, e rematando o sendeiro desta cidade baixamos cara a Avenida da República, onde atopamos os Paços do Concelho ou casa consistorial de Vila Nova de Gaia, a Casa Barbot, así como o Mosteiro da Serra do Pilar, chegando á Ponte Luís I, estes dous últimos nomeados Patrimonio da Humanidade.

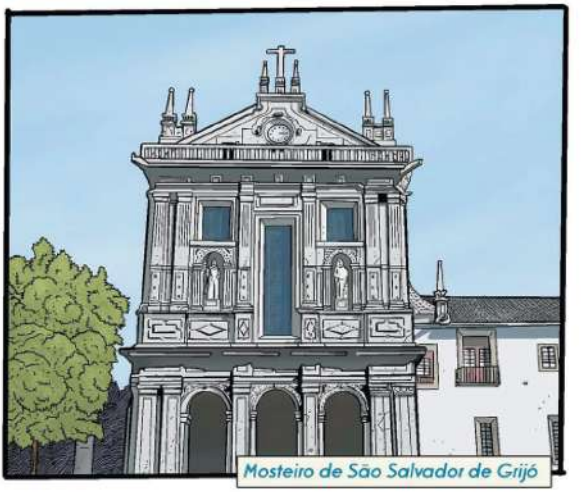

Mosteiro de São Salvador de Grijó

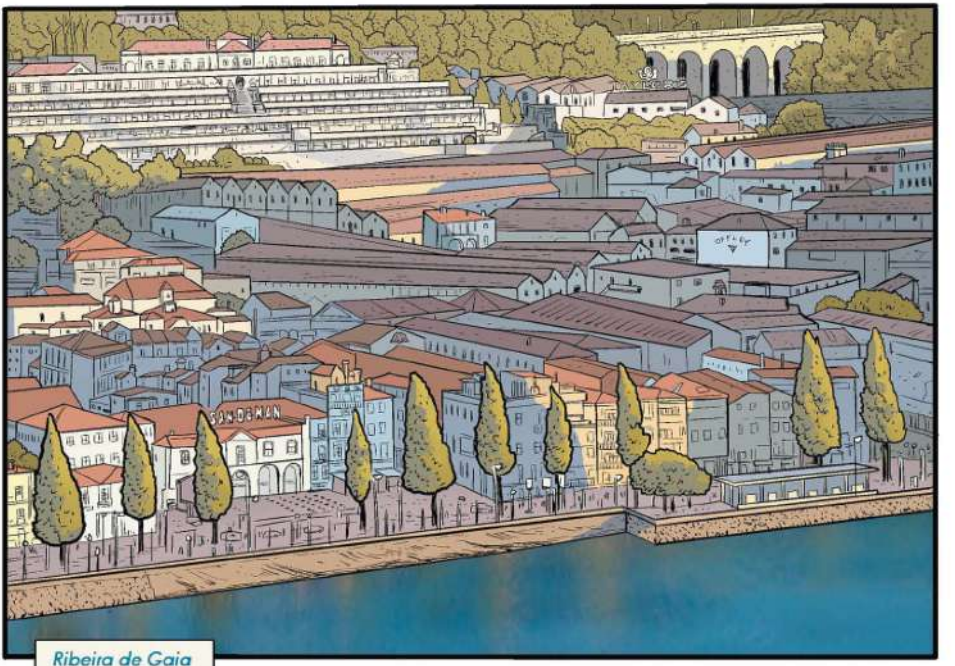

Ribeira de Gaia

Igrexa de São Salvador de Perosinho

Capela de Santa Marinha

Capela do Senhor da Pedra

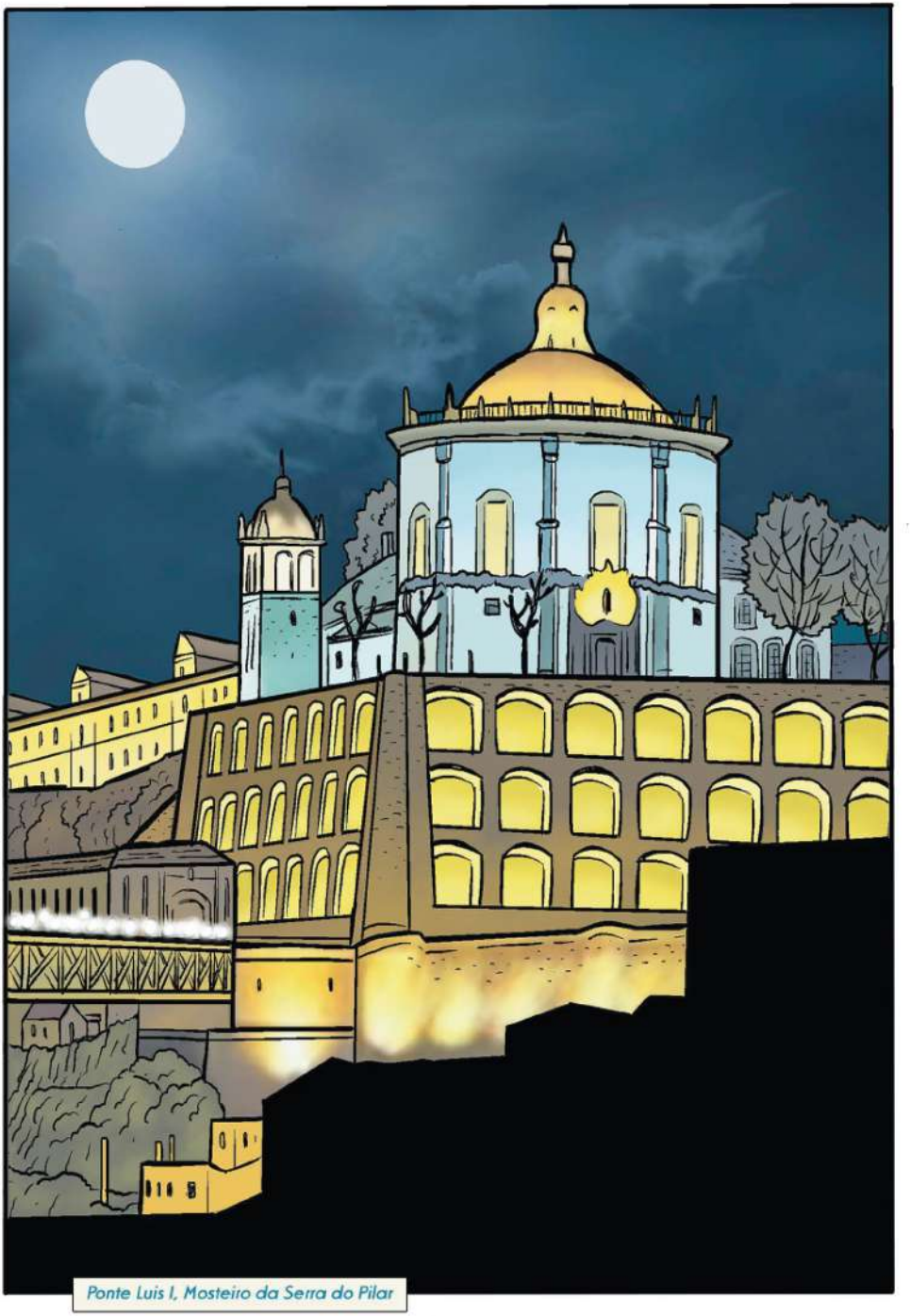

Ponte Luis I, Mosteiro da Serra do Pilar

PORTO - MATOSINHOS - VAIRÃO (VILA DO CONDE) - MAIA - SÃO PEDRO DE RATES (PÓVOA DE VARZIM)

Atravesando a ponte, entramos na cidade de Porto, coñecida como Cidade Invicta, que deu orixe ó nome de Portugal (Portus Cale). Dende a ponte avístase a Muralla Fernandina e a partir da Catedral da Sé de Porto o camiño recorre boa parte do seu centro histórico, declarado Patrimonio da Humanidade. Chegando ó Largo de São Domingos, merece a pena facer un pequeno desvío para visitarmos a igrexa do Convento de S. Francisco de Assis. Retomando o camiño e superada a costa da Rúa Ferraz, continuamos cara a Cordoaria, onde podemos subir á cúspide da Torre dos Clérigos, un dos referentes da cidade. Tamén podemos visitar a famosa Librería Lello, contemplar o panel de azulexos da Igrexa do Carmo, visitar a Casa Escondida e a Igrexa dos Carmelitas Descalços.

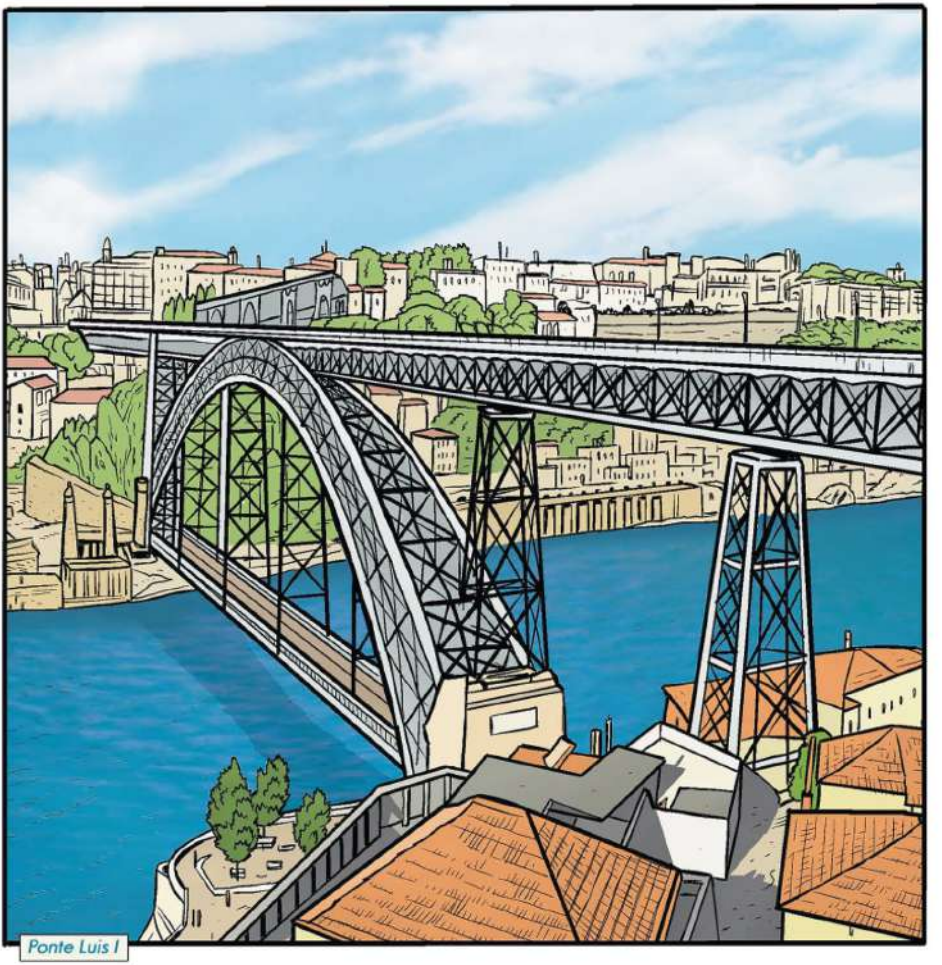

Ponte Luis I

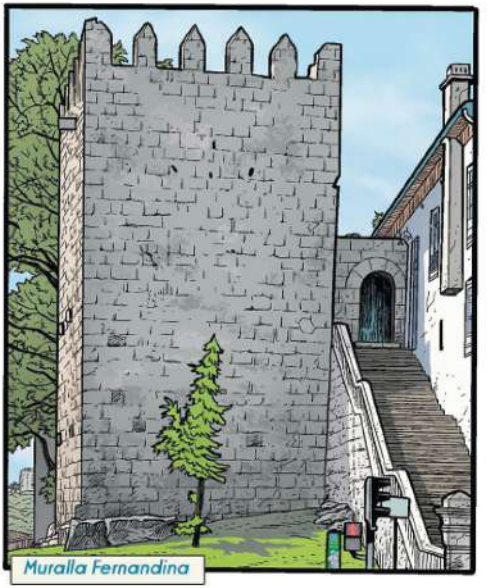
Muralla Fernandina

Palácio da Bolsa

Catedral da Sé do Porto

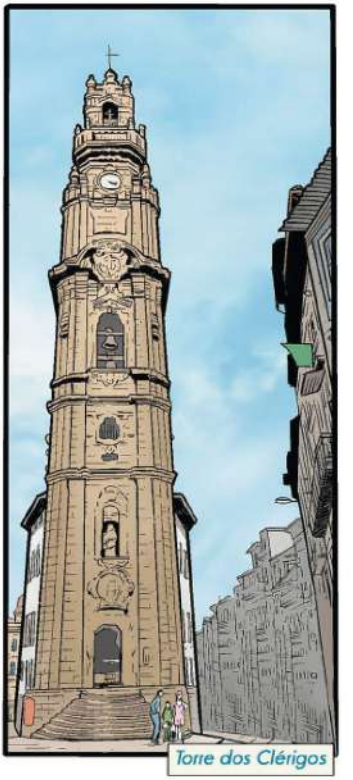
Torre dos Clérigos

Deixando o Porto, collemos rumbo a Matosinhos, cidade situada no litoral, fortemente ligada ó mar dende tempos remotos, sendo hoxe un dos mellores lugares para desfrutar da riqueza gastronómica ofrecida polo mar. É tamén berce do arquitecto Siza Vieira que deixou nesta cidade algunhas das súas obras máis coñecidas como a Casa de Chá da Boa Nova o a Piscina das Marés. En Leça do Balio, despois de cruzar o río Leça na Ponte da Pedra de orixe romana, pasamos polo Zimborio de Araújo, pola Quinta do Chantre e polo Mosteiro de Leça do Balio, que desempeñou un importante papel nos camiños de peregrinación.

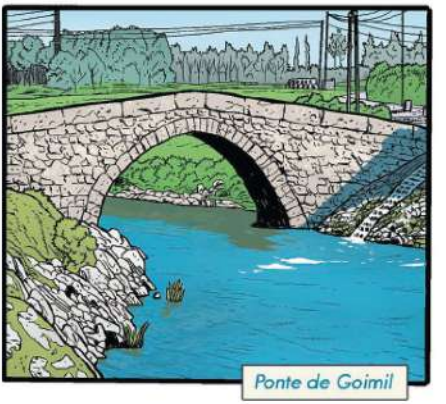

Ponte de Goimil

Zimbório do Araújo - Leça do Balio

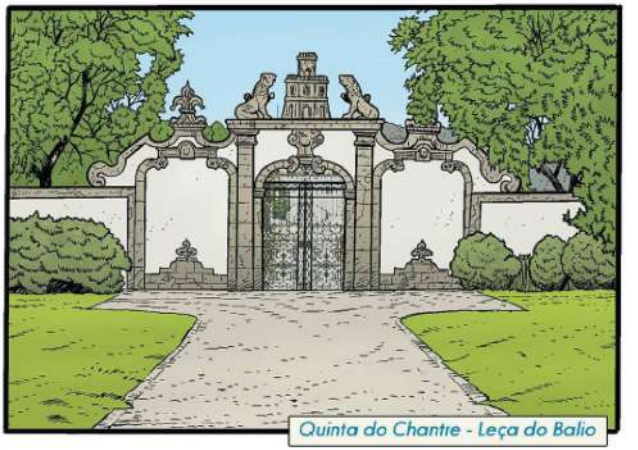

Quinta do Chantre - Leça do Balio

Mosteiro de Leça do Balio

De aquí partimos cara a Maia, onde se atopa o quinto edificio máis alto de Portugal con 92 metros de altura, a Torre do Lidador, nome en homenaxe ó heroe desta terra, o cabaleiro Gonçalo Mendes de Maia. No paso por esta cidade o camiño pasa diante do Santuario Mariano de Nossa Senhora do Bom Despacho. Moi cerca encontramos o Zoo de Maia onde podemos visitar os seus máis de 600 animais de 200 especies diferentes. E antes de deixar Maia, ó pasar por Moreira, aínda podemos visitar a Igrexa Conventual de Salvador de Moreira ou a Quinta do Mosteiro.

Pasamos Vila do Conde, cidade costeira cuxas orixes ancestrais se desenvolven dende o Castro de S. João Baptista. Podemos visitar o Mosteiro de Santa Clara, fundado en 1318, un dos seus referentes xunto co seu acueduto.
O camiño lévanos por Vairão, onde podemos visitar o seu Mosteiro co mesmo nome e máis ó norte alcanzamos a Ponte de Arcos, construída no século XII, que permite cruzar o río Este.

Mosteiro de Santa Clara

SÃO PEDRO DE RATES (PÓVOA DE VARZIM) - BARCELOS

Unha vez no concello da Póvoa de Varzim, cidade situada nunha ampla chaira entre os ríos Ave e Cávado, con raíces dende sempre ligadas ó mar e cunha enseada acolledora para a faena de pesca, facemos o camiño por S. Pedro de Rates, lugar emblemático da ruta.
Aquí podemos visitar a Igrexa románica de S. Pedro de Rates, do século XII, un dos monumentos máis importantes do románico portugués, clasificado como monumento nacional, a Capela do Senhor da Praça, de estilo barroco de 1745, e o Pelourinho de Rates.

Igrexa Románica de São Pedro de Rates

Capela de São Tiago na rúa Junqueira

Paseo Alegre

Praza do Almada

BARCELOS - PONTE DE LIMA

De Rates a Barcelos pasamos por São Martinho do Courel, rodeando o lendario Alto da Mulher Morta. Dende aí comezamos a descender atravesando Barcelinhos, onde encontramos a Capela da Senhora da Ponte, construída no século XIV. Despois cruzamos a Ponte Medieval de Barcelos (construída de 1325 a 1328 - S. XIV) onde podemos apreciar a paisaxe sobre o núcleo medieval da cidade, para entrarmos no centro de Barcelos, cidade famosa polos seus produtos artesanais e berce do Galo de Barcelos, símbolo da lenda vinculada ás peregrinacións xacobeas. No centro histórico de Barcelos podemos visitar o Paço dos Condes de Barcelos e o Cruceiro do Galo do século XIV, que inmortaliza a milagre de Santiago. Continuamos o trazado por Vila Boa, iniciando a subida á Portela de Tamel por São Pedro Fins e Bouças, baixando por Aborim até a Ponte de Tábuas, en Balugães, onde encontramos a igrexa de S. Martinho de Balugães, lugar de descanso.

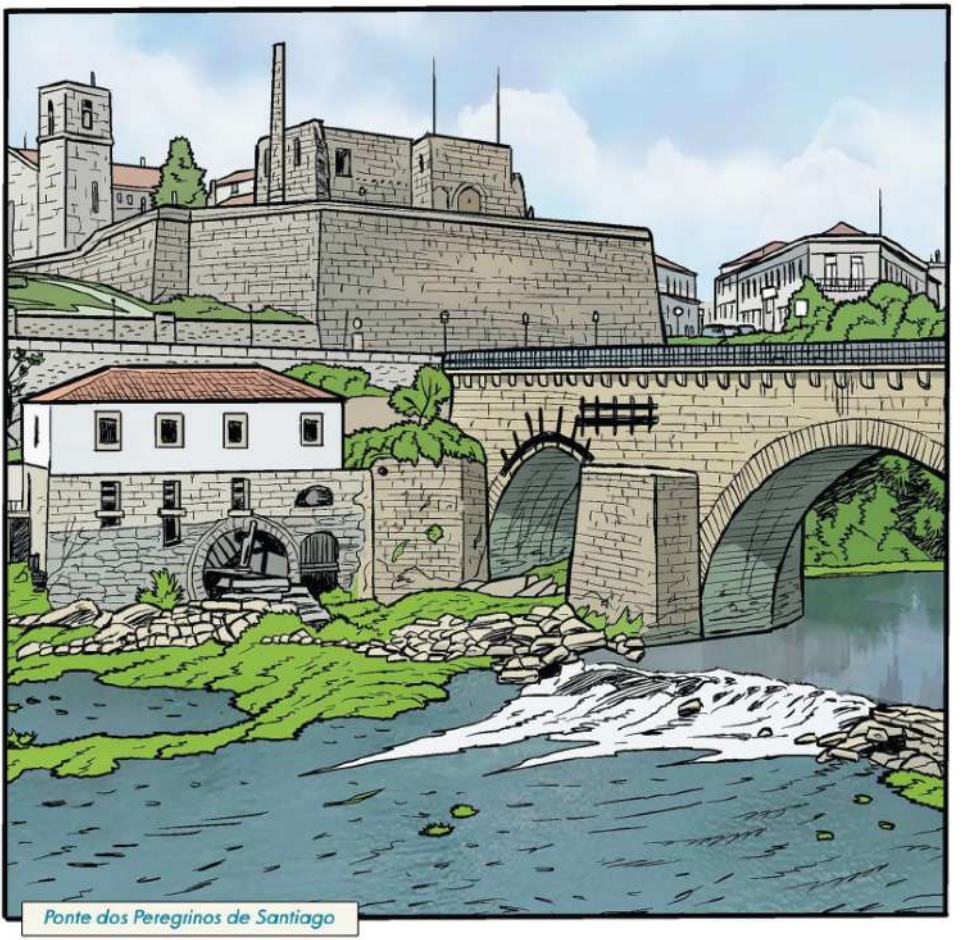

Ponte dos Peregrinos de Santiago

Galo de Barcelos

Capela da Senhora da Ponte

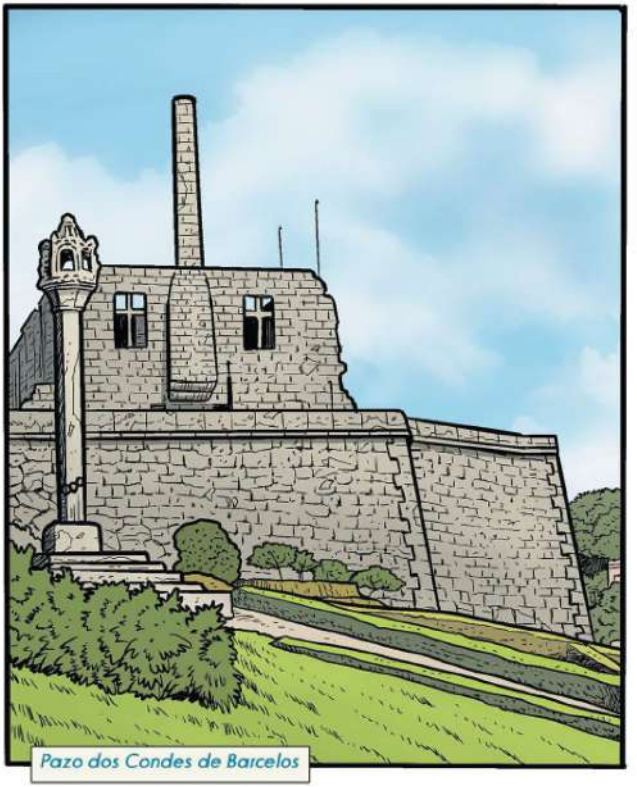

Pazo dos Condes de Barcelos

Cruceiro do Milagre de Santiago

Igrexa de São Martinho de Balugães

Ponte de Tábuas

PONTE DE LIMA - RUBIÃES (PAREDES DE COURA)

En Ponte de Lima, a vila máis antiga de Portugal, onde confluén o Camiño por Braga e o de Torres, despois de atravesarmos a ponte Romana e Medieval o camiño segue pola vila de Arcozelo, onde se pode visitar a súa Igrexa Parroquial.
Chegando a Labruja, onde atopamos a Capela da Nossa Senhora das Neves, é necesario superar o traxecto cuxo final está marcado pola Cruz dos Franceses.

Capela de Nossa Senhora das Neves

Igrexa Románica de São Pedro de Rubiães

RUBIÃES (PAREDES DE COURA) - TUI

Arribamos en Paredes de Coura, cidade onde a 883 metros de altitude encontramos o Corno do Bico, pequeno santuario natural nomeado Paisaxe Protexida.
No camiño podemos admirar un conxunto etnográfico de muíños de auga tradicionais, en perfecto estado de conservación e uso.
Seguindo para Agualonga, atravesamos unha vella ponte, chegamos á Capela de S. Roque e volvemos a encontrar a Calzada Romana provinte de Romarigães.
O camiño, que se fai pola Vía Romana agochada nun denso bosque, chega á Igrexa Románica de Rubiães, construída en 1295 e clasificada como Monumento Nacional, e dende aquí seguimos rumbo a Valença.

En Valença, cidade fortificada cuxa Fortaleza conserva vestixios de máis de 2 mil anos de historia, é onde o camiño cruza o Miño cara a Galicia.
No Centro de Fontoura, nas inmediacións da Igrexa parroquial, encontramos a capela do Senhor dos Aflitos e en cuxo cruceiro se pode apreciar o caxato e a vieira, símbolos do peregrino, e aínda en Fontoura está o cruceiro do Senhor dos Caminhos.

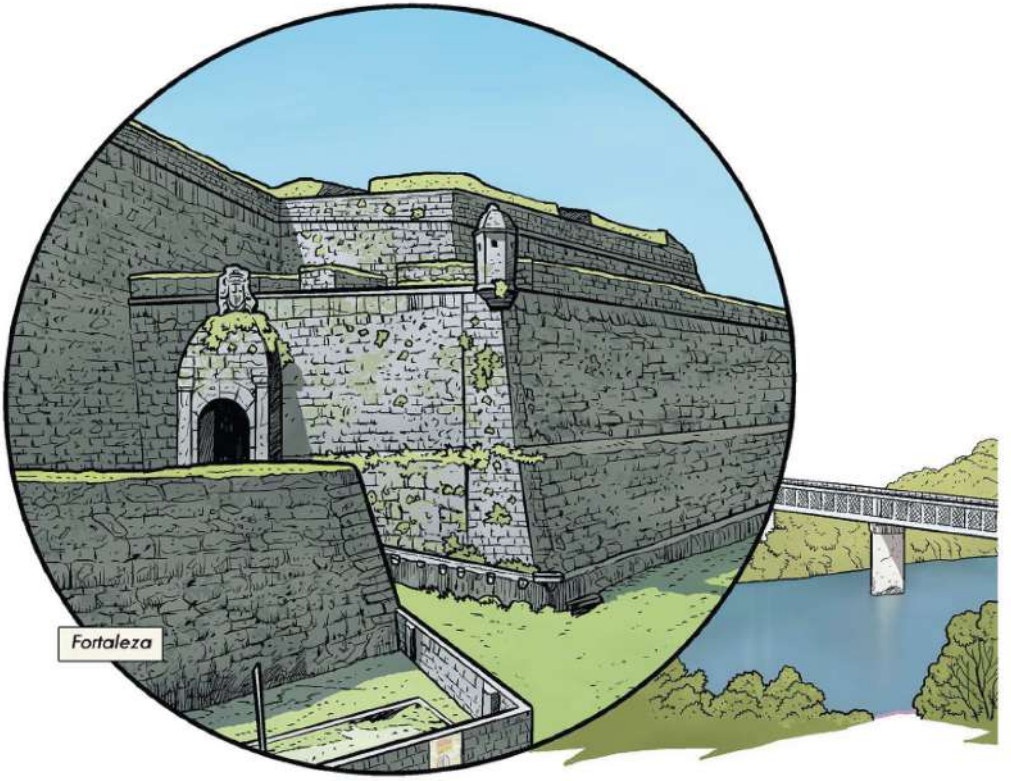

TUI - REDONDELA

Despedímonos de terras portuguesas cruzando a Ponte Internacional de Tui sobre o río Miño, deseñada polo arquitecto Pelayo Mancebo y Ágreda e inaugurada en 1886 con acceso para viandantes, ferrocarrís e vehículos. A Catedral de Santa María, con San Telmo como patrón, dá a benvida ó camiñante.

A fachada principal é a primeira construción do estilo Gótico de toda a Península Ibérica. Xunto á Catedral, no antigo hospital de pobres e peregrinos, atópase o Museo Diocesano.

O camiño atravesa o centro da vila, pasando o Convento das Clarisas, fundado en 1517 e cun estilo que conxuga o manierismo e o barroco portugués, e o Convento de Santo Domingo, que garda na súa igrexa os sarcófagos da nobreza da rexión

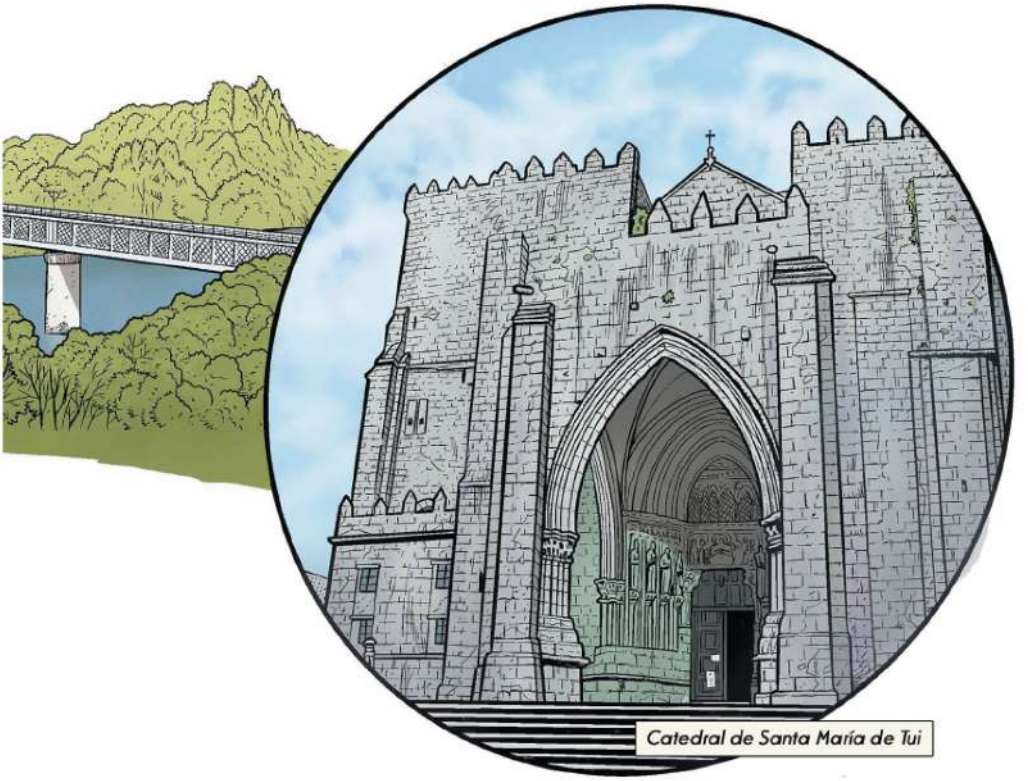

Catedral de Santa María de Tui

Saíndo de Tui, en Rebordáns, chegamos á Igrexa de San Bartolomeu (s. XII), a primeira sede episcopal. Avistamos o Monte Aloia, o primeiro Parque Natural declarado en Galicia e continuamos até as Gándaras de Budiño, entre os concellos do Porriño, Salceda de Caselas eTui, un espazo natural declarado Zona de Especial Conservación (ZEC) pola gran diversidade de flora e fauna.

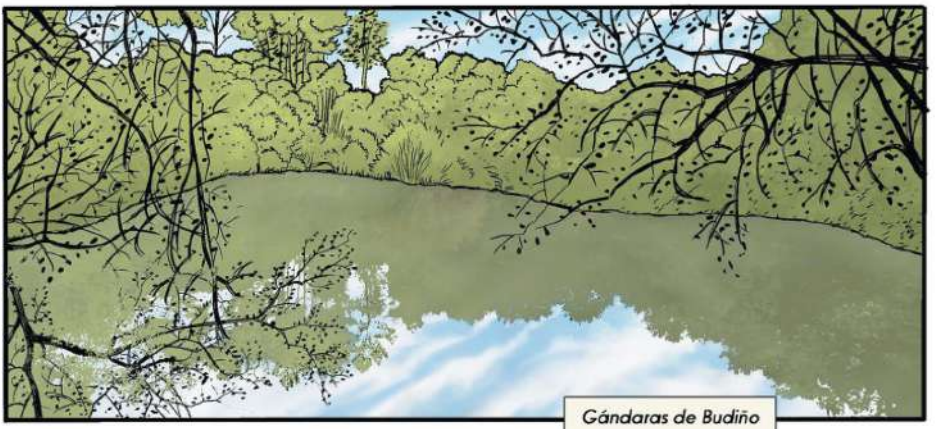

Gándaras de Budiño

Chegamos á vila do Porriño pasando polo seu concello, obra do arquitecto A. Palacios. Antes de chegar ó final desta etapa, paramos en Mos, e a seguir encontramos a Igrexa barroca de Santa Baia (S.XVI) e o Pazo dos Marqueses de Mos. Saíndo da vila mosense topamos co Cruceiro dos Cabaleiros (s.XVIII) e un miliario romano da Via XIX guía o noso camiño até Redondela. Neste punto o Camiño Portugués da Costa únese ó itinerario Central.

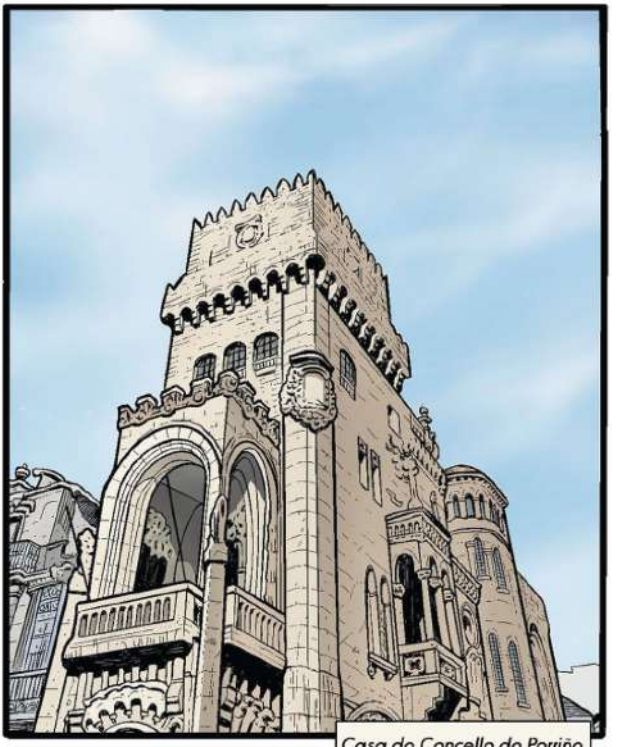

Casa do Concello do Porriño

REDONDELA - PONTEVEDRA

Comezamos a etapa na entrada de Redondela no convento de Vilavella (s.XVI), de estilo renacentista, para continuar atravesando a vila até a parte máis alta onde se ergue a Igrexa de Santiago, con orixe en tempos de Diego Xelmírez, primeiro arcebispo de Santiago e impulsor da construción da catedral da capital galega.

Moi preto da igrexa, na Casa da Torre (s.XVI) encontramos o actual albergue, que foi a sede do concello até o s. XIX.

Saímos do centro da vila e chegamos á parroquia de Cesantes, onde as illas de San Simón e San Antón emerxen na ría de Vigo.

A Ponte de Rande aparece ó lonxe da estampa rodeada de bateas. Nesta zona da Ría de Vigo tivo lugar a famosa Batalla de Rande.

Pasamos por Arcade, pertencente ó concello de Soutomaior, parroquia famosa pola calidade do seu marisco, e, especialmente polas súas ostras.

Na mesma localidade podémonos desviar para visitar o Castelo Medieval de Soutomaior, construído no século XII.

Seguimos o Camiño até chegar á Ponte Sampaio, sobre o río Verdugo.

Ó chegarmos á metade da ponte comeza o termo municipal de Pontevedra.

Neste treito do camiño poderemos pasar por tramos da antiga Vía Romana XIX, que unía as actuais cidades de Braga, Lugo e Astorga.

Seguimos camiñando até chegarmos á vila de Pontevedra.

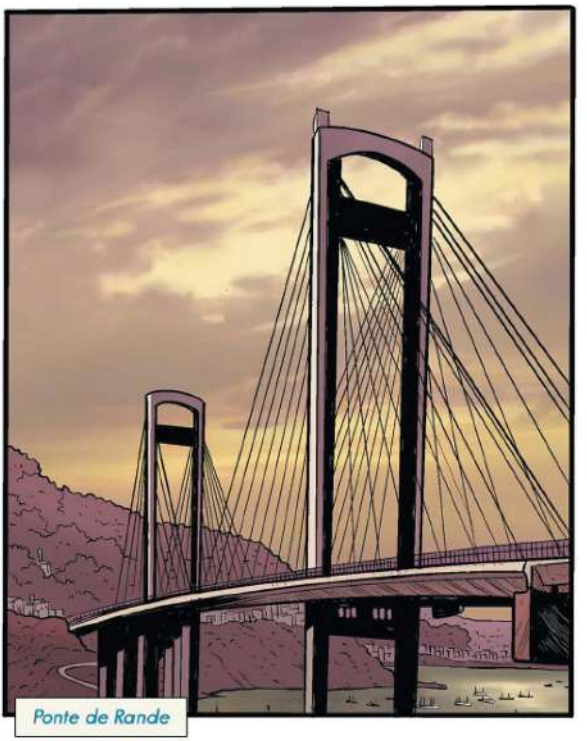

Ponte de Rande

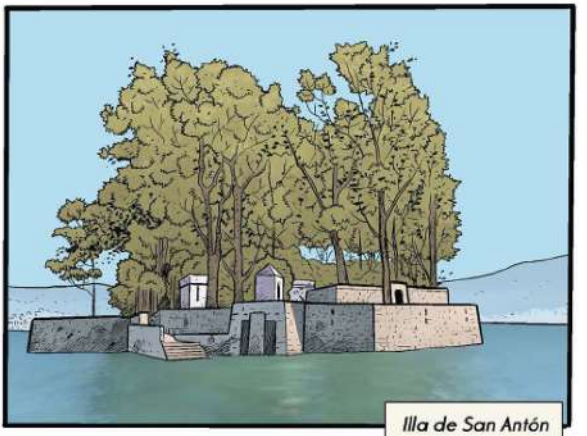

Illa de San Antón

Castelo de Soutomaior

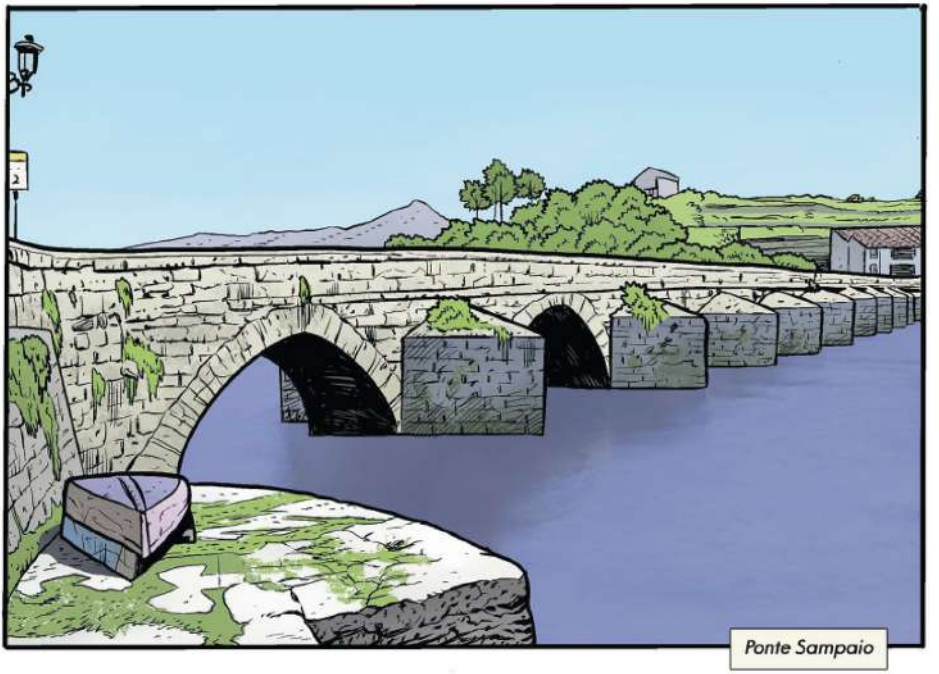

Ponte Sampaio

PONTEVEDRA - CALDAS DE REIS

Entramos pola rúa Otero Pedrayo e a Glorieta de Compostela, até chegar á Capela da Virxe da Peregrina (1792). É de estilo Barroco tardío con formas neoclásicas. A pía de auga bendita que hai na entrada é unha cuncha traída dende o Océano Pacífico por Casto Méndez Núñez.
Na cidade antiga de Pontevedra tamén temos que destacar outros monumentos como a Basílica de Santa María A Grande (ss. XV-XVI), o Museo de Pontevedra, con seis edificios que albergan pezas arqueolóxicas e etnográficas no que destacan as ruínas do Convento de Santo Domingo.

Na mesma área, temos as prazas da Ferrería, da Leña e do Teucro, esta última facendo homenaxe á lenda do fundador da vila. Tamén podemos desfrutar de numerosas zonas verdes e peonís, como a Alameda, onde encontramos o Monumento ós heroes de Ponte Sampaio.

Ponte dos Tirantes sobre o Río Lérez. Pazo da Cultura

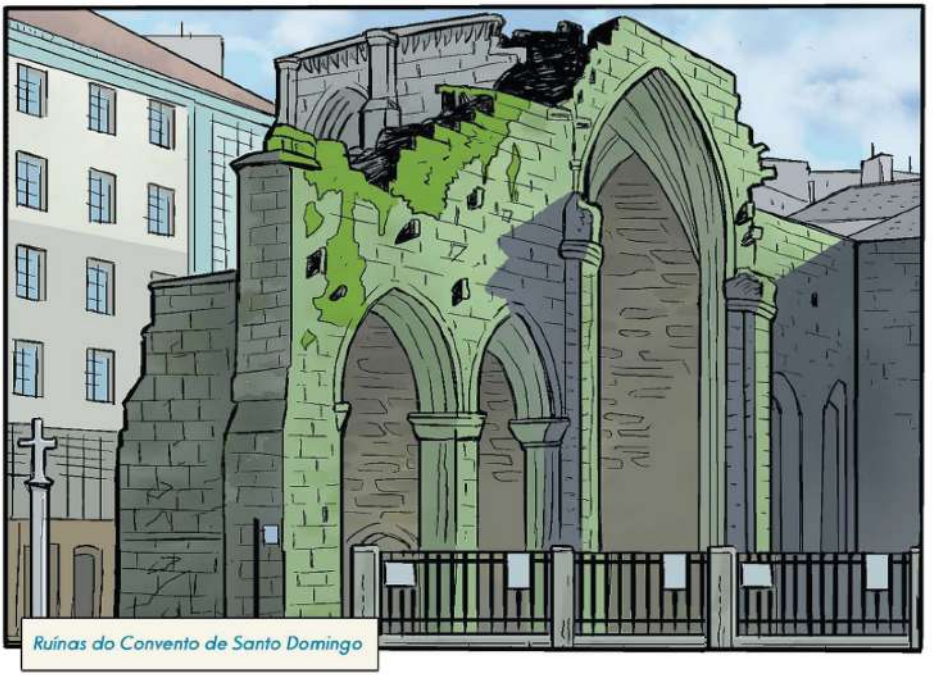

Ruínas do Convento de Santo Domingo

Capela da Virxe da Peregrina

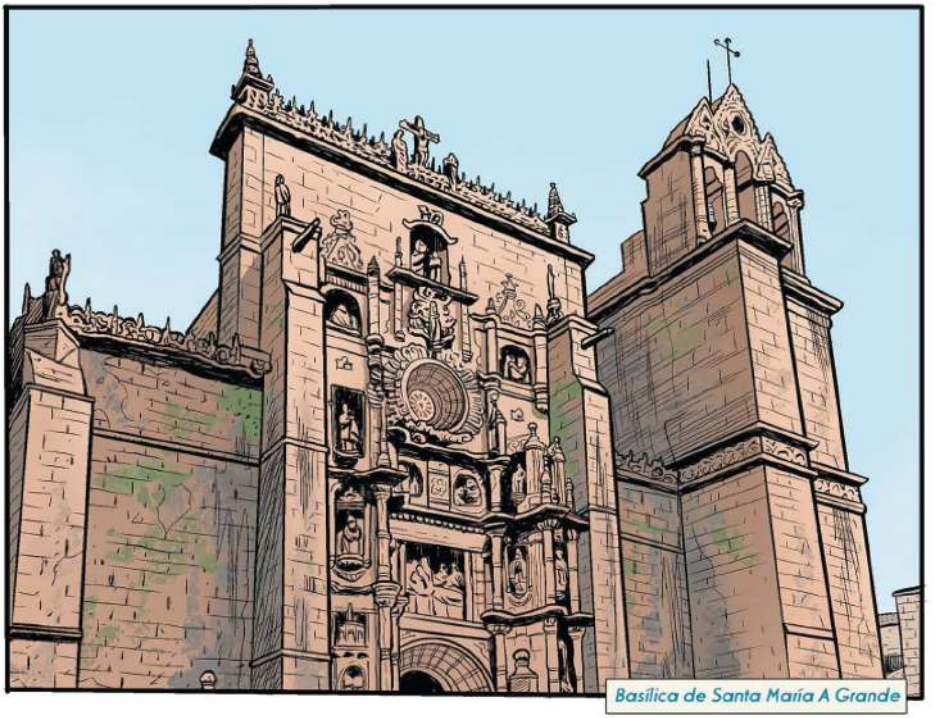

Basílica de Santa María A Grande

Museo de Pontevedra

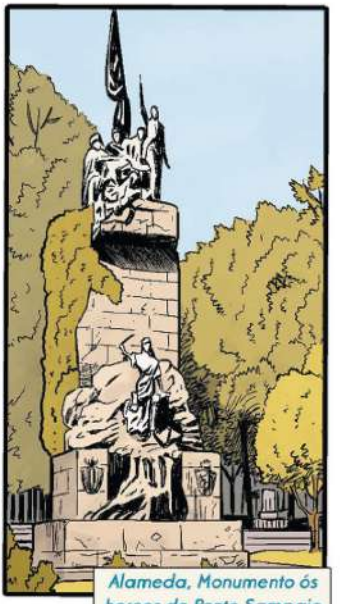

Alameda, Monumento ós heroes de Ponte Sampaio

Praza da Leña

Saímos cara Caldas de Reis e chegamos a Alba, na parroquia de Touceda, onde encontramos Mosteiro de Santa María de Alba, de estilo románico. No concello de Barro, de camiño a Caldas, descubrimos o Río Barosa, cunha cascada case monumental, e unha ringleira de muíños que aproveitan a forza da auga para moveren as súas moas. A localidade de Tibo, co seu conxunto etnográfico, danos paso a Caldas de Reis, a antiga Aquis Celenis dos romanos, vila de augas termais bañada polos ríos Umia e Bermaña.

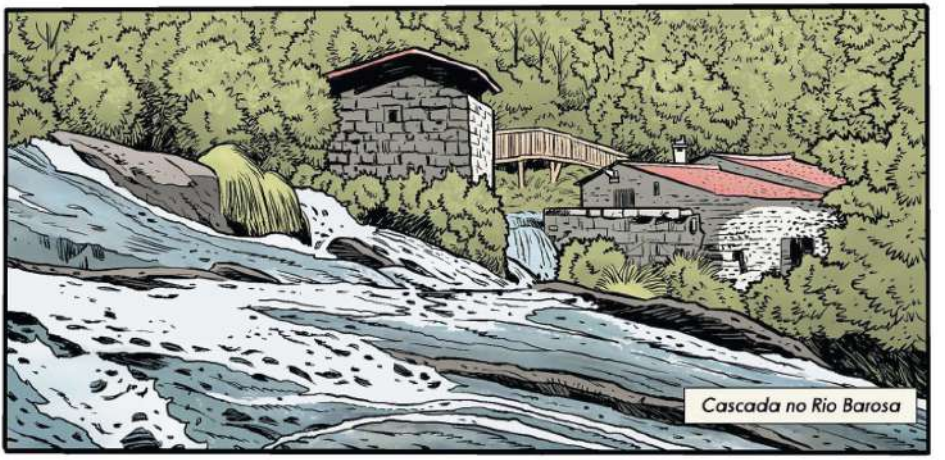

Cascada no Río Barosa

Igrexa de San Cristovo

CALDAS DE REIS - PADRÓN

Na vila de Caldas encontraremos a igrexa de Santo Tomás de Becket (s.XIX), de estilo neomedieval, que constitúe a única igrexa en Galicia dedicada ó Santo Arcebispo de Canterbury (1118-1170). Atravesaremos a ponte Romana que pasa pola rúa Real do casco vello para continuarmos até a igrexa románica de Santa María, edificada sobre un templo anterior que foi destruído por Almanzor, segundo as crónicas árabes.

Continuamos dirección a Padrón e pasamos por Santa María de Carracedo, Valga e o monte Castelo, con muíños tradicionais. Chegamos á igrexa de San Xulián de Requeixo (S.XII), en Pontecesures, e cruzamos a ponte romana sobre o río Ulla para chegar ó municipio padronés, lugar onde o Camiño Portugués confl úe co Camiño de Mar de Arousa e río Ulla.

Igrexa Santuario da Escravitude

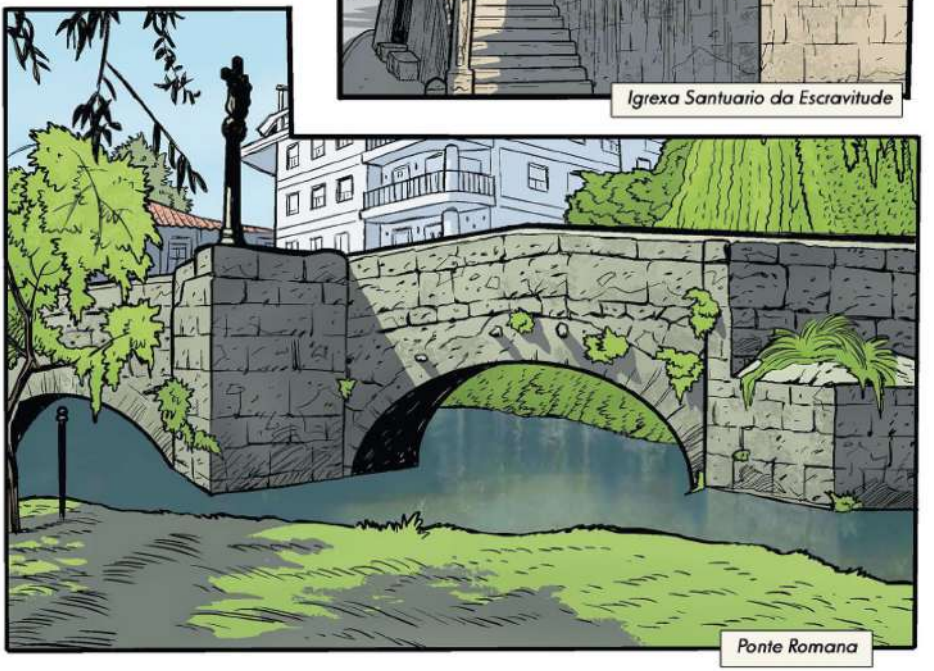

Ponte Romana

PADRÓN - SANTIAGO DE COMPOSTELA

Adentrámonos na vila de Padrón, onde no 2018 se atopou o antigo porto onde a barca do Apóstolo Santiago arribaría dende Xerusalén. Achegámonos á igrexa de Santa María a Grande, onde se garda "O Pedrón", que é unha ara romana a onde os discípulos do Apóstolo amarraron a barca que levaba o seu cadáver. Nesta vila tamén poderemos visitar a Fonte do Carme, que conta coa figura do Apóstolo traído polos seus discípulos na barca e bautizando á raíña Lupa cando a converteu ó cristianismo. Outros puntos a coñecer en Padrón son o seu fermoso Xardín botánico e a Casa da escritora Rosalía de Castro. Seguimos o camiño e cruzamos Iria Flavia, onde visitamos a Fundación Camilo José Cela na casa dos Coengos, edificación do século XVIII, e o cemiterio de Adina, onde xace o escritor.

A continuación pasamos pola Escravitude, onde podemos visitar o seu famoso Santuario, até chegar a Rúa de Francos, onde atopamos o cruceiro gótico máis antigo de Galicia. Nas súas proximidades atópase o Castro Lupario, vencellado ás lendas da Raíña Lupa e ós inicios da historia Xacobea. Entrando no termo municipal de Compostela pasamos polo barrio da Rocha, que conta coas ruínas do Castelo da Rocha Forte, ocupado do século XII ó XV, e destruído polos Irmandiños no 1466. Seguimos camiñando até a Rúa do Franco, nome que provén de época medieval, para desembocarmos na monumental Praza do Obradoiro, e así chegarmos á fin do Camiño.

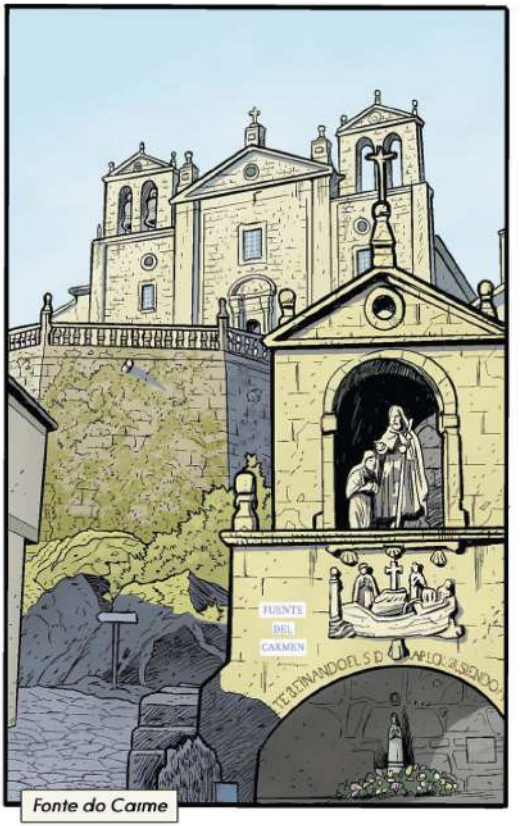

Fonte do Carme

Chegada a Santiago

VARIANTE BRAGA

1. Porto - Gondomar - Valongo - Covelas (Trofa)
2. Covelas (Trofa) - São Tiago de Antas (Vila Nova de Famalicão)
3. São Tiago de Antas (Vila Nova de Famalicão) - Braga
4. Braga - Lugar de Pereiro, Goães (Vila Verde)
5. Lugar de Pereiro, Goães (Vila Verde) - Ponte de Lima

Durante este camiño pasaremos por diversos trazados, sendo o primeiro deles moi antigo, transitando por varios traxectos das antigas vías romanas que ían cara Bracara Augusta (Braga), e nos que aínda podemos distinguir vestixios daquelas vías, así como diversos elementos patrimoniais en devoción a Santiago.

PORTO - GONDOMAR - VALONGO - COVELAS (TROFA)

Nesta variante, despois de atravesar o Porto, en lugar de saír de Maia cara a Vila do Conde, dirixímonos a Trofa, cuxas orixes se remontan á época prehistórica, como o testemuñan os gravados do Monte de S. Gens ou as mámoas de S. Pantaleão e Alvarelhos. Cruzamos a Ponte de Prado, Monumento Nacional, datada de 1616, pasamos pola Igrexa Matriz de Prado, do século XVIII e seguimos por varias localidades até chegarmos a Goães.

Capela de Nossa Senhora das Dores

Despois de deixar Porto, paga a pena desviarse para coñecer Gondomar, cuxo nome se atribúe ao rei visigodo «Flavio Gundemaro», que en 610 fundou aquí un couto. Terra de tradicións históricas, conta cun patrimonio etnográfico único de costumes ancestrais. Na Casa Branca de Gramido asinouse o 29 de xuño de 1847 o tratado de paz que puxo fin ó cerco da Cidade do Porto.

Casa Branca – Pasadizo de Valbom

A explotación das minas de ouro nas rexións próximas e os vestixios do Monte Crasto proban a presenza romana nestas terras. A Ourivaría segue a ser hoxe a principal actividade económica de Gondomar, e a arte de traballar este metal precioso é unha herdanza; a Filigrana ocupa un lugar destacado entre as creacións dos ourives locais. Os ríos que atravesan Gondomar marcan a súa beleza natural. Na foz do río Sousa paga a pena pasear para coñecer os Muíños de Jancido e, na marxe esquerda do río Douro, a praia fluvial da Lomba, cunha paisaxe natural de beleza excepcional.

Museo Mineiro de São Pedro da Cova

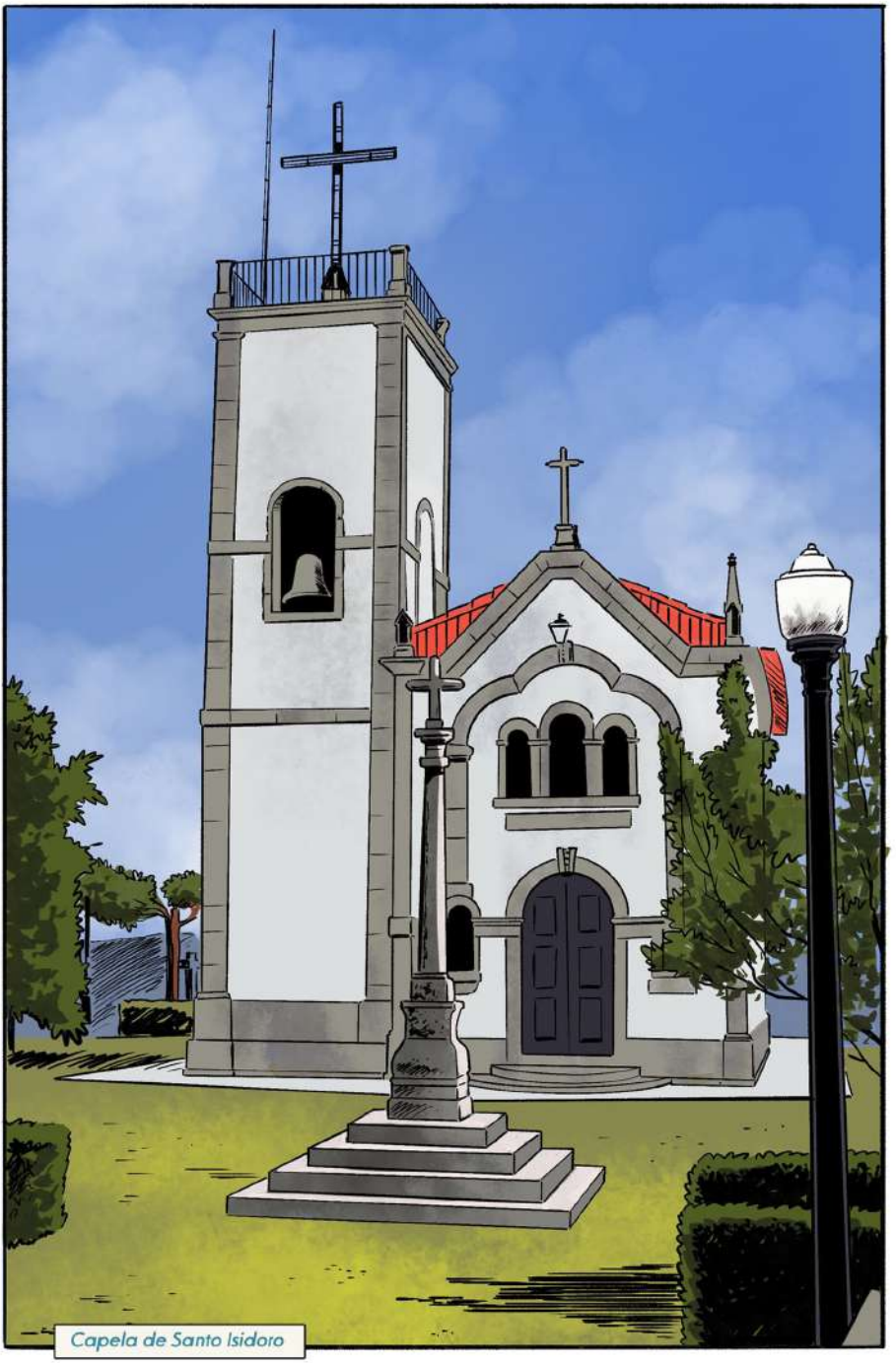

Capela de Santo Isidoro

Lomba

Ruta de Midões e Muiños de Jancido

Antes de dirixirnos a Trofa, para retomar o Camiño, podemos facer tamén unha visita a Valongo. Nesta altura podemos seguir o camiño por varios percorridos, dependendo de onde cheguemos. Pasar por Ermesinde, Vila de Sobrado, Vila de Campo ou Alfena é a oportunidade perfecta para coñecer os motivos para estar orgullosos dos símbolos de Valongo. Podemos atravesar as serras de Santa Justa e Pias «Parque das Serras do Porto», cuxa xeodiversidade e biodiversidade conseguiron o recoñecemento de Área de Paisaxe Protexida, e onde podemos coñecer a aldea histórica de Couce, pequeno poboado rural de orixes ancestrais, recentemente clasificada como «Aldeia de Portugal». Podemos tamén coñecer o patrimonio relixioso e outros elementos patrimoniais, verdadeiras testemuñas doutros tempos. A lousa, extraída do subsolo de Campo, o xoguete tradicional de Alfena e Emersinde, a regueifa e o biscoito de Valongo, son outras das súas insignias, así como os elementos culturais das figuras do Bugio e o Mourisqueiro, que celebran a súa festa, Bugiada e Mouriscada, cada 24 de xuño en Sobrado.

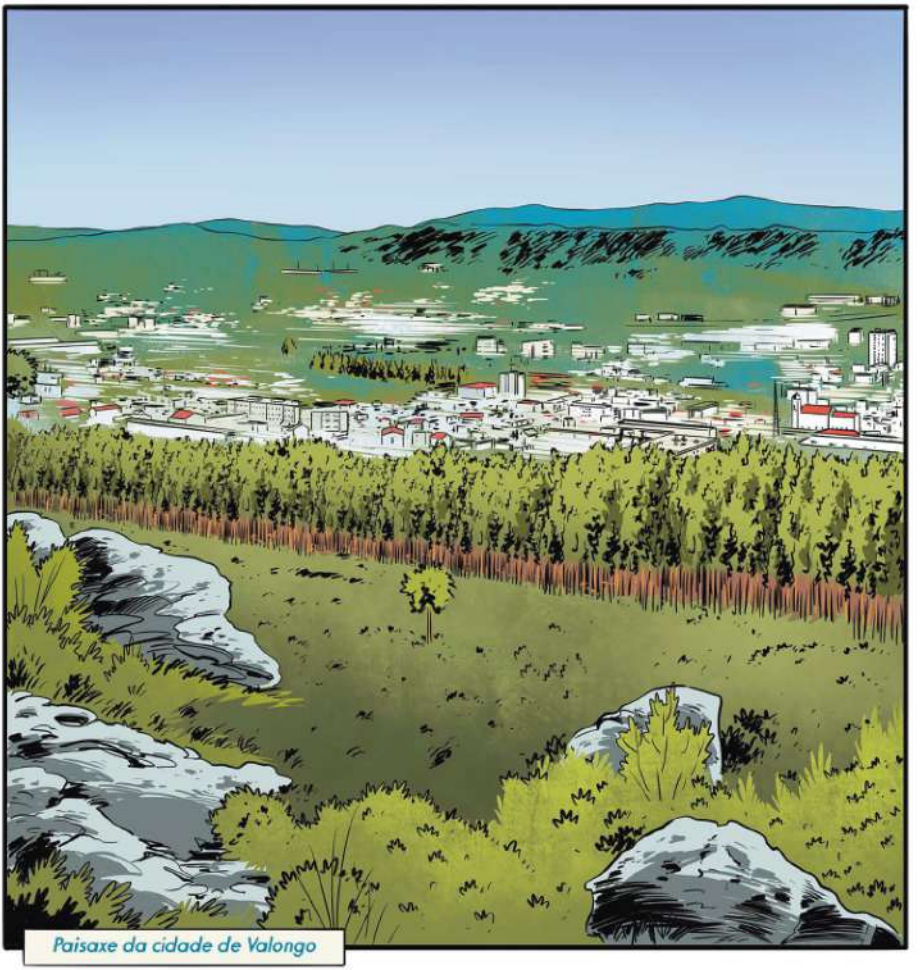

Paisaxe da cidade de Valongo

Igrexa Matriz da Vila de Sobrado

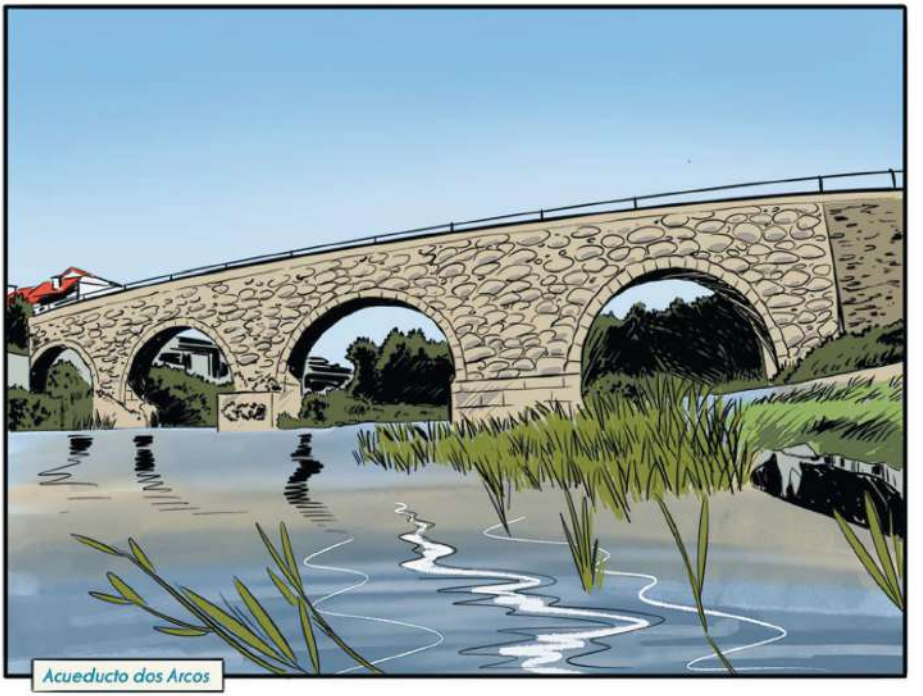

Acueducto dos Arcos

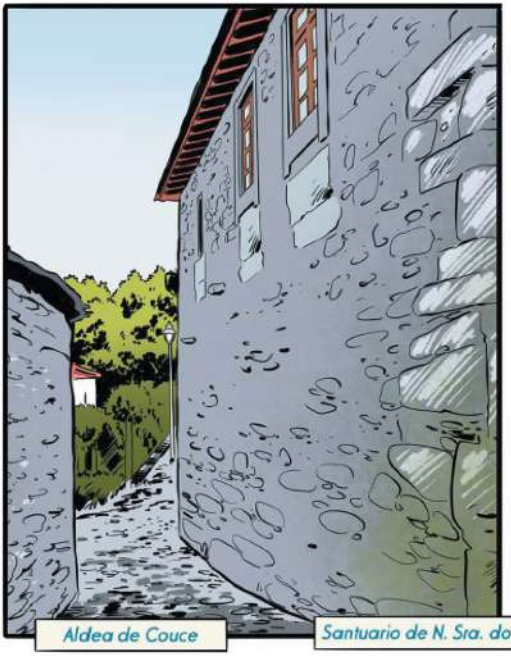

Aldea de Couce

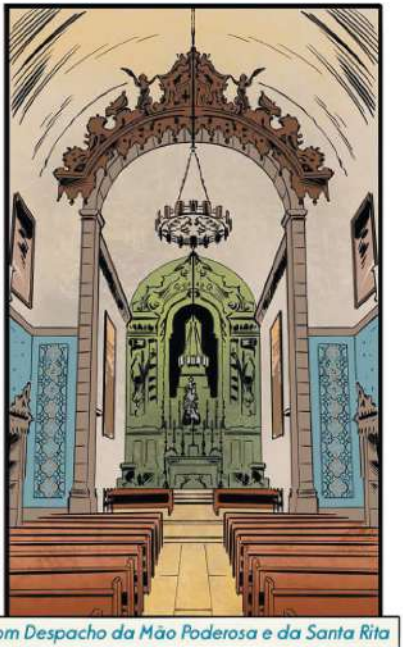

Santuario de N. Sra. do Bom Despacho da Mão Poderosa e da Santa Rita

Ponte de S. Lázaro

COVELAS (TROFA)- SÃO TIAGO DE ANTAS (VILA NOVA DE FAMALICÃO)

Retomando o camiño, dirixímonos a Vila Nova de Famalicão, cidade que conta con magníficas zonas verdes, onde destaca o Parque da Devesa, con 23 hectáreas de espazo verde, cruzados por un río, un regato, un lago e diversos equipamentos culturais. Antes de chegar a São Tiago de Antas, onde pasaremos polo Mosteiro de Santiago de Antas, o camiño atravesa o río Ave pola Ponte da Lagoncinha, clasificada como monumento nacional. Outros exemplos do rico patrimonio deste lugar son os Mosteiros de Landim e Arnoso, que merecen unha visita.

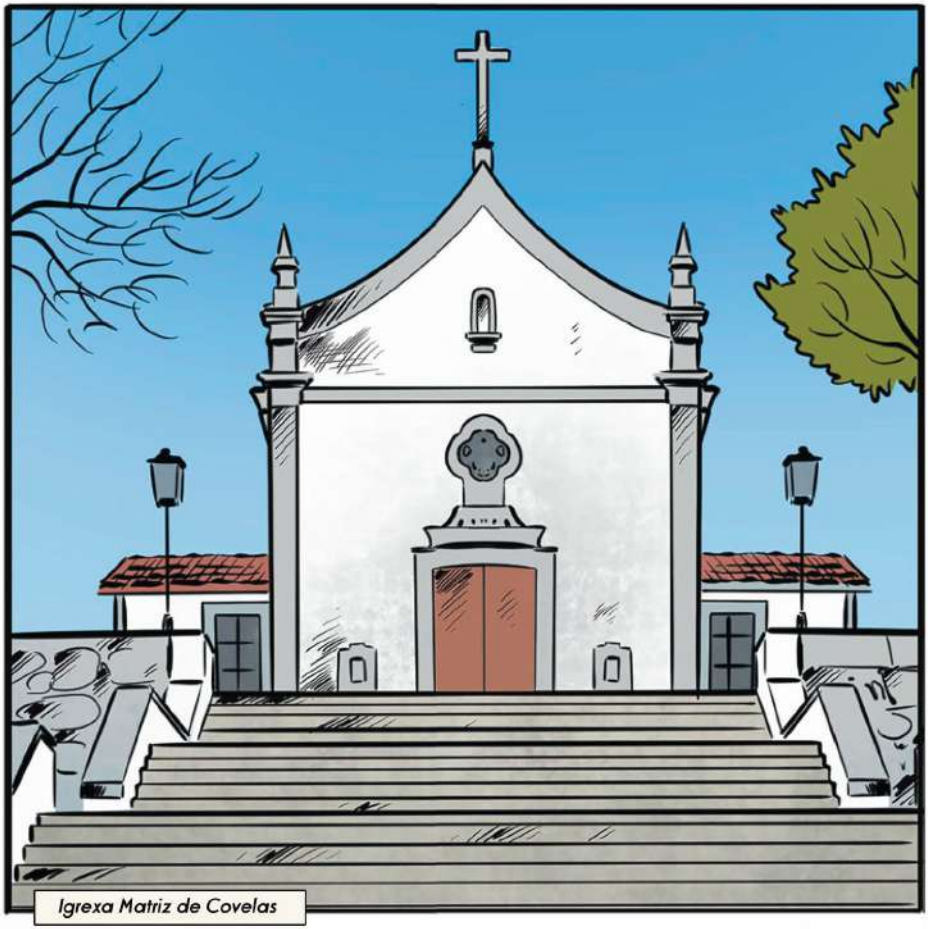

Igrexa Matriz de Covelas

SÃO TIAGO DE ANTAS (VILA NOVA DE FAMALICÃO) - BRAGA

A partir de aquí continuamos cara Braga, fundada polos romanos hai máis de dous mil anos, que chegou a ser capital do Reino de Galicia, e por onde transcorren tamén os camiños de Torres e da Geira e dos Arrieiros. No centro histórico pasamos polo Arco da porta Nova para chegarmos á Catedral e despois desta seguindo para o Largo de Santiago encontramos a Fonte de Santiago, a Torre de Santiago, recordo da muralla medieval, e o Seminario de Santiago. Máis adiante atopamos a Igrexa do Hospital de São Marcos un dos lugares de hospedaxe máis importantes no camiño portugués e xa fóra da cidade merece a visita a Capela de São Frutuoso de Montélios e o Mosteiro de Tibães, un convento-albergue beneditino que ofrecía asistencia ós peregrinos.

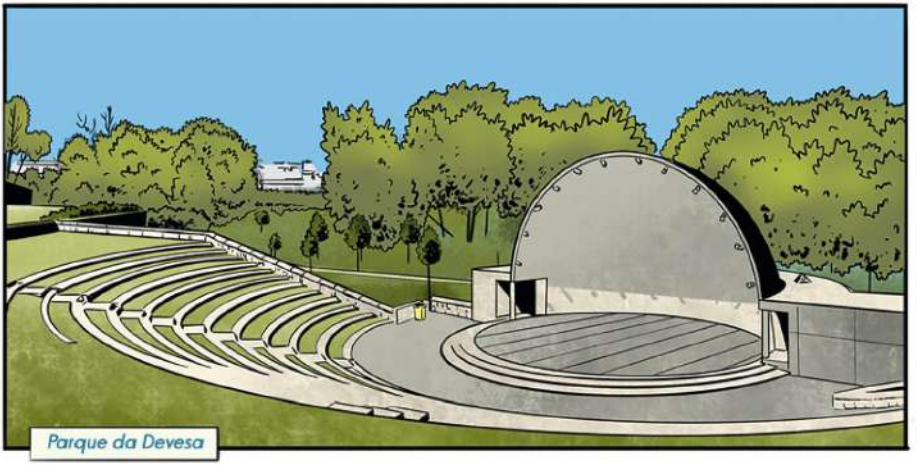

Parque da Devesa

Mosteiro de Santiago de Antas

Ponte da Lagoncinha

Mosteiro de Landim

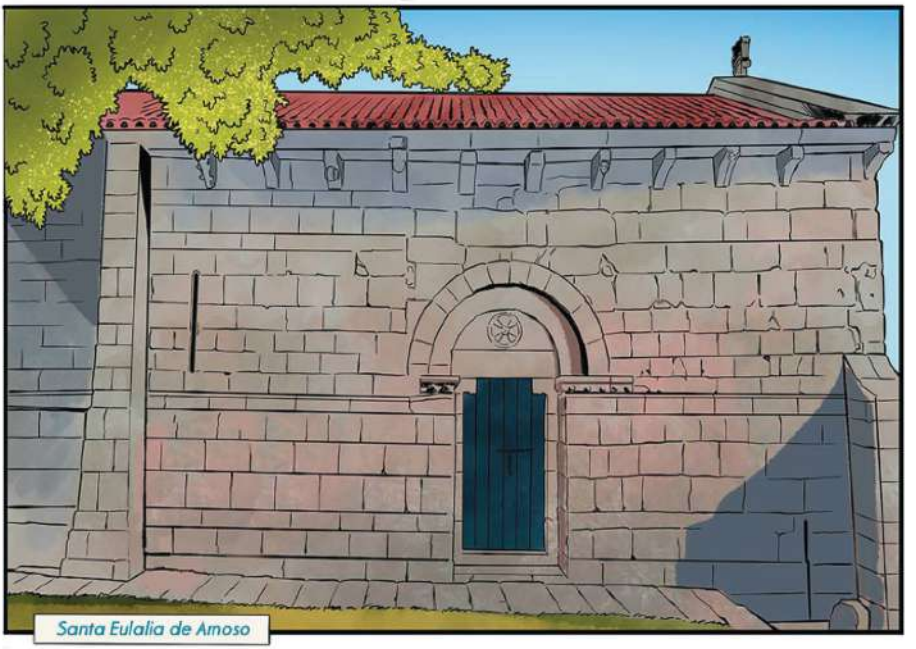

Santa Eulalia de Amoso

Convento das Freiras

BRAGA - LUGAR DE PEREIRO, GOÃES (VILA VERDE)

Deixamos Braga e continuamos cara Vila Verde, vila cun rico patrimonio, con vestixios prehistóricos e castrexos como o Castro Barbudo ou a Citania de S. Julião de Caldelas, onde camiñamos desde a Ponte de Prado, pasando por a Lage, Moure, Carreiras S. Miguel, Portela das Cabras e Goães.

Capela de Nossa Senhora da Torre e Porta de S. Tiago

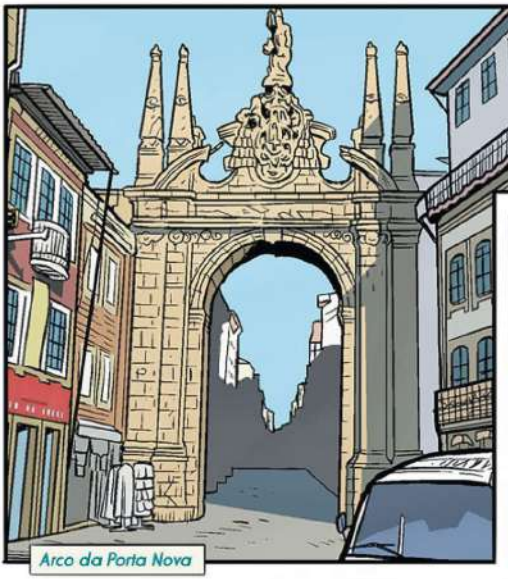

Arco da Porta Nova

Capela S. Frutuoso

LUGAR DE PEREIRO- GOÃES (VILA VERDE) - PONTE DE LIMA

Despois de deixarmos Vila Verde seguimos en dirección a Ponte de Lima, onde retomamos o trazado do Camiño Central

Ponte Pedrinha (Goães)

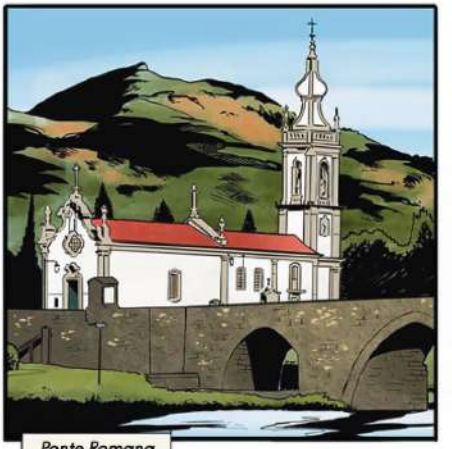

Ponte Romana

CAMIÑO DE TORRES

1. Lamego - Mesão Frio
2. Mesão Frio - Amarante
3. Amarante - Felgueiras
4. Felgueiras - Fafe - Guimarães
5. Guimarães – Braga

Este camiño debe o seu nome ó célebre peregrino salmantino Diego de Torres Villarroel, catedrático na Universidade de Salamanca, que percorreu este itinerario en 1737. O camiño parte de Salamanca, entra na rexión Norte de Portugal polo concello de Sernancelhe, pasa por Moimenta da Beira e Tarouca, antes de chegar a Lamego.

LAMEGO - MESÃO FRIO

De Lamego dirixímonos rumbo a Peso da Régua, pasando pola igrexa románica de Santa Maria de Almacave continuando entre as quintas e viñas características desta zona. Compartimos o camiño cos transeúntes do Camiño Interior, e seguimos até Mesão Frio, entrando polo Largo do Cruzeiro.

Castelo de Lamego

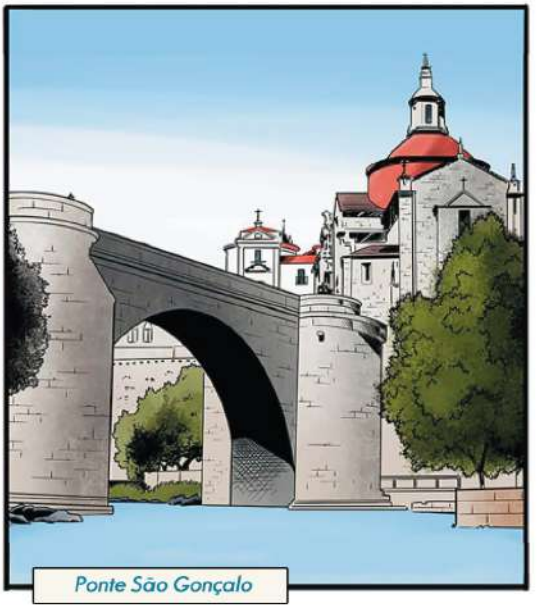

Ponte São Gonçalo

MESÃO FRIO - AMARANTE

En Mesão Frio comezamos o camiño subindo para a Portela e Graça até o seu punto máis alto a 925 metros, con vistas á Serra do Marão. Despois volvemos baixar para facer o camiño á beira do río Carneiro, nun agradable paseo pola natureza, e finalmente atravesarmos a ponte sobre o río Ovelha, En Baião, onde comezamos xa a apreciar Amarante.

No concello de Amarante, o percorrido segue a antiga Estrada da Companhia do Alto Douro (coñecida como estrada pombalina 61) e pasa polas localidades de Estalagem, Reboreda, Matias, Corujeiras, Ovelhinha, Larim e Padronelo. Desde Padronelo, o peregrino inicia o descenso cara á cidade de Amarante.

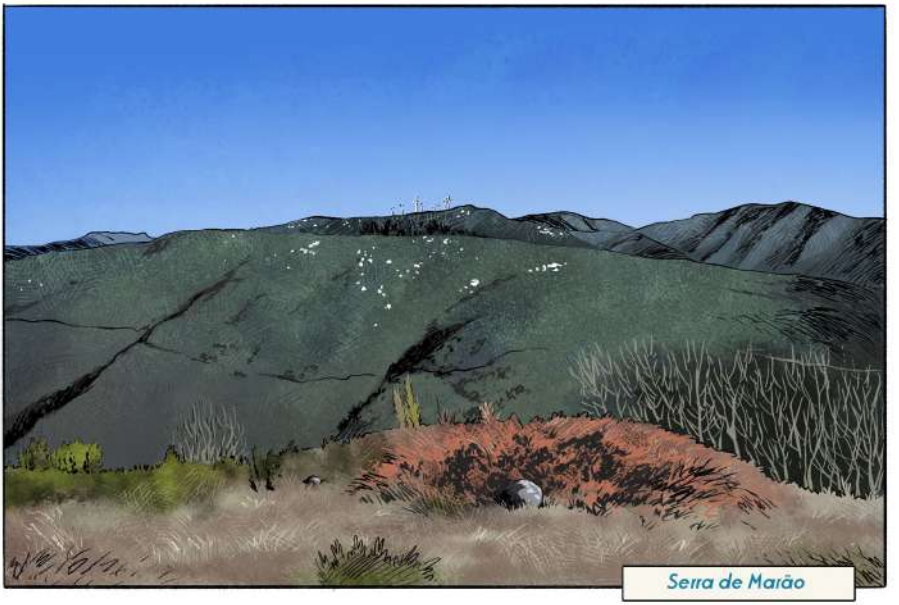

Serra de Marão

A entrada na cidade faise pola rúa dos Pauzinhos, que desemboca no Largo Conselheiro Antônio Cândido (Arquinho), onde se atopaba a Albergaria do Covelo do Tâmega. Pola actual rúa 31 de Janeiro, antiga do Covelo, chégase á ponte de São Gonçalo, ao cruzala, atopamos o convento de São Gonçalo, un dos símbolos da devoción a São Gonçalo e xacobea deste itinerario.

Desde a igrexa de São Gonçalo continuamos polas rúas 5 de Outubro, Teixeira de Vasconcelos, Miguel Bombarda, Miguel Pinto Martins, Seixedo, Carlos Amarante e rúa de Guimarães, onde remata o centro histórico de Amarante.

No lugar de Pinheiro, o itinerario segue polas localidades de Costa, Penalta e Rio Mau ata o mosteiro de Telões. Desde o mosteiro, subindo ás localidades de Forcado e Castanheiro Redondo, chégase ó concello de Felgueiras.

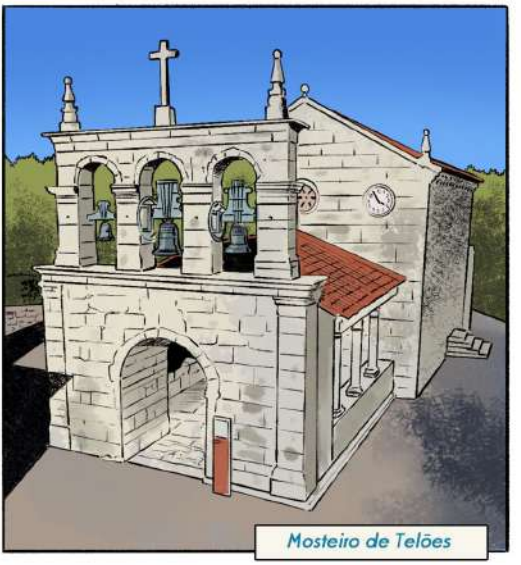

Mosteiro de Telões

Convento de São Gonçalo

AMARANTE - FELGUEIRAS

Ao chegar a Borba de Godim, xa en Felgueiras, a ruta continúa xunto a unha magnífica zona vitícola. Seguimos entre viñedos, subindo cara ao centro histórico da Lixa. Despois seguimos un pequeno tramo de vía romana en dirección a Caramos. Subindo por unha calzada medieval chegamos ao mosteiro de Caramos, fundado no século XII, que merece unha visita.

Desde aquí dirixímonos a Margaride, pasando por Moure, onde se atopa o cruceiro máis antigo do concello, de 1607. No centro histórico de Felgueiras, o patrimonio de finais do século XIX e comezos do XX reflicte un novo estilo arquitectónico no que se mesturan o romanticismo e a arte nova. Chegamos á Casa das Torres, un fermoso pazo onde se sela a credencial do peregrino. Desde aquí seguimos á dereita cara á igrexa matriz de Margaride.

Mosteiro de Santa Maria de Pombeiro

Comezamos o descenso cara ao mosteiro de Santa Maria de Pombeiro, fundado en 1102, e desde alí avanzamos cara á aldea do Burgo. Finalmente, pola fermosa calzada romana do Arco, chegamos á ponte do Arco, que cruzamos de Vila Fria a Guimarães.

Via Romana da Boavista e Ponte do Arco

Terroir

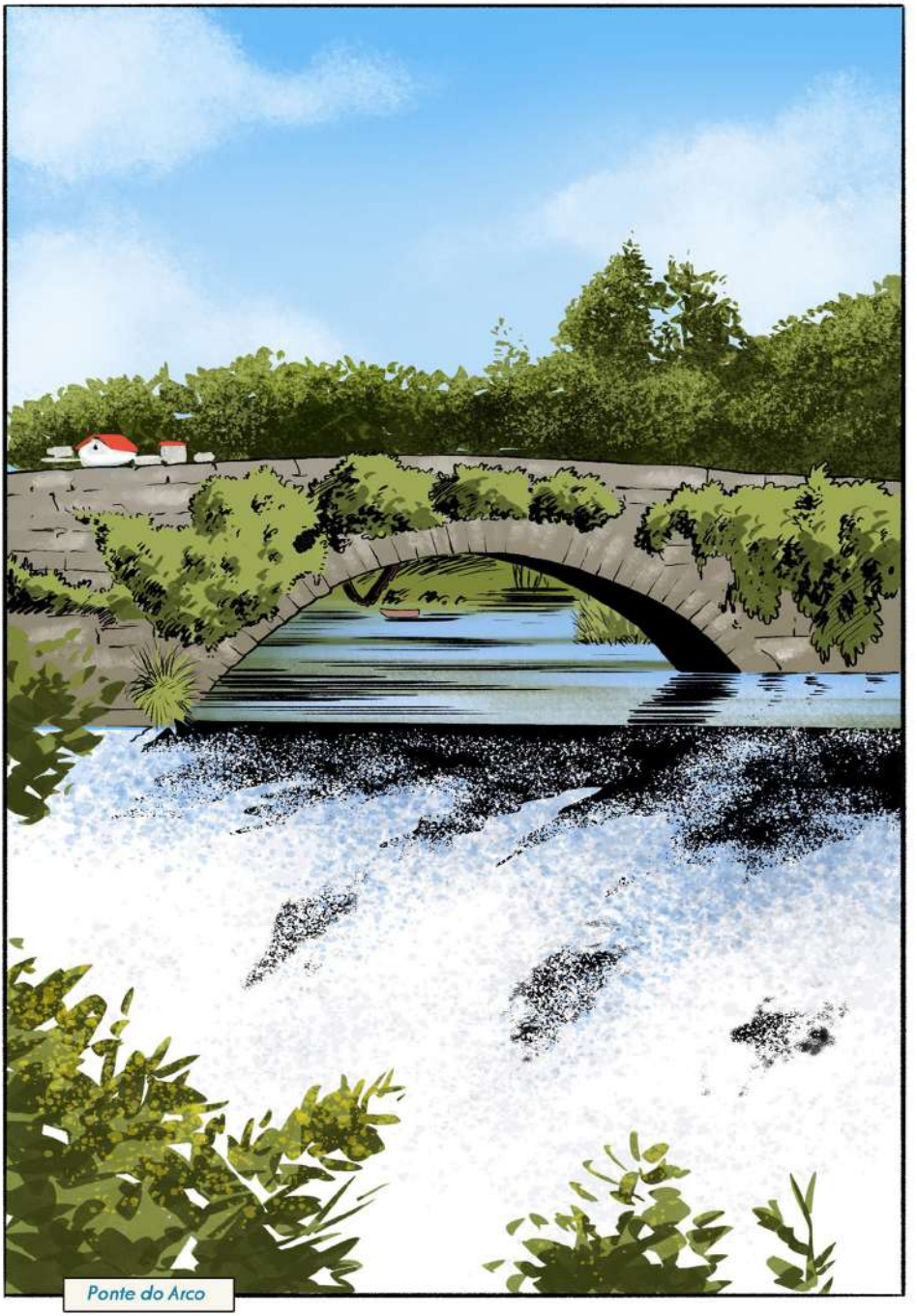

Ponte do Arco

FELGUEIRAS - FAFE - GUIMARÃES

Antes de seguir cara a Guimarães, paga a pena desviarse para coñecer Fafe, territorio que presenta indicios de ter sido atravesado por peregrinos nunha variante do Camiño de Torres ao da Geira e Arrieiros, entre os séculos IX e XVIII.

Entrazado de palla

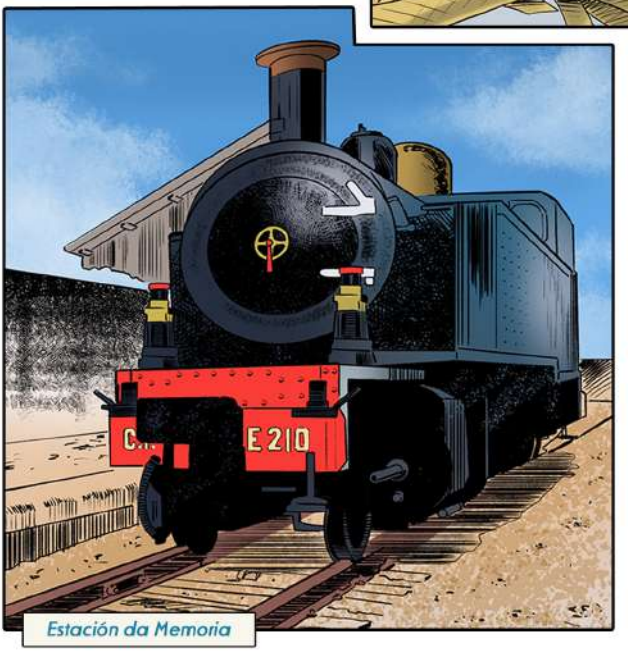

Estación da Memoria

O certo é que, entre patrimonio, natureza e tradición, Fafe ofrece unha camiñada única, ao longo da cal é posible descubrir a fermosa artesanía dos Entrançados de Palha de Fafe, as emblemáticas Casas dos Brasileiros de Torna-viagem, como o Teatro Cinema de Fafe e o Arquivo Municipal; os espazos identitarios como a igrexa románica de Arões, clasificada como Patrimonio Nacional, a Estação Memória - Museu Interpretativo, e a singular Justiça de Fafe, que axudan a contar a historia e a identidade deste territorio.

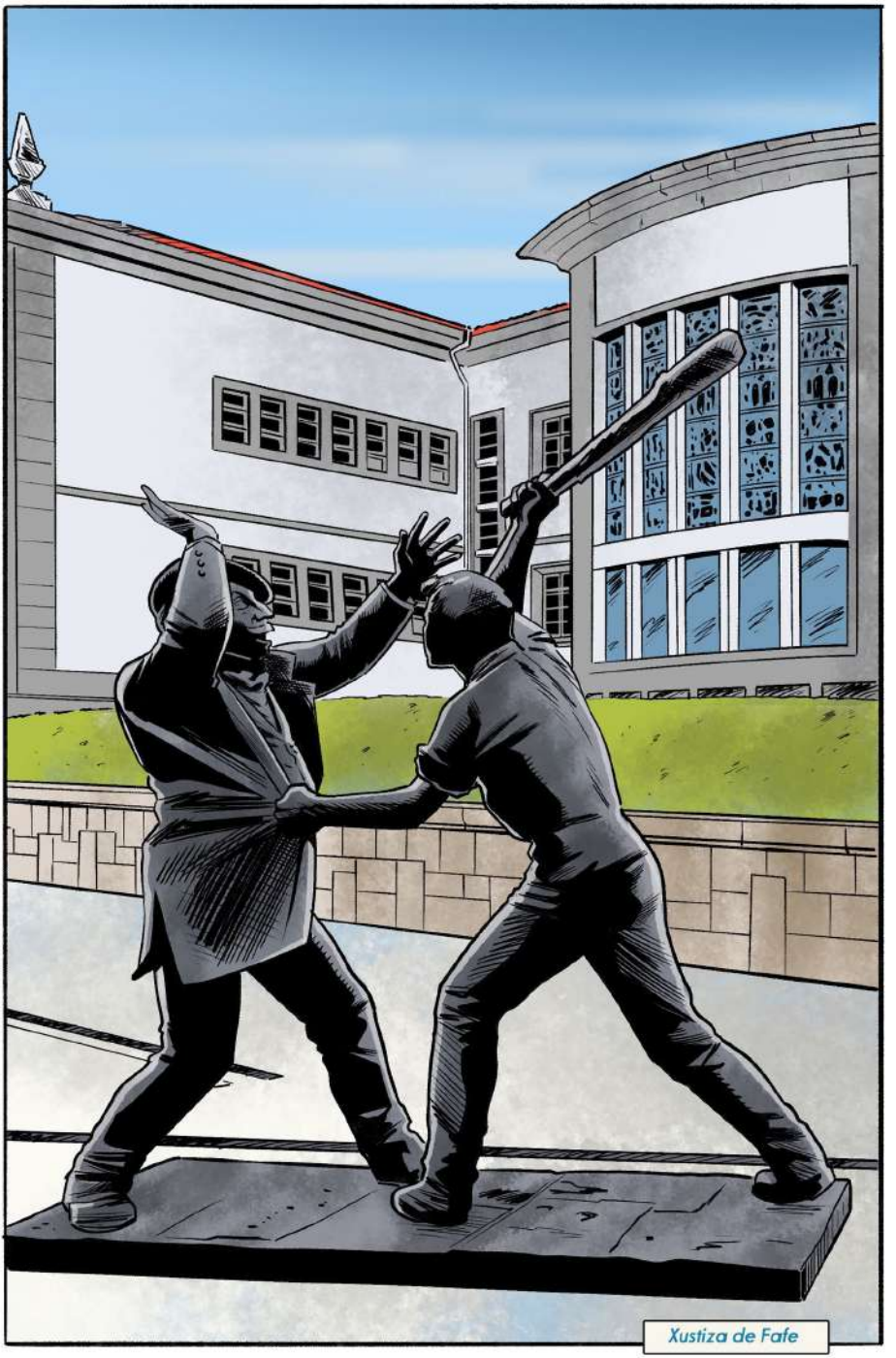
Xustiza de Fafe

A gastronomía excelente, na que destaca a recoñecida vitela asada á moda de Fafe, o emblemático Salto da Pedra Sentada, referencia imprescindible do Rally de Portugal, e a icónica Casa do Penedo son sinais distintivos dun concello rico en emocións e autenticidade.

Casa do Penedo

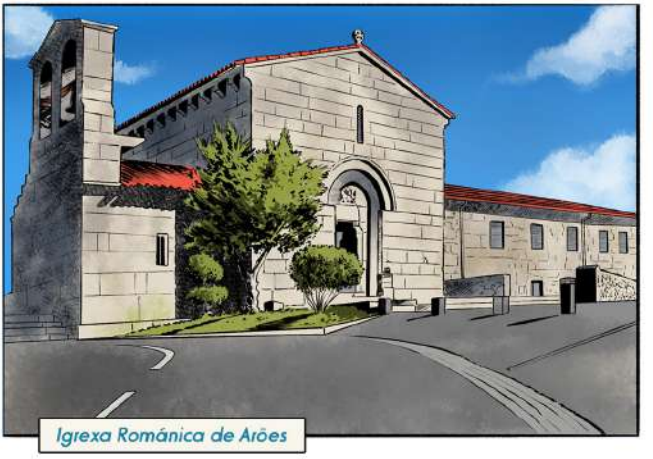

Igrexa Románica de Arões

Ao deixar Fafe, volvemos ao Camiño de Torres en dirección a Guimarães. Nesta cidade coñecida como berce da nacionalidade portuguesa, cuxo Centro Histórico foi clasificado como Patrimonio Mundial da Humanidade en 2001 pola Unesco, podemos visitar o Castelo e o Pazo dos Duques de Bragança.

GUIMARÃES - BRAGA

Atravesamos o seu centro histórico, pasando polo Largo da Oliveira, onde atopamos a Igrexa de Nossa Senhora da Oliveira e mesmo en frente o Padrão do Salado, monumento nacional. O camiño segue pola Praça de São Tiago, e antes de deixar Guimarães atravesamos as Caldas das Taipas, onde encontramos os Banhos Velhos, de orixe romana, e a Ara de Trajano, con mención honorífica, datada de 103 D.C., na honra do emperador romano Trajano Augusto. De feito, nesta etapa son moitas as evidencias da presenza do Imperio Romano, sendo unha delas a Vía Romana que unía Guimarães a Braga, nomeada en 1910 como Monumento Nacional.

Por fin chegamos a Braga, onde podemos aproveitar para visitar o Santuário do Bom Jesus do Monte, composto por un conxunto arquitectónico-paisaxístico integrado por unha igrexa, unha escalinata onde se desenvolve a Vía Sacra do Bom Jesus, unha área de bosque e un funicular, recentemente nomeado Monumento Nacional e declarado Patrimonio Mundial da Humanidade pola UNESCO. Aquí o camiño únese ó itinerario do Central procedente de Vila Nova de Famalicão, para proseguir por Vila Verde e Ponte de Lima até Santiago de Compostela.

Rúa de Santa Maria. Centro histórico

Igrexa da Nossa Senhora da Oliveira

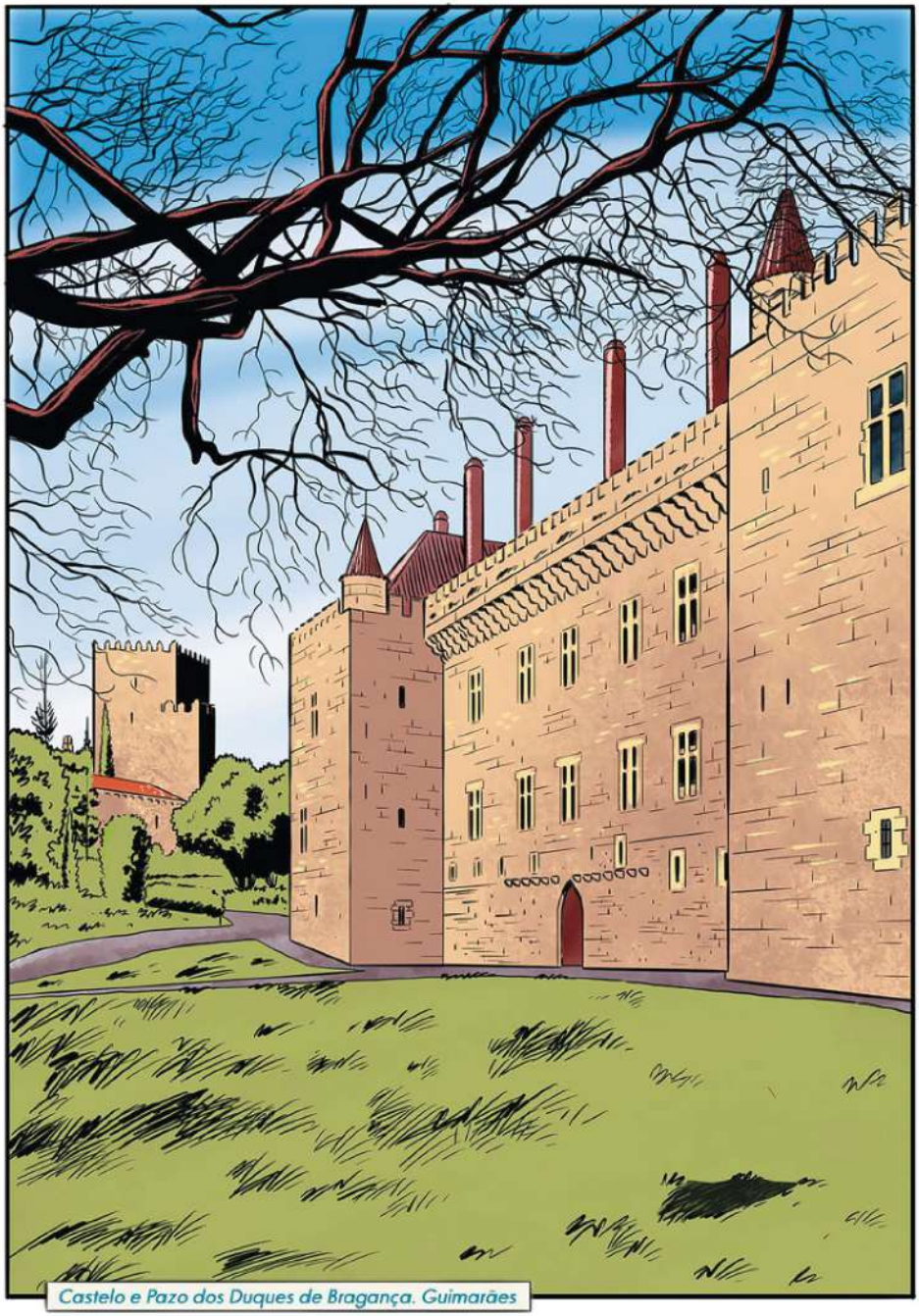

Castelo e Pazo dos Duques de Bragança. Guimarães

Praza de S. Tiago

Banhos Velhos - Caldas das Taipas

Santuario Bom Jesus de Braga

CAMIÑO PORTUGUÉS DA COSTA

1. Porto - Matosinhos - Maia
2. Maia - Vila do Conde - Póvoa de Varzim
3. Póvoa de Varzim - Esposende
4. Esposende - Viana do Castelo
5. Viana do Castelo – Caminha
6. Caminha - Vila Nova de Cerveira
7. Vila Nova de Cerveira - A Guarda
8. A Guarda - Santa María de Oia
9. Santa María de Oia - Baiona
10. Baiona - Vigo
11. Vigo - Redondela

O Camiño Portugués da Costa era, segundo algúns historiadores, un dos eixos máis importantes para chegar á tumba do apóstolo en Santiago de Compostela, mais foi na época moderna, a partir do século XV, cando adquiriu especial relevancia, ó ser empregado polos habitantes das poboacións costeiras e polas persoas que desembarcaban nos portos marítimos. A ruta parte do Porto e poercorre varios municipios pola beira do mar ate a fronteira con Galicia.

PORTO - MATOSINHOS - MAIA

O camiño da costa ten o seu punto de partida na cidade do Porto, onde comparte en gran parte o trazado do camiño central. Preto da Catedral, encóntrase a Capela da Señora das Verdades, lugar de acollida dos peregrinos. Aquí pódense selar as credenciais. Chegando ó Campo dos Mártires da Patria, podemos visitar o Centro Portugués de Fotografía, instalado no edificio da antiga Cadeia da Relação do Porto. Xa na Praza do Exército Liberador, encontramos o cruceiro do Senhor do Padrão, edificado en 1738, que marca a relixiosidade dos camiños desta época. Chegando ó cruceiro do Padrão da Légua en Matosinhos, o camiño comeza a separarse do trazado central. Dirixímonos cara o Largo do Souto, referenciado en 1258 como "ad crucem Sanctii Iacobii Costoyas". Moi preto encontramos a Igrexa Parroquial de Santiago de Custóias e despois de atravesarmos o río Leça sobre a ponte medieval de D. Goimil, avanzamos cara ó límite do concello, até o Marco do Couto de Leça. Entramos en Maia por Moreira da Maia e seguimos polos arredores do aeroporto Francisco Sá Carneiro, do cal nos podemos desviar brevemente até á Igrexa Conventual de S. Salvador de Moreira da Maia, fundada no século XI.

Catedral da Sé do Porto

Igrexa Parroquial de Santiago de Custóias

Castelo do Queijo

Igrexa do Bom Jesus de Matosinhos

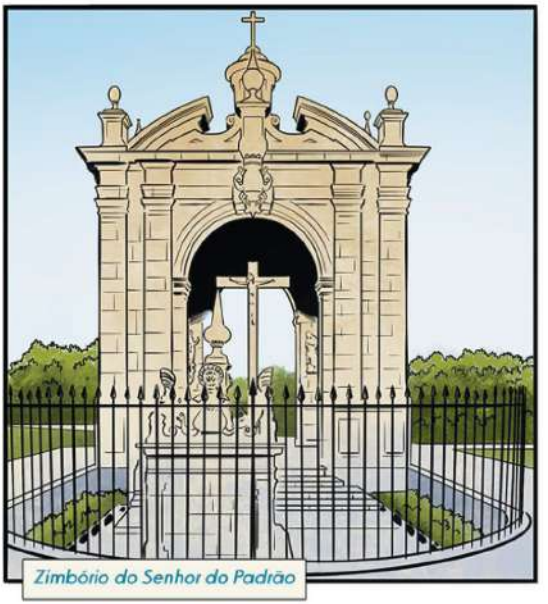

Zimbório do Senhor do Padrão

Monumento "Tragédia no mar"

MAIA - VILA DO CONDE - PÓVOA DE VARZIM

Retomando o camiño, pasamos xunto á Capela de Nossa Senhora da Mãe dos Homens e, xa case saíndo de Maia, xunto á Igrexa de Santa Maria de Vila Nova da Telha. Chegando a Vila do Conde por Aveleda, o camiño, despois de pasar pola Igrexa de Santiago de Labruge, achégase á costa e pasa polas praias de Labruge e Mindelo antes de atravesar as pasarelas da Reserva Ornitolóxica de Mindelo, situada entre Mindelo e o río Ave, que foi en 1957 a primeira área protexida creada en Portugal.

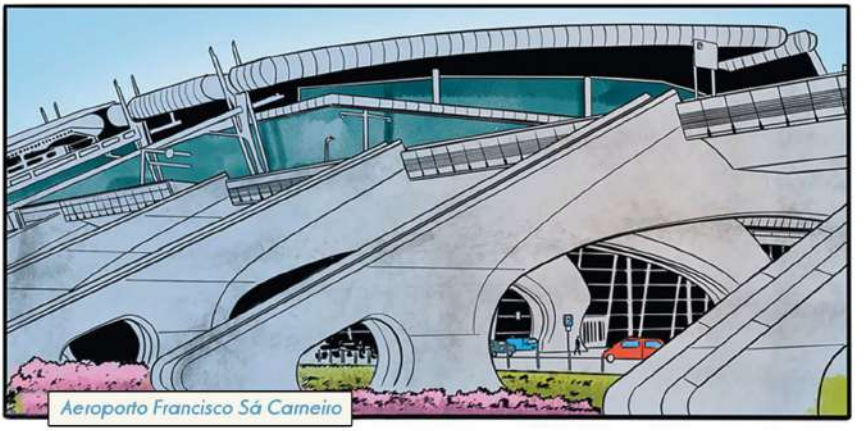

Aeroporto Francisco Sá Carneiro

Capela de Nossa Senhora Mãe dos Homens

Igrexa Santa Maria de Vila Nova de Telha

Igrexa de Santiago de Labruge

Zoo da Maia

Despois de chegar ao lugar de Pindelo, na freguesía de Árvore, pásase polo lugar da Granja e preto da igrexa do antigo convento dos Capuchos e de Santa Maria de Azurara. Cruzamos a ponte sobre o Ave para chegar a Vila do Conde, con todo, ao longo dos séculos, a maioría dos viaxeiros atravesaba o río en barca, que estivo en funcionamento ata finais do século XVIII. En Vila do Conde é case obrigatorio pasar pola súa Igrexa Matriz, do século XV, un dos monumentos máis emblemáticos da cidade e aínda hoxe unha das maiores igrexas parroquiais do país.

Mosteiro de Santa Clara

Paisaxe Protexida Rexional do Litoral de Vila do Conde

Ponte Románica d´Ave

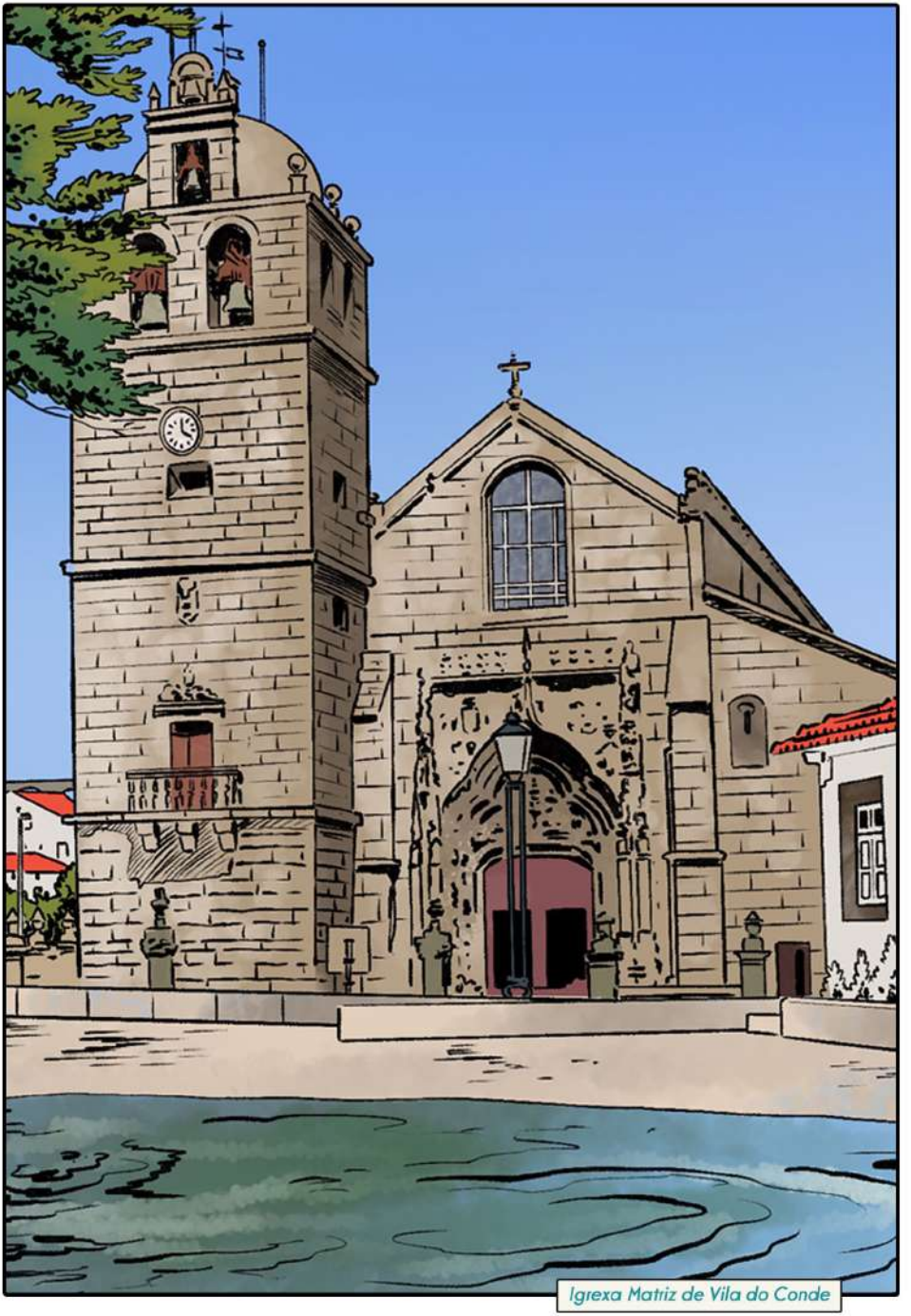

Igrexa Matriz de Vila do Conde

PÓVOA DE VARZIM - ESPOSENDE

O camiño continúa por Póvoa de Varzim, á beira do mar, pasando pola Fortaleza da Nossa Senhora da Conceição, construida entre 1701 e 1740. Alí preto podemos visitar o Pelourinho, os Paços do Concelho, o Museu e a Igreja Matriz de Póvoa de Varzim. Antes de dirixirnos ao límite do concello, vale a pena visitar a Cividade de Terroso, que debido á súa proximidade ó mar foi un importante poboado da cultura castrexa da Península Ibérica.

Paseo da Praia de Santo André

Camiño pola Costa - Muíño Luísa da Costa

Praia de Póvoa de Varzim

En Esposende, o camiño entra pola vila de Apúlia, cos seus famosos muíños de vento nas dunas da praia. Diriximonos á vila de Fão, onde se atopa o santuario do Bom Jesus, edificio de comezos do século XVIII, e continuamos despois cara á cidade de Esposende. O paso do río Cávado pode facerse pola ponte D. Luís Filipe ou en barca, no lugar da Barca do Lago, en Fonte Boa.

Muíños de vento - Apúlia

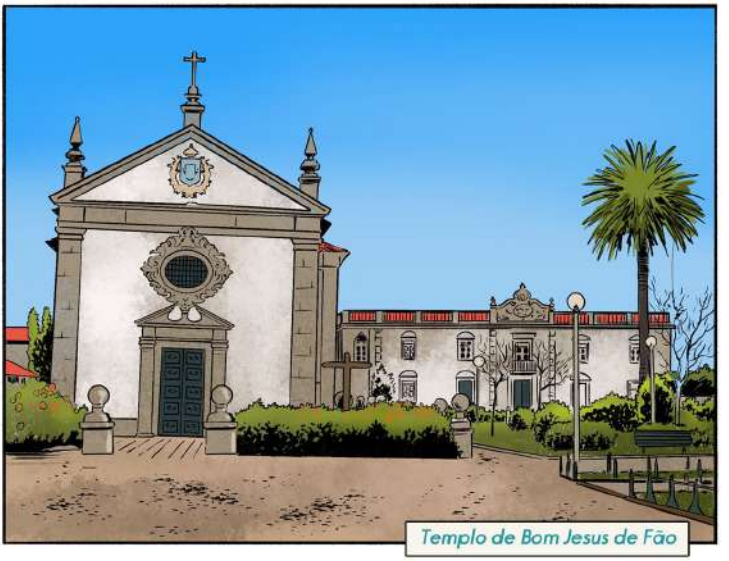

Templo de Bom Jesus de Fão

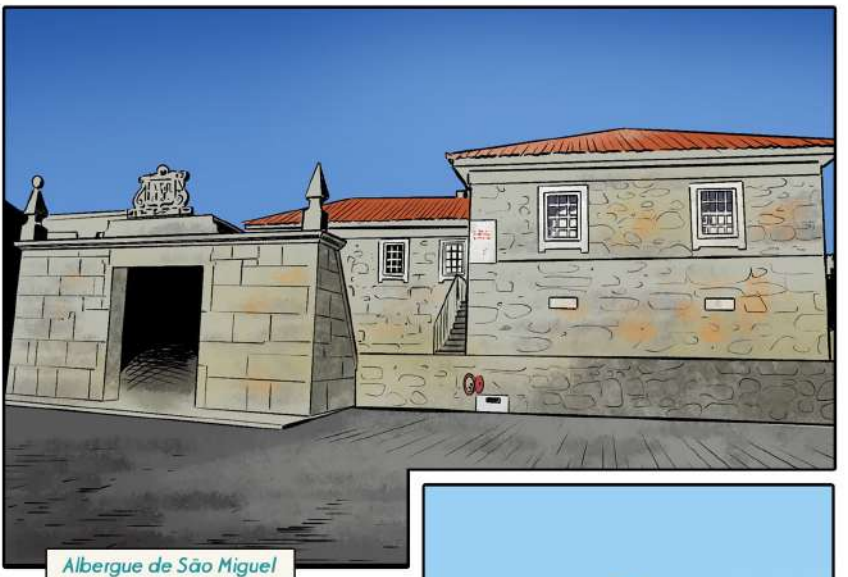

Albergue de São Miguel

Percorremos o Parque Natural do Litoral Norte, co seu extenso sistema dunar.
Ao longo do traxecto atópanse numerosos marcos e esculturas alusivos ao Camiño de Santiago e, en Marinhas, está o albergue de peregrinos de São Miguel.

O itinerario continúa pola Estrada Velha en dirección a Mar e Belinho, pasando pola igrexa parroquial e polo cruceiro de granito datado en 1677.
Máis adiante pasa por Portela, onde se atopa a capela de São Cristóvão, templo do século XV.

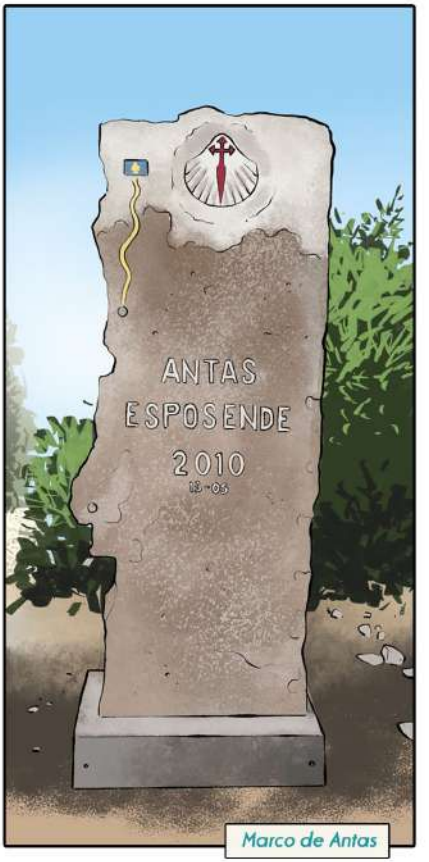

Marco de Antas

ESPOSENDE - VIANA DO CASTELO

Continúa pola freguesía de Antas, dirixíndose á Ponte do Sebastião, para atravesar o río Neiva e chegar a Viana do Castelo. Chegando á cidade de Viana do Castelo, a cidade do Atlántico máis ó norte de Portugal, rodeada por río, montaña e mar, pasamos por varias localidades, como Castelo de Neiva, onde podemos visitar a Igrexa de Santiago a máis antiga dedicada ao Apóstolo fora do territorio español.

Igrexa Matriz de Esposende

VIANA DO CASTELO - CAMINHA

Máis adiante atopamos tamén o Mosteiro de San Romão do Neiva, ou Anha, así como a Igrexa parroquial de Santiago de Anha, antes de atravesar a Ponte Eiffel en dirección ó centro. Alí podemos visitar a Sé de Viana e o Hospital Velho, onde se encontra instalado o centro interpretativo do Camiño Portugués da Costa.
E antes de partir de Viana do Castelo podemos visitar en Cabanas o seu mosteiro beneditino, o Convento de S. João de Cabanas.

Praza da República

Convento de S. João de Cabanas

Igreja de Santiago de Castelo do Neiva

Mosteiro S. Romão do Neiva

Igrexa paroquial S. Tiago de Anha

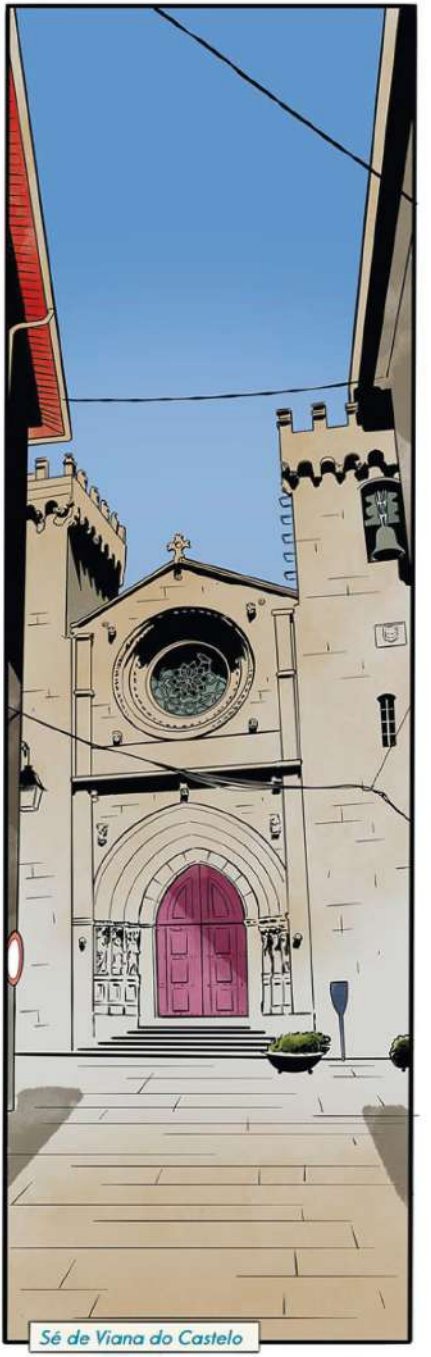

Sé de Viana do Castelo

CAMINHA - VILA NOVA DE CERVEIRA

Entramos en Caminha pola freguesía de Âncora, entre camiños forestais, pasando pola Ponte da Torre. En Vila Praia de Âncora, encóntrase a Anta ou Dolmen da Barrosa, e chegando á Praza da República, a Capela de N. Sra. da Bonança. Xunto ó mar encóntrase a Forte da Lagarteira e no centro histórico a Torre do Relógio e a Igrexa da Misericórdia. Pola rúa Direita o trazado adéntrase no núcleo do casco antigo, onde podemos visitar a súa Igrexa Matriz.

Chafariz do Terreiro

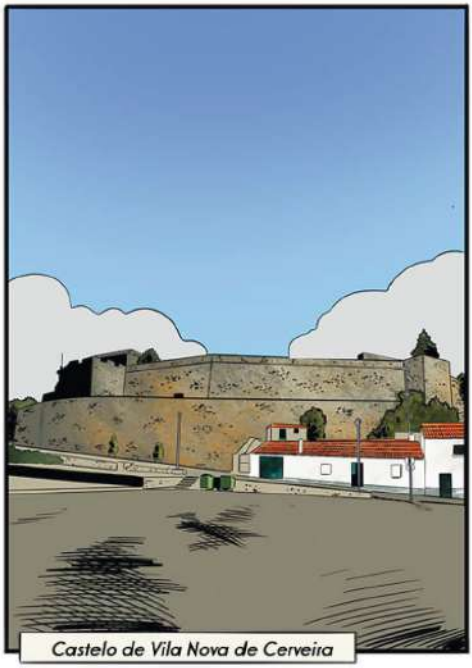

Castelo de Vila Nova de Cerveira

VILA NOVA DE CERVEIRA - A GUARDA

En Vila Nova de Cerveira o camiño pasa polo centro histórico onde se encontran o Castelo e as Fortalezas, ambas patrimonio histórico, e que constitúen o seu maior símbolo de identidade. No interior do castelo atópase o primeiro hospital da vila, onde os peregrinos se dirixían en busca de asistencia. Actualmente, os seu paso para España pode facerse usando a Ponte da Amizade, ó lado do Forte de Lovelhe, ou seguir rumbo a Valença, por camiños planos, rodeando campos agrícolas e a curta distancia das augas do Miño.

A GUARDA - OIA

Camiñando pola beira do Miño, chegamos ó seu esteiro, que forma a desembocadura no océano Atlántico. A fermosa panorámica complétase coa incesante mirada dende ó alto do monte Santa Trega, fogar dos celtas e lugar onde se conserva un dos castros máis importantes de Galicia. A etapa remata na localidade de Oia, onde o seu Mosteiro de Santa María (s. XII) foi declarado en 1931 Ben de Interese Cultural. Consta dunha arquitectura austera, sobria, propia das construcións e da norma da Orde do Císter. O claustro, sala capitular, sancristía e coro alto datan do s. XVI.

Mosteiro de Santa María

OIA - BAIONA

Saíndo de Oia cara Baiona atopámonos na parroquia de Mougás unha paraxe natural agochada entre as montañas da Serra da Grova: as pozas de Mougás, piscinas naturais rodeadas de fervenzas. Aquí atópanse os petroglifos máis antigos de Galicia. De camiño a Baiona pasamos ó carón do Cabo Silleiro e o seu faro que data de 1924, o cal substituíu a unha edificación anterior do século XIX situada ó nivel do mar.

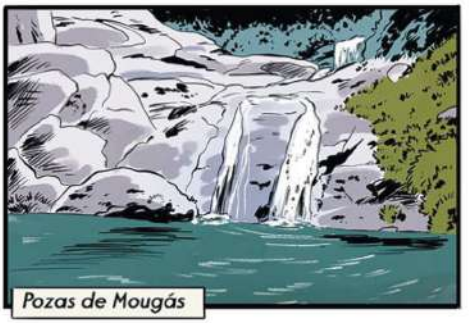

Pozas de Mougás

Chegamos a Baiona, entrando polo seu casco histórico que conta con arquitectura medieval, renacentista e barroca. No alto do Monte de San Roque podemos observar a Virxe da Rocha, tallada en pedra por Antonio Palacios, cunhas fermosas vistas ao mar. Achegámonos ó litoral e encontramos a xoia da vila, o seu fantástico Parador localizado na península de Monterreal, mirando cara á Ría de Vigo. Se avanzamos polo paseo marítimo, á altura do porto, atopamos unha réplica da Carabela Pinta, que conmemora a súa chegada ó porto de Baiona despois da primeira expedición ás Américas levada a cabo por Cristovo Colón.

Castelo de Monterreal

BAIONA - VIGO

Saíndo do núcleo urbano de Baiona, collemos ruta cara Vigo. Chegamos á Fonte do Pombal e cruzamos a Ponte medieval da Ramallosa, por onde pasaba a Vía XX romana per loca marítima. Seguimos camiñando cara Panxón, e pasamos polo Templo Votivo do Mar, obra do arquitecto Antonio Palacios, e o Arco visigótico de Panxón. Xa en Vigo, encontramos a Igrexa románica de San Salvador de Coruxo seguida de fermosas praias.

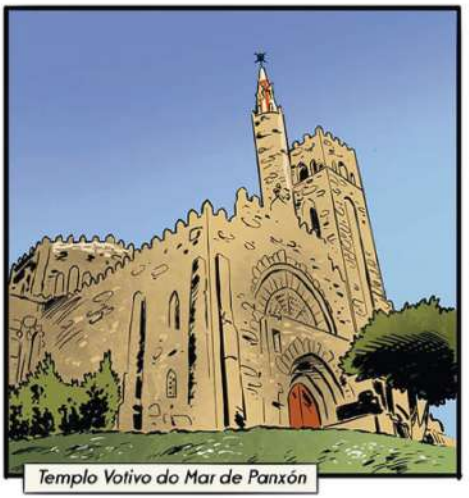

Templo Votivo do Mar de Panxón

Continuamos á beira do Lagares ata chegar ó Pazo de Castrelos (s. XVII), actual museo que alberga arqueoloxía e pintura galega. De camiño ó centro, descubrimos no Paseo de Alfonso XII, coa ría ós seus pés, a oliveira centenaria, símbolo da cidade. Vigo constitúe ademais a maior cidade galega, sendo posible ler a súa historia a través da arquitectura: conta con xacementos castrexos no Parque do Castro, antigas salinas romanas no Centro Arqueolóxico do Areal e a Vila romana de Toralla, construcións mariñeiras no casco vello, vestixios medievais defensivos na muralla e no Castelo de San Sebastián, edificios do século XIX no seu ensanche como a neogótica Igrexa de Santiago, ou obras do século XX como o edificio modernista Simeón ou a figura do Sireno. Alén diso, unha das súas maiores atraccións turísticas son as fermosas Illas Cíes, que forman parte do Parque Nacional Marítimo-terrestre das Illas Atlánticas de Galicia.

VIGO - REDONDELA

Deixando Vigo atrás, contemplamos a ermida de Nosa Señora da Guía, santuario edificado nunha área privilexiada cunhas fermosas vistas. Seguimos camiñando polas parroquias de Parada, Igrexa, e na altura de Trasmañó podemos subir até «O mellor banco do mundo», parar e desfrutar das fermosas vistas da ría en conxunto, as Illas Cíes, a Ponte de Rande, Moaña, Cangas, A Illa de San Simón, Santa Cristina e San Adrián de Cobres... Podemos tamén visitar o Museo Meirande, Centro de Interpretación da Batalla de Rande, que tivo lugar en 1702 entre tropas anglo-holandesas contra hispano-francesas. Continuamos até Redondela, punto no que enlazamos co Camiño Portugués Central até chegar a Santiago de Compostela.

Praza de España

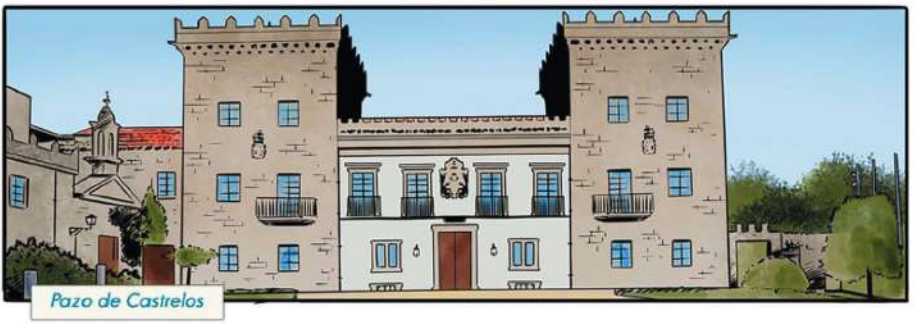

Pazo de Castrelos

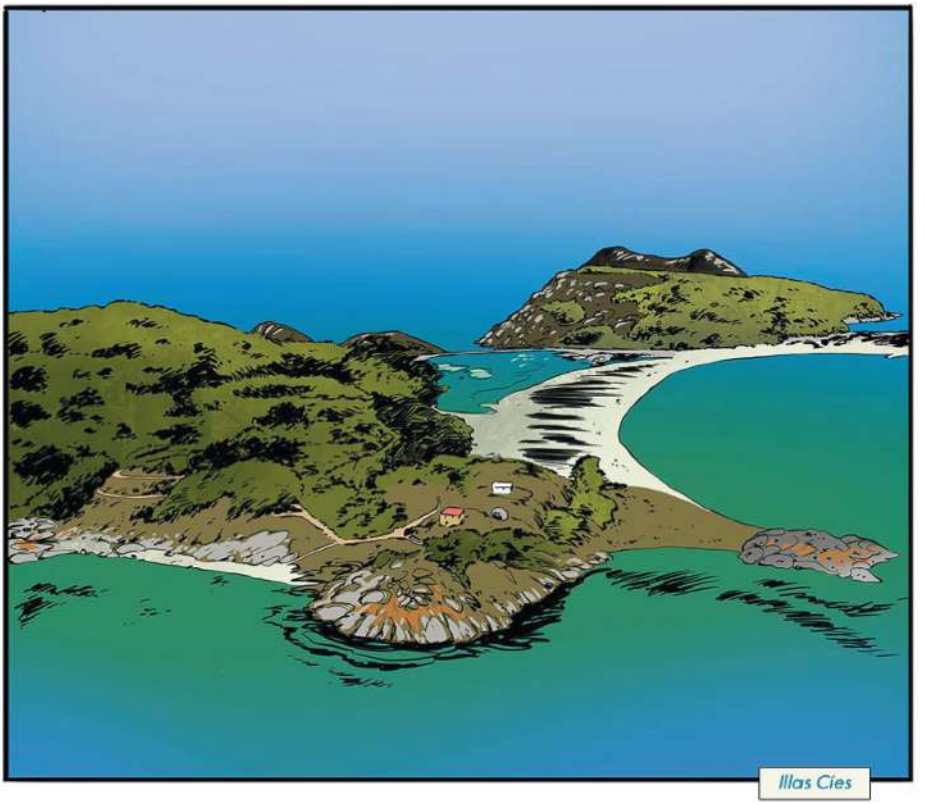
Illas Cíes

Illas Cíes

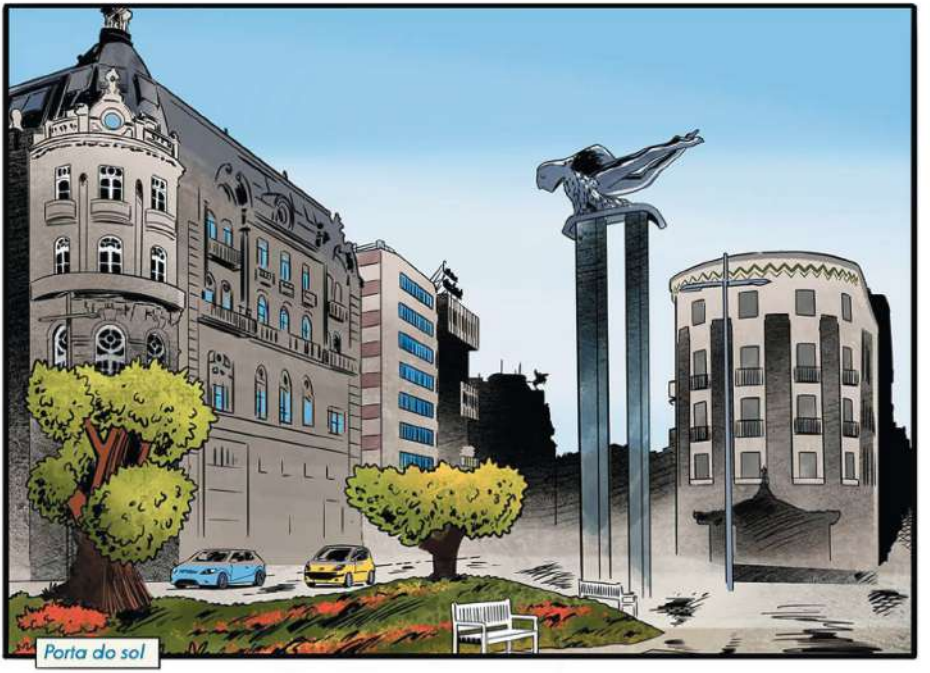
Porta do sol

Capela da Guía

Teatro Afundación

MAR DE AROUSA E RÍO ULLA

Variante NORTE:
1. Aguiño (Ribeira) – Boiro
2. Boiro – Rianxo
3. Rianxo – Padrón

Variante SUR:
1. Sanxenxo – Cambados
2. Cambados – Vilagarcía de Arousa
3. Vilagarcía de Arousa– Catoira
4. Catoira – Padrón

Este camiño conmemora a ruta de entrada a Galicia que o sarcófago de pedra do Apóstolo Santiago realizou até chegar a Compostela dende Xerusalén alá polo ano 44 da nosa era. Este percorrido é coñecido como Traslatio, e xa o Códice Calixtino, no seu Libro III, narra a devandita viaxe.
Na actualidade este camiño pódese realizar a través dunha travesía marítima, parando nos diversos portos da Ría de Arousa, ou por terra, visitando as diferentes localidades da zona a través de dúas rutas: a variante norte, que parte dende a localidade coruñesa de Ribeira, e a variante sur, que comeza na vila pontevedresa de Sanxenxo e pasa pola cidade de Vilagarcía de Arousa. Ambas as dúas seguen o litoral dirixíndose ó río Ulla para unirse e continuar até Santiago de Compostela seguindo o trazado do camiño Portugués.

VARIANTE NORTE

RIBEIRA - BOIRO

Comezamos o noso camiño en Aguiño, na parte oeste do concello de Ribeira, preto dos vestixios dun porto fenicio localizado no peirao da Covasa. Se ollamos ó lonxe veremos a Illa de Sálvora que forma parte do Parque Nacional Marítimo-terrestre das Illas Atlánticas de Galicia, co seu faro datado de 1921. Antes de diriximos cara á vila de Ribeira adentrámonos no Parque Natural das Dunas de Corrubedo e Lagoas de Carregal e Vixán, no cal destaca o complexo natural formado por unha duna móbil, as lagoas e as súas praias, ademais do seu faro (1854). Así mesmo, o lugar de Oleiros conta co Dolmen de Axeitos, monumento megalítico que data do III milenio a.C. Diriximonos cara ó centro, onde atopamos o maior porto de baixura de Galicia. Nas inmediacións da Avenida do Malecón ten lugar no verán a coñecida Festa da Dorna, declarada de Interese Turístico de Galicia. Continuamos cara á Pobra do Caramiñal onde nos dá a benvida a Torre de Xunqueiras (s. XIII - XVIII) . Adentrándonos na vila, pasando pola Torre Bermúdez podemos visitar o Museo Valle-Inclán antes de continuar o noso camiño cara a Boiro.

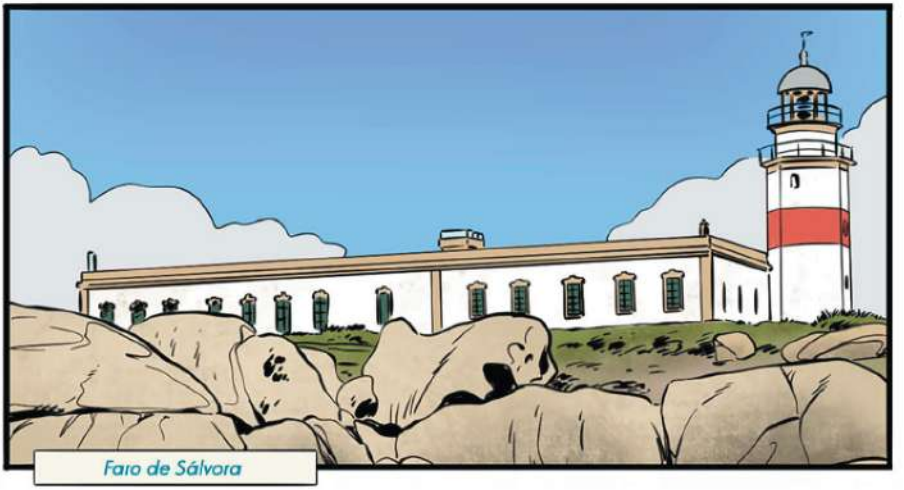

Faro de Sálvora

Sálvora - Sereа

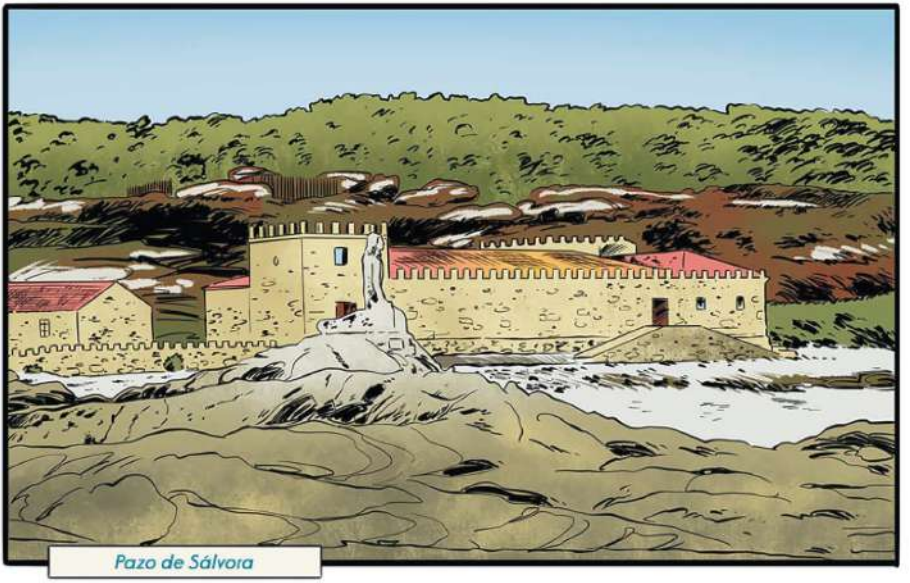
Pazo de Sálvora

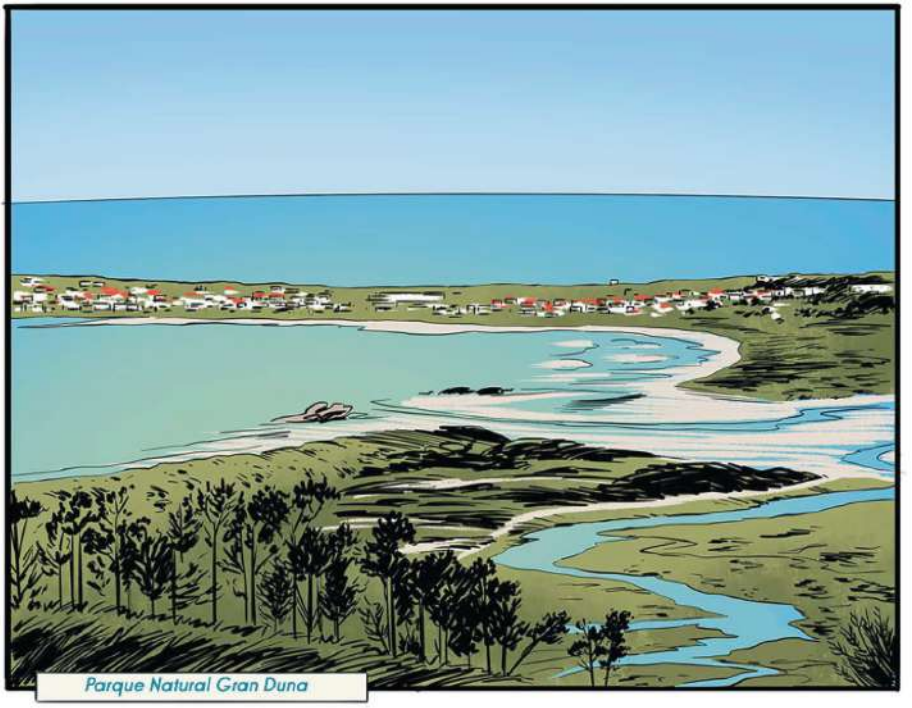
Parque Natural Gran Duna

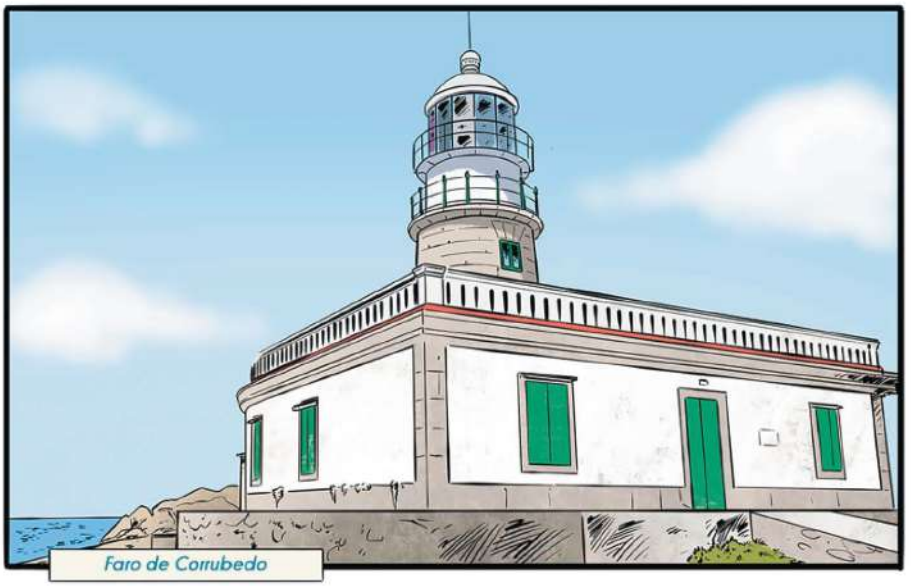
Faro de Corrubedo

Dolmen de Axeitos (Oleiros)

Praia do Vilar

BOIRO - RIANXO

En Boiro, destacan importantes xacementos prehistóricos así como xacementos prerromanos como o Castro de Neixón. Antes de saír da vila cara Rianxo podemos desfrutar tamén das súas múltiples praias. Rianxo viu nacer ós ilustres galegos Castelao, Manuel Antonio e Rafael Dieste. Non podemos marchar sen
visitar o santuario de estilo gótico da Virxe de Guadalupe, patroa do municipio, o Pazo de Martelo (s. XVII-XVIII) e o Cruceiro Barroco e igrexa de Santa Comba, así como o Hórreo de Araño, o máis longo de toda Galicia.

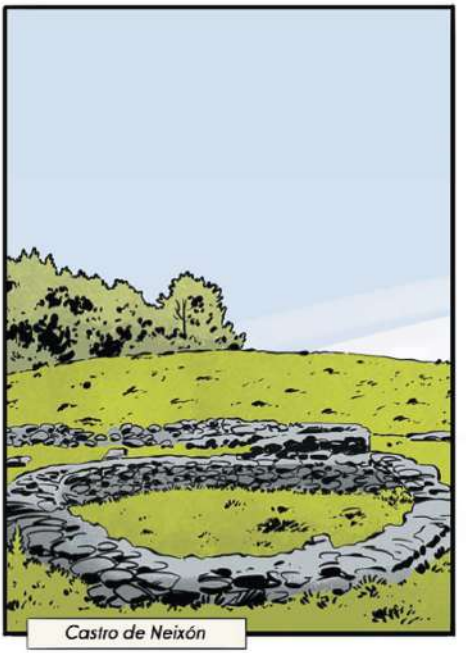

Castro de Neixón

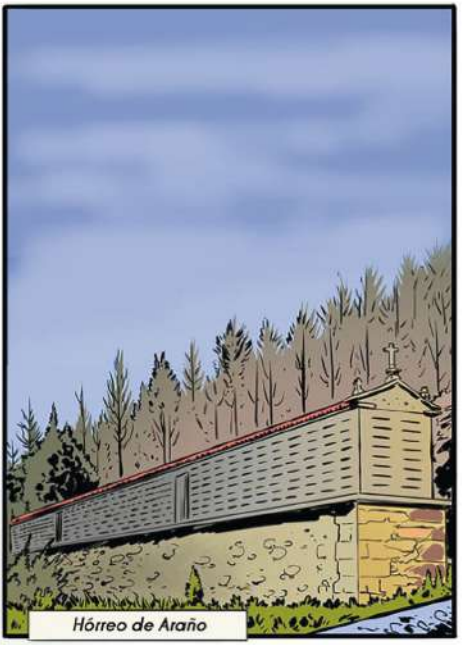

Hórreo de Araño

RIANXO - PADRÓN

Continuando pola desembocadura do río, odemos avistar ó outro lado a vila de Catoira e, a continuación, as súas marismas. Neste punto, podemos cruzar a ponte que conecta ambos municipios para continuar o trazado da variante sur, seguindo as Torres do Oeste, ou podemos seguir na mesma beira do río, até chegar a Dodro. Xa en Dodro, flanqueado polos ríos Ulla e Sar, cómpre visitar o Pazo de Lestrove (s. XVI-XVIII) e a igrexa parroquial de Santa María do s. XVIII, obra de Simón Rodríguez, máximo expoñente en Galicia do Barroco de placas. Logo, o Pazo de Hermida, mencionado nas Cantigas de Santa María e residencia dos ilustres Rosalía de Castro e Manuel Murguía. Seguimos o camiño até a nosa seguinte parada, Padrón, onde enlazamos co trazado do Camiño Portugués que nos leva até Compostela.

VARIANTE SUR

SANXENXO - CAMBADOS

Comezamos a camiñar pola vila de Sanxenxo, as súas praias de Silgar e A Lanzada son dignas de admiración. Esta última, pertencente ós concellos do Grove e Sanxenxo, contén unha necrópole romana e os restos do Castelo da Lanzada (s. XII-XIII), coa súa torre e capela. Xa en territorio grovense, no Monte Miradella achegámonos ó punto máis alto da península do Grove, co seu Centro de Interpretación da Natureza. Na praia do Carreiro topamos as escavacións do Adro Vello, onde se achou unha moeda do s. XII coa imaxe da Traslatio, custodiada polo Museo das Peregrinacións de Santiago de Compostela. En Meaño, os Pazos de Zárate e Lis e a Ruta dos Muíños esperan ó viaxante, así como a igrexa románica de Simes e o seu hórreo característico pola súa forma en L. Camiñamos cara Meis, adentrándonos na natureza, onde destaca dende o punto de vista paisaxístico e etnográfico a Ruta dos Muíños e da Auga á beira do río Armenteira, que chega até o mosteiro do mesmo nome, de orixe cisterciense do século XII e que constitúe un dos máis importantes de Galicia. Antes de chegarmos a Cambados cómpre atravesar o concello de Ribadumia, localizado no centro do val do Salnés e bañado polo río Umia. Aquí destacan pazos señoriais como o de Barrantes, que dá nome tamén ó viño autóctono do municipio coñecido como Tinto de Barrantes.

Restos do Castelo da Lanzada

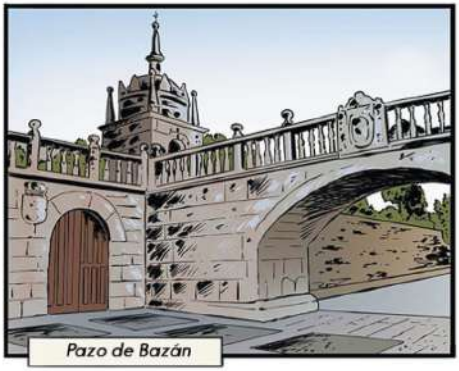

Pazo de Bazán

CAMBADOS - VILAGARCÍA DE AROUSA

Chegamos a Cambados, terra de viños e capital do albariño, que tamén corresponde coa Patria do poeta Ramón Cabanillas e dos escultores Francisco Asorey e Francisco Leiro. Ademais, o seu centro histórico é Ben de Interese Cultural e conta con numerosos pazos como os de Bazán (Parador Nacional de Turismo na actualidade), Ulloa e Montesacro, entre outros. Saímos cara a Illa de Arousa, no medio do Mar de Arousa. Podemos visitar o Parque Natural de Carreirón, cun hábitat protexido de aves migratorias e autóctonas importante, como a garza real, así como as súas numerosas praias.Cruzando de novo a ponte cara a península chegamos a Vilanova de Arousa, berce dos irmáns Camba e de Valle-Inclán, onde podemos visitar a casa museo do escritor. O municipio esténdese polo borde marítimo da ría, coñecido como o «Mar de Arousa», e conta con numerosas praias que conectan coa nosa seguinte parada, Vilagarcía de Arousa.

VILAGARCÍA DE AROUSA - CATOIRA

Chegamos a nobre vila de Vilagarcía. Pasamos pola Igrexa románica de San Martiño de Sobrán (s. XII), en Vilaxoán, acaroada ó Pazo do Lagar (s. XVI) e continuamos andando até chegar ó centro da cidade, fundado no século XV entre os montes Xiabre e Lobeira. Nesta cidade érguese o célebre Pazo de Vista Alegre, do s. XVI, e o seu convento, declarados Monumento Histórico-Artístico Nacional. Seguindo a súa zona portuaria chegamos até o paseo marítimo que acompaña as praias da Concha e Compostela e que une o centro con Carril, famosa polas ameixas que levan o seu nome. En fronte desta vila mariñeira podemos avistar a illa de Cortegada, que pertence ó Parque Nacional Marítimo-terrestre das Illas Atlánticas de Galicia e conta cun bosque de loureiros máis importantes de Europa. Continuando o litoral, deixamos atrás a ría de Arousa e entramos no esteiro do río Ulla.

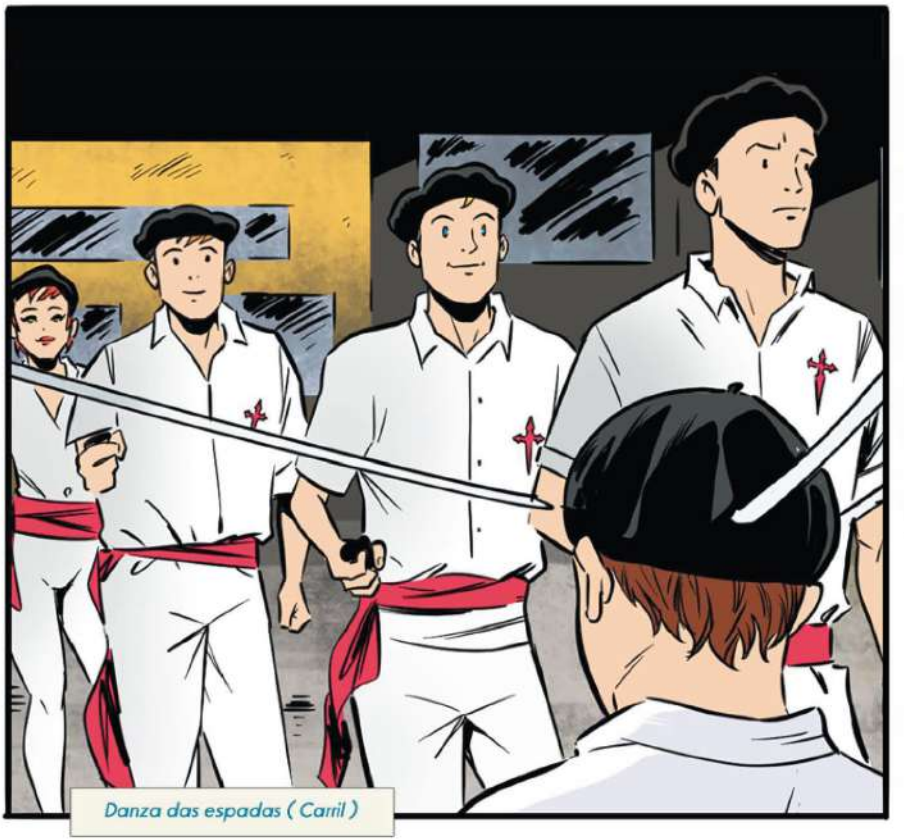

Danza das espadas (Carril)

Peirao de Pasaxeiros

Panorámica de Xiabre

Pazo de Vistalegre

CATOIRA - PADRÓN

Comezamos a seguinte etapa nas Torres do Oeste de Catoira, ó carón da ponte do río Ulla que conecta coa provincia da Coruña e co municipio de Rianxo. No pasado, esta área foi vítima constante de ataques normandos, polo que cada primeiro domingo de agosto na Romaría Vikinga recordan o importante papel de Catoira na defensa de Galicia ante estas incursións. As actuais Torres, tamén chamadas Castellum Honesti, datan do s. X se ben que en orixe eran romanas, e eran un enclave fundamental para a defensa das terras da Arquidiocese de Santiago.

Chegamos ó Concello de Valga, onde podemos achegarnos até a igrexa románica de Santa María de Xanza, que o propio Arcebispo Xelmírez mandou construír, ou o petróglifo de Camporredondo, tamén chamado Pedra da Serpe.

Dende Pontecesures a ruta pode enlazar co Camiño Central que vai cara Padrón.

Torres do Oeste

CAMIÑO FISTERRA - MUXÍA

1. Santiago de Compostela - Negreira.
2. Negreira - Olveiroa.
3. Olveiroa- Corcubión.
4. Corcubión – Fisterra
5. Fisterra – Lires
6. Lires – Santuario Virxe da Barca

A vía de Fisterra e Muxía é a prolongación Xacobea até a Finisterrae romana, ou a fin do mundo, que situaban os medievais no Santuario da Virxe da barca e no Cabo Fisterra. Ten certificación propia, é dicir, despois de acadar a «Compostelana» o camiñante pode prolongar a súa viaxe até o lugar onde o Apóstolo Santiago destrúe o Ara Solis —altar do sol construído polos fenicios— na súa peregrinación pola Península Ibérica.

SANTIAGO DE COMPOSTELA - NEGREIRA

Saímos dende
a Praza do Obradoiro
cara a Rúa das Hortas, célebre rúa
que viu nacer ó intelectual
galeguista Isaac Díaz Pardo.
Á esquerda encontramos a igrexa
de San Froitoso, de estilo barroco
do século XVIII.

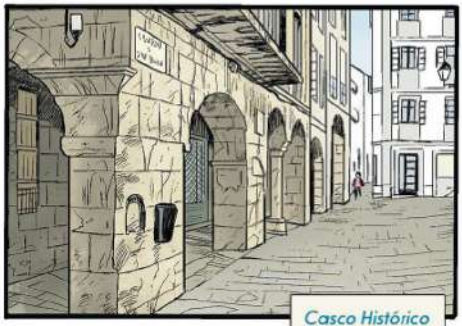

Casco Histórico

Rúa do Villar

Seguimos saíndo da cidade
santa pola Rúa do Cruceiro
do Gaio e Poza de Bar,
até chegarmos á
Carballeira de San Lourenzo.
Fermosa e ancestral,
Rosalía de Castro dedicaríalle
unhas verbas en *Follas Novas* (1880).
Pasamos polas parroquias
compostelás de Figueiras, Villestro
e Roxos até chegar ó Alto do Vento
no concello de Ames.
Seguimos por Augaspesadas,
Alto do Mar de Duellas, Carballo
e Trasmonte, Reino e Burgueiros
e na Ponte Maceira cruzamos
o río Tambre.
Aquí comeza a Comarca
de Barcala.
Seguimos até Negreira onde
esperan á nosa vista ós pazos
de Chancela, O Capitán
e de Baladrón, así como
a Capela de San Amaro,
o Pazo de Cotón e a Capela do
Carme e San Brais.

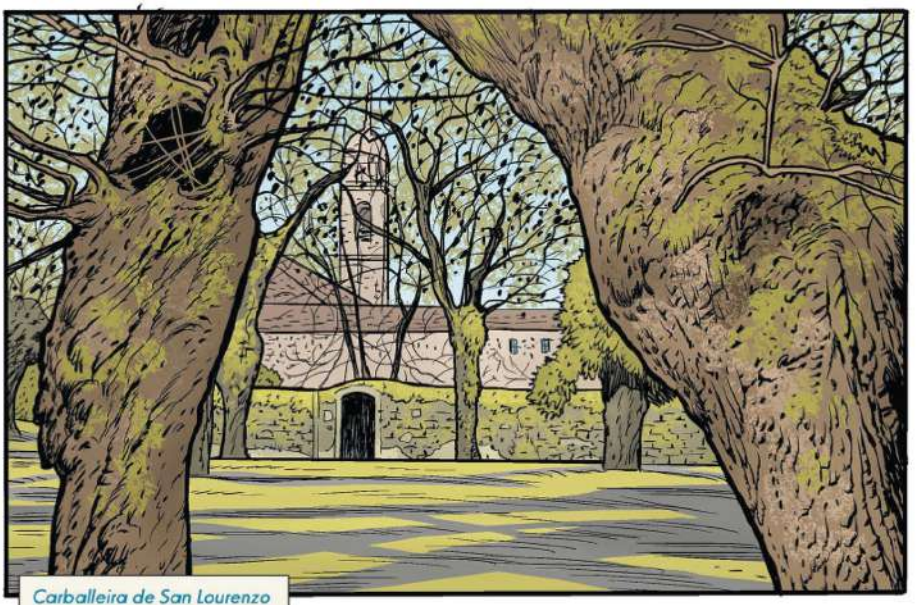

Carballeira de San Lourenzo

Igrexa de San Froitoso

Catedral do Apóstolo Santiago

Praza da Quintana

Praza da Inmaculada

NEGREIRA - OLVEIROA

Hórreo, Negreira

O camiño continúa cara Zas até chegar a Mazaricos, na comarca do Xallas. Hórreos e arquitectura románica cruza o noso camiñar.
O Hórreo de Maroñas e a Igrexa de Santa Mariña son claros exemplos da etnografía galega da zona.
De aquí subimos a Monte Aro (556m), Campo Valado, Porteliñas e As Abeleiroas, alcanzando o Miradoiro de Corzón.
Imos a Mollón e chegamos á Ponte do río Xallas que divide os concellos de Mazaricos e Dumbría.
Chegamos así á Ponte Olveira e finalmente a Olveiroa.

OLVEIROA - CORCUBIÓN

Dirección O Logoso comezamos a ruta. Pasamos por Hospital e, antes de chegar a Cee, pasamos polas hermidas de A Nosa Señora das neves (S.XVIII) e a Capela de San Pedro Mártir, para descender ata Cee.
Aquí O Pazo do Cotón (s.XVIII) alberga a Fundación Fernando Blanco.
Seguimos camiñando ata chegar a Corcubión, coa súa capela de estilo gótico mariñeiro de San Marcos (s. XV-XIV).

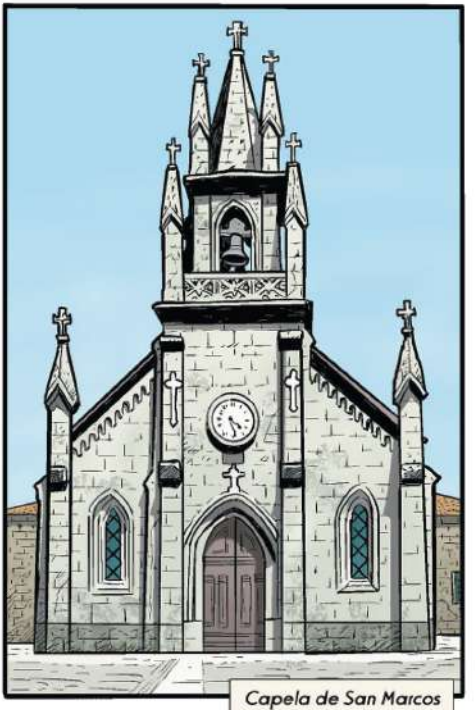

Capela de San Marcos

CORCUBIÓN - FISTERRA

Da vila de Corcubión imos até Sardiñeiro e A Langosteira, rodeamos a fermosa Cala do Talón e alcanzamos a longa praia de Langosteira. Entrando así na vila de Fisterra, ascenderemos cara ao Faro, e pasaremos pola igrexa de Santa María das Areas (Santo Cristo de Fisterra). Chegarmos ó Faro onde un impresionante Océano Atlántico mostra todo o seu esplendor.

Faro de Fisterra

FISTERRA - LIRES

Saímos de Fisterra até chegar á Parroquia de San Martiño de Duio, capela que se remonta á cidade romana Dugium, hoxe desaparecida pero que sabemos da súa existencia grazas ó Códice Calixtino, que fala dela no Libro III. Imos cara Castrexe, paseamos pola praia do Rostro e arribamos na Ría de Lires, cuxa riqueza ornitolóxica e arquitectura popular nos acompaña até alcanzar Lires.

Ría de Lires

LIRES - SANTUARIO DA VIRXE DA BARCA (MUXÍA)

O noso camiño non cesa até chegar ó Santuario da Virxe da Barca, en Muxía, onde as pedras que se sitúan nas proximidades do templo están cheas de lendas e mitos. Conta a fábula que a Virxe chegou até aquí nunha barca, para alentar ó Apóstolo Santiago despois do fracaso da súa evanxelización das xentes da vila de Duio. A comarca, así, quedou somerxida baixo as augas mariñas, e os seus habitantes desapareceron pola desobediencia das predicacións de Santiago e seguir rendendo culto ó Sol. O Apóstolo chegou aquí, onde hoxe se sitúa a capela, e rezou para que as xentes retiraasen toda aversión das súas predicacións. Unha da máis famosas destas pedras é a de Abalar, e dise que esta era a barca onde a Virxe arribou na costa. Outras pedras famosas son: A dos Cadrís, pedra sanadora de doenzas, e a do Timón, que debe o nome pola semellanza a este obxecto.

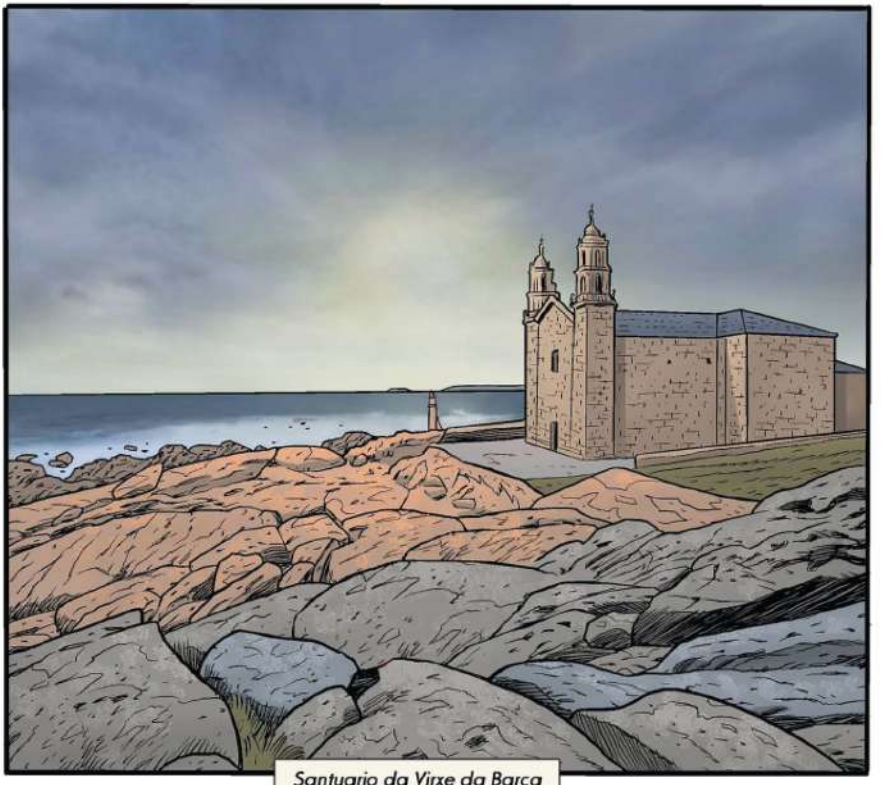

Santuario da Virxe da Barca

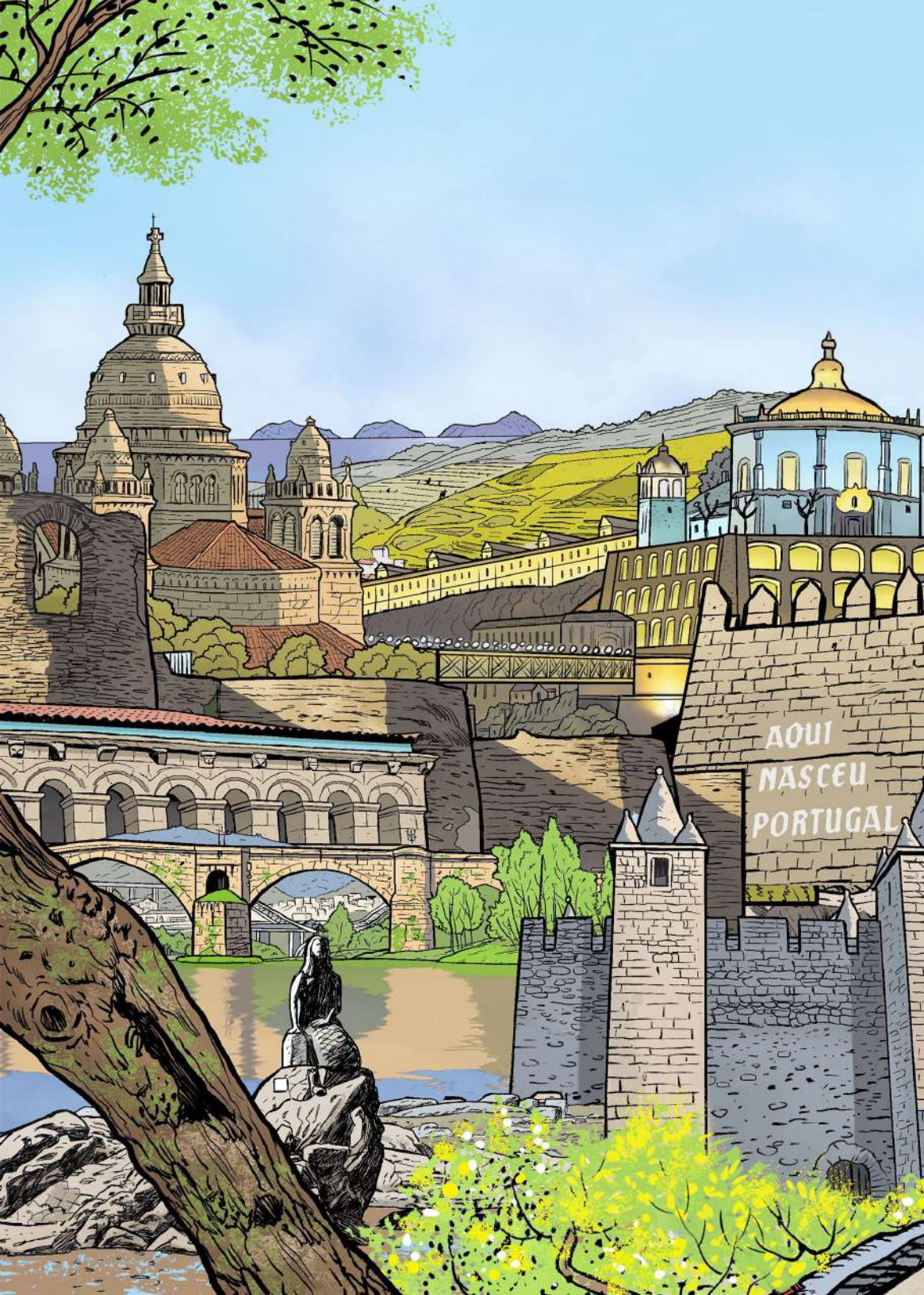
AQUI
NASCEU
PORTUGAL